

ŽELEZAR

Jesenice, 15. maja 1986

Številka 19 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednjak in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradakšja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Nekaj fragmentov o ekologiji

Visoka tehnologija je imperativ, neogibna nuja, za vstop v tako imenovano postindustrijsko družbo. Razvoj informatike, računalništva, varčnih avtomobilov, energetske varčnih tehnologij, primat znanosti v produkcijskem procesu, itd; vse to in še kaj, je razglašeno za tisto, kar naj bi nas pripeljalo iz staromodne industrijske družbe v svet čistih tehnologij (?) in umskega dela, ki bo nadomestilo naporno in umazano fizično delo.

Takšnim ideologijam in procesom ne bomo ugovarjali, kajti vidni so že nekateri pozitivni premiki od klasičnega industrijskega načina produkcije k drugačnim oblikam proizvodnje (v Jugoslaviji še ne, o tem se več ali manj samo govori). Ker so svetle točke poindustrijskih načinov produkcije materialov in družb (človeka) na veliko obravnavani in razvpiti, se bomo v našem tekstu posvetili temnejšim platem visokih tehnologij in nekaterih učinkov, ki jih le-te proizvajajo.

Da ne bo preveč ovinkarjenja: neposreden povod za pričujoče pisanje je eksplozija jedrske elektrarne v Černobilu. Ob tem je potrebno dodati, da to razmišljanje ni zraslo na zastrupljenih zelnikih kot posledica jedrskega žarčenja. Vse to smo vedeli že prej (če smo hoteli). Vsekakor pa je nastopil trenutek soočenja in ponovnega razmisleka o nevarnosti, ki preti človeštvu s strani tako imenovanih vrhunskih tehnologij. Eksplozija jedrskega reaktorja v Sovjetski Zvezi in nad Evropo zavije dih smrti, ki ima svoj izvor tisoče kilometrov daleč. S tem hočemo reči, da človek ne obvlada proizvodov svoje pameti (?) in svojega dela. Tukaj nič ne pomaga izgovarjanje, da je tehnologija v sovjetskih jedrskih elektrarnah neustrezna, zastarela ipd. Kajti poznamo primere nesreč tudi v JE v ZDA in Veliki Britaniji. Čeprav pri slednjih učinkih nesreč niso bili tako katastrofalni kot v sovjetskem primeru, pa nam dajo jasno vedeti, da so nesreče MOŽNE, da se DOGAJAJO in da se bodo možnosti nesreč povečale z naraščajočim številom jedrskih objektov. Tudi če nam kdo zagotavlja, da je možnost za nesrečo 1 odstotek ali promil, to hočeš nočeš izpade kot cinizem. Saj nesreč sploh ne bi smelo biti. Četudi eksplodira en sam reaktor v sto letih, se to lahko zgodi v naši bližini. Kakšne so možne posledice, nam daje slutiti Černobil.

Kako je z obvladovanjem vrhunskih tehnologij in dosežkov znanosti, nam lepo ilustrira letošnji zlom ameriškega vesoljskega programa. Doživeli so že tri hude nesreče. Kajpak smo izbrali najbolj spektakularne primere. Nismo spregovorili ničesar o tisočih manj razvpitih primerih onesnaženj, ki dan in noč zastrupljajo naravo in človeka. In tukaj se lahko ponovno, iz drugega zornega kota, obrnemo k razlikovanju med industrijsko in postindustrijsko produkcijo. Klasična (umazana) industrija se iz razvitih dežel seli v manj in nerazvite predele sveta. Če pustimo ob strani ekonomske in vojaško-politične interese, lahko vidimo v tej »selitvi« poskus očiščenja lastnega vrta, in to na način metanja svinjarije k sosedu, ki povrhu vsega še plačuje zato, da svinjarijo dobi. Gledano v svetovnem merilu, takšna praksa ni nikakršna rešitev, kajti ekološke katastrofe ne poznajo državnih in drugih meja. Kljub temu, da se razviti »poindustrijski« svet otepa umazane in potratne tehnologije, se ne bo mogel otresti posledic preteklega in bodočega uničevanja. To bi se lahko zgodilo le, če bi prišlo do opustitve jedrskih programov, prenehanja izdelovanja vse bolj učinkovitih (za koga?) orožij in drugih strupov itd. Naj zveni še tako idealistično in utopično: stanje se ne more izboljšati, dokler bodo poglaviti motivi produkcije profit in podrejanje človeštva. Kar pomeni radikalno preusmeritev produkcije, ki je naperjena proti človeku in naravi, k produkciji za človeka in ohranitev narave.

Kaj pa mi lahko storimo? Lahko storimo vsaj to, da se upremo vsem uničujočim posegom v naravo, da se upremo nadaljnjim gradnjam jedrskih elektrarn, da se na našem koščku sveta zavzemamo in borimo za čim čistejšo in energetske varčno industrijo. Iz raznih koncev letijo na Jesenice očitki, da smo tudi mi krivi, da bo potrebno graditi nove energetske objekte, ki tako usodno posegajo v naravo. Gradnja nove jeklarne je sedaj v teku, in če ne bo ničesar storjenega za čim bolj racionalno porabo energije, bodo ti očitki še toliko bolj upravičeni. Kajti zadnji čas je, da se zavemo, da ekologija ni nekakšna »skrb za okolje« (nekateri še vedno mislijo, da gre pri tem za pobiranje smeti). Ekologija mora postati NAČIN produkcije, način mišljenja, način preživetja.

Franc Treven

PROIZVODNJA V APRILU

Značilnost obratovanja v aprilu je dobro delo, otvoritev nove linije proizvodnje nerjavnih žic v Žičarni, praznovanje 20-letnice obratovanja Valjarne bluming-štekla, v TOZD Elektrode pa so izdelali prve tone aglomeriranih praškov.

V aprilu se je nadaljevalo dobro delo iz marca, saj smo dosegli oziroma presegli z operativnim programom načrtovane cilje, tako pri skupni proizvodnji kakor tudi pri prodaji. Presegli smo tudi načrtovano realizacijo osnovne proizvodnje, zaradi večje količine in boljšega asortimenta. Izpad pri izvozu je nastal zaradi objektivnih in subjektivnih vzrokov. Posebej pa velja omeniti, da je bil operativni program prodaje zaradi pomanjkanja tujega vložka (TVT za Hladno valjarno Bela) in delnega pomanjkanja naročil za Profilarno in Želbjarno precej nižji od gospodarskega načrta.

Z nekoliko višjim operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo smo dosegli s 100,1 %, prodajo pa s 105,1 % (glede na gospodarski načrt pa s 96,8 %). Dobava tujega vložka za domačo porabo in za storitve prevajanja je bila količinsko zelo visoka, okrog 15.000 ton, vendar ne v pravem asortimentu (slabi namesto trakovi), zato bo vložek uporabljen šele v daljšem časovnem razdobju.

Problem delovne sile ostaja še naprej, posebno kritičen pa bo v dopustniških mesecih, ki so pred nami.

TOZD PLAVŽ

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja surovega železa je bila dosežena z 88,6 %. TOZD-ima že celo letošnje leto predvsem pa z izredno slabim stanjem visoke peči št. 1, ki močno zaostaja za planskimi obveznostmi.

TOZD JEKLARNA

Tudi v aprilu sta obe jeklarni dobro delali, tako da je TOZD zvišani

operativni program dosegla s 104,4 %. Poleg količine pa je predvsem pomembno to, da je bilo izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta v martinarni in v elektro-jeklarni dobro.

Na napravi za kontinuirano odlivanje jekla je bilo v tem mesecu odlitih 6.711 ton gredic ali 111,8 % glede na gospodarski načrt.

TOZD LIVARNA

Za april z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so livarji dosegli s 113,7 %. Tujim naročnikom je bilo odpremljenih 42 ton odlitkov ali 105,3 % glede na gospodarski načrt.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Valjanci so 28. aprila praznovali 20-letnico obstoja, in sicer uspešnega. Da bi bilo slavlje popolno, je manjkala samo še izpolnitev planskih obveznosti v skupni proizvodnji za april. Dosegli so namreč le 98,8 % z gospodarskim načrtom predvidene proizvodnje. Precej boljša je bila prodaja, ki je bila z ozirom na nižji operativni program (preusmeritev jekla v Hladno valjarno Bela) dosežena s 108,3 %. Tudi kampanja obratovanja potisne peči (od 9. do 17. aprila) je bila razmeroma dobra, saj je bilo prevajano 5.205 ton slabov, dvakrat pa uspešno vgrajeno kvarto ogrodje.

V drugi polovici meseca je bil opravljen generalni remont BSG brusilnega stroja, zato se nadajamo, da v prihodnje ne bo več težav pri brušenju blumov, s tem pa lažja priprava programov za valjanje v Valjarni žice in profilov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Precej boljše kot v marcu so v tej TOZD obratovali v tem mesecu. Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so presegli za 5,1 %, prodajo pa celo za 24,4 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Prvič v letošnjem letu tej TOZD ni uspelo doseči z gospodarskim načrtom predvidenih količin, v skupni proizvodnji (85,6 %) in pri prodaji (91,8 %).

Vzroki so v omenjenem operativnem prostoru za pretok materiala zaradi novogradnje (kalilna peč) in okvar žerjavov, dvodnevnega izpada proizvodnje na valjavski progi zaradi čiščenja kanalov ter predvsem zaradi pomanjkanja vložka za storitve prevajanja (dobili so ga šele v zadnji dekadi).

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Tudi v prvem mesecu drugega četrtletja letošnjega leta je to temeljno organizacijo pestilo pomanjkanje vložka iz tujih virov, zato je bil operativni program skupne proizvodnje kljub delni preusmeritvi jekla iz šteklov prodaje v Hladno valjarno Bela znižan za 800 ton. Podobno kot skoraj vse TOZD je tudi Hladna valjarna Bela dobro delala in z operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo presegla za 7,8 %, prodajo pa za 2,7 %. Proizvodnja dinamo trakov je bila zelo dobra, nekaj slabša pa proizvodnja nerjavne pločevine, čeprav je bilo vložka dovolj.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila v tem mesecu dosežena le s 93,2 %, prodaja pa še malo slabše, in sicer z 92,2 %.

Glavni vzrok za nedoseganje planskih obveznosti je slab start valjavskega ogrodja siemag po generalnem remontu, ki je bil v marcu. Še prvih deset dni aprila je bil namreč ta agregat v tesni proizvodnji, pa tudi kasneje je bilo preveč zastojev na siemagu in na demagu.

TOZD ŽIČARNA

Slabša kakovost toplovaljane žice določenih kvalitet, delno pomanjkanje naročil navadnih kvalitet ter pomanjkanje delavcev in njihova velika odsotnost je pripomoglo, da žičarni niso uspeli doseči z gospodarskim načrtom predvidenih ciljev, tako v skupni proizvodnji (95,7 %) kakor tudi pri prodaji (87,8 %).

(Nadaljevanje na 6. strani)

Nov uspeh vzdrževalcev na Javorniku

Vzdrževalci na Javorniku so nas za 1. maj obdarili in razveselili z drugim najmanjšim vzdrževalnim zastojem v Valjarni debele pločevine.

Prvič so bili uspešni novembra 1985, ko ni bilo niti minute zastoja. Aprila letos pa so dosegli drugi uspeh, to je 30-minutni zastoj. Uspeh je še pomembnejši, če se zavedamo vedno večjih zahtev, ki so postavljene pred častljivo starostjo proge, in da vzdrževalne zastoje največkrat trudoma krotimo med petimi in osmimi, pa tudi dvajsetimi urami zastojev na mesec. Največ okvar običajno nastane na valjnicah dviznih miz, letvah ali nastavni napravi. Tudi sodelavci Valjarne debele pločevine, zaposleni na progi, imajo zasluge za to. Vzdrževalci pa dokazujejo, da je z dobro opravljenimi popravili, uspešno preventivno in organizacijsko mogoče uspešno vzdrževati.

Vzdrževalci nismo odvisni sami od sebe, zato se vsem tistim, ki ne združujejo dela v naši TOZD, zahvaljujemo za njihov prispevek.

MT

Obisk predstavnikov sindikata

V prejšnjem tednu so vodstvo projekta, gradbene in montažerske delavce na gradbišču Jeklarne 2 obiskali predstavniki medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko, občinskega sveta ZSS Jesenice in konference sindikata Železarne. S strokovnim vodstvom gradnje Jeklarne 2 so se seznanili s pomembnostjo prestrukturiranja jeklarstva, novo tehnologijo, termiskimi plani in izobraževanjem delavcev za novo proizvodnjo ter si ogledali gradbišče.

Predsednik medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko Branko Iskra, predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice Marjan Drolc in predsednik konference sindikata Edo Kavčič so predstavnikom vodstva Železarne inž. Pikonu in inž. Čopu, delavcem na gradbišču in vsem, ki delajo pri projektu, izrazili priznanje za doslej opravljeno delo in za napore, ki so jih delavci vložili tudi med prvomajskimi prazniki. Zaupanje in odgovornost vseh izvajalcev projekta je veliko, predstavniki sindikata pa so opozorili na obveznost pravočasne dograditve in pospešitev del, predvsem na področju kompletiranja domače strojne opreme.

Opozorili so na problem življenjskih razmer in varnosti delavcev.

Nanje bodo sindikati posebno pozorni med gradnjo in obratovanjem Jeklarne 2.

ZA 2,4 ODSOTKA PRESEGAMO OPERATIVNI PROGRAM

Po podatkih statistične službe smo do 12. maja izdelali 36.907 ton skupne proizvodnje in tako izpolnili operativni program 102,4 %.

V TOZD Plavž so izdelali 3.930 ton grodlja, kar je 75,5 % družbenega plana in 78,1 % nižjega operativnega programa.

V TOZD Jeklarne so vili 12.237 ton jekla. Operativni program, ki je enak družbenemu planu, dosegajo 99,3 %.

Tudi prodaja je uspešna, saj smo v šestih dneh prodali 8.995 ton gotovih izdelkov in storitev, družbeni plan presegli za 2,2 %, operativni program pa za 5,7 %.

Gneča (foto B. Grce)

PRODAJA V APRILU

S prodajo in storitvami prevalljanja v višini 31.598 ton smo v aprilu za družbenim načrtom prodaje zaostali za 1.822 ton oziroma 5 %, nižji operativni program pa smo presegli za 8 %. Precej smo zaostali za načrtovanimi storitvami prevalljanja, saj smo jih planirali 1.350 ton, realizirali pa le 570 ton. Vrednost prodanih izdelkov, vključno s storitvami prevalljanja, je aprila znašala 9.987 milijonov dinarjev, kar je le 3 % manj, kot smo načrtovali.

Storitvene TOZD so, razen TOZD Remontne delavnice in Vzdrževanje, presegle načrtovano realizacijo, tako la skupna zunanja neto realizacija v višini 10.187 milijonov dinarjev zaostaja za načrtovano višino za 2 %, realizacijo iz operativnega programa pa presega za 4 %. S strukturo prodanih izdelkov ne moremo biti zadovoljni, saj je bila za 6,9 % slabša, kot smo načrtovali, za 1,8 % slabša kot v istem mesecu lani ter za 2,3 % slabša kot marca letos.

Pregled prodaje po posameznih TOZD kaže, da so v aprilu načrtovano količino prodaje presegle TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela in Elektrode. Z operativnim programom, ki upošteva dejanske pogoje gospodarjenja, pa tudi TOZD Valjarna bluming-štekla, Valjarna debele pločevine in Profilarna. V TOZD Valjarna bluming-štekla je bil operativni program nižji od plana zaradi pomanjkanja vložka ter preusmeritve gotove proizvodnje v TOZD HV Bela. V TOZD Valjarna debele pločevine je bil operativni program nižji od gospodarskega načrta za 10 % zaradi storitev prevalljanja. V TOZD Profilarna pa je bil operativni program nižji od letnega plana kar za 31 %. Vzrok je bilo pomanjkanje vložka in naročil. Ostale TOZD niso dosegle planirane, pa tudi z operativnim programom določene količine prodaje ne. V primerjavi s planom in operativnim programom prodaje je aprila najbolj zaostala Žičarna, in sicer za 13 %, sledi pa ji Žebljarna, kjer je bil zaostanek za planom 22 %, za operativnim programom, ki je bil nižji zaradi pomanjkanja naročil za domači trg, pa 10 %. Vrednostni rezultati prodaje po posameznih TOZD kažejo, da so vrednostni operativni program presegle TOZD Valjarna bluming-štekla, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Jeklovle in Elektrode. Ostale TOZD so zaostale za vrednostnim operativnim programom. Zaostanek je bil največji v TOZD Žebljarna, in sicer 40 %, sledi pa ji TOZD Vratni podboji

s 24 % zaostankom, medtem ko Profilarna zaostaja 10 %, HV Jesenice 8 %, Žičarna 2 % in HV Bela 1 % za vrednostjo prodaje, določene v operativnem programu. Struktura prodaje posameznih TOZD kaže, da so načrtovano strukturo prodaje presegle TOZD Livarna, Valjarna žice, HV Jesenice, Vratni podboji, Jeklovle in Elektrode, medtem ko so ostale TOZD zaostale za planirano strukturo prodaje. Zaostanek je bil največji v TOZD Valjarna debele pločevine, in sicer 18 %.

Rezultati prodaje v prvih štirih mesecih letošnjega leta kažejo, da smo s prodajo in storitvami prevalljanja v višini 124.202 ton ustvarili 34.966 milijonov dinarjev realizacije, vključno z rezultati storitvenih TOZD pa je skupna zunanja neto realizacija znašala 35.657 milijonov dinarjev. Operativni plan prodaje in storitev prevalljanja smo količinsko presegli za 5,5 %, za gospodarskim načrtom pa smo zaostali za 3,8 %, in to zaradi izpada storitev prevalljanja. Načrtovana realizacija je bila dosežena 90 %, saj so v prvih štirih mesecih prodajne cene zaostajale za načrtovanimi v povprečju za 10 %. Izračun doseganja strukture prodaje s

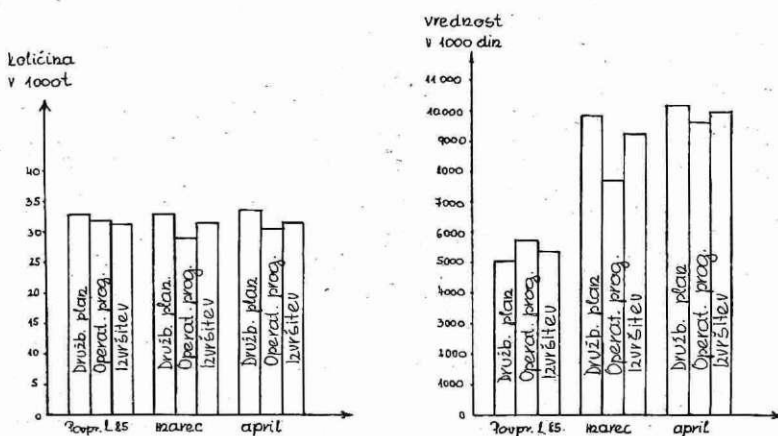
pomočjo metode izračuna agregatnih indeksov kaže, da smo v prvih štirih mesecih letošnjega leta za 5,8 % boljše strukturo prodaje kot v istem obdobju lani, za načrtovano, ki je bila precej optimistično postavljena, pa smo zaostali za 3,5 %.

Pregled doseganja gospodarskega načrta prodaje po TOZD kaže, da so načrtovano količino prodaje v obdobju januarja do aprila presegle TOZD Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Jeklovle in Elektrode. Ostale TOZD niso dosegle načrtovane količine prodaje, zaostanek pa je bil največji v TOZD Profilarna (23 %), predvsem zaradi pomanjkanja naročil. Vse TOZD so močno zaostale za načrtovanimi storitvami prevalljanja, medtem ko so bile storitve oblikovanja profilov in diskov v TOZD Profilarna precej večje, kot smo planirali. Dosežena prodajna cena je bila v vseh TOZD, razen v Livarni (1 %) in Valjarni bluming-štekla (1 %), nižja od načrtovane. To se je odrazilo tudi v realizaciji, saj so prav vse TOZD zaostale za načrtovano realizacijo prvih štirih mesecev.

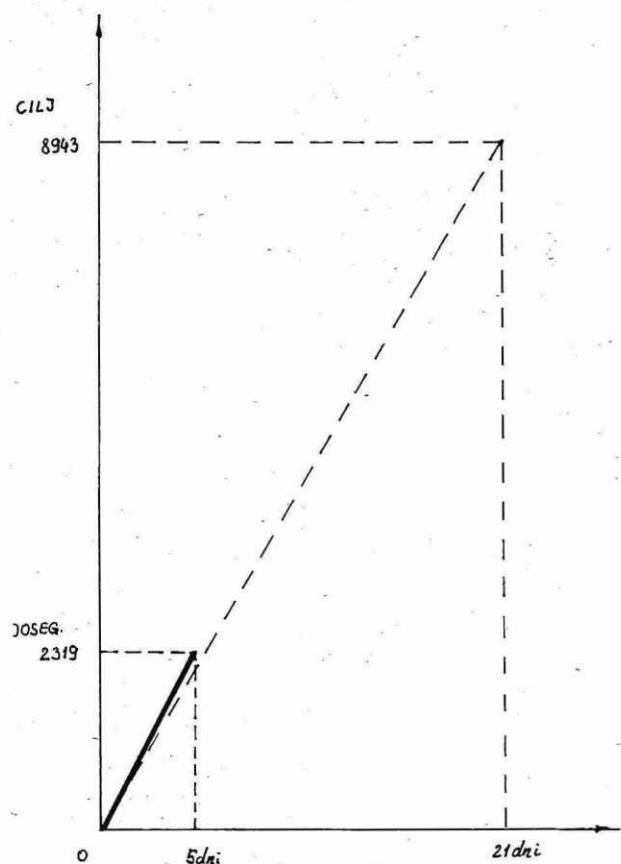
Planirana struktura prodanih izdelkov v obdobju od januarja do aprila je bila najbolj presežena v TOZD Vratni podboji (14,3 %), zaostanek pa je bil največji v Žičarni (20,4 %), zaradi izpada nerjavnih kvalitet. V primerjavi z istim obdobjem lani pa so razen TOZD Jeklovle (0,8 %) in Elektrode (1,6 %) prav vse TOZD izboljšale strukturo prodanih izdelkov.

Polonca Marjanovič

OSNOVNA REALIZACIJA IN PREVALLJANJE

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V MAJU

V prvih petih dneh maja smo dosegli 2.319 milijonov dinarjev realizacije in presegamo cilj za 8,9 odstotkov. Začetek je dokaj uspešen — želimo samo, da bi tako nadaljevali do konca meseca. Cilj je manjši kot v aprilu, dnevna obveznost pa ne, ker sta dva odprema dneva manj kot v aprilu.

Oddelek za nagrajevanje

OBVESTILO NOVATORJEM

Obveščamo vas, da smo izdelali nove obrazce prijav tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej. Dobite jih lahko na oddelku za zaščito industrijske lastnine (tel. 3220). Hkrati vas opozarjamo, da stari obrazci niso več veljavni.

Oddelek za zaščito industrijske lastnine

BREZ KONFLIKTA NI NAPREDKA

Pred časom je funkcijo predsednika izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata naše Železarne prevzel Edo Kavčič, dotlej predsednik osrednjega delavskega sveta. Pustili smo ga, da se je najprej privadil novi dolžnosti, potem pa smo ga, kot se pač spodobi, zaprosili za intervju. Prvo vprašanje se je ponujalo kar samo po sebi:

Edo Kavčič (foto B. Grce)

Kot novi predsednik železarniškega sindikata in bivši predsednik osrednjega delavskega sveta gotovo še jasno občutite razliko med obema funkcijama?

O različnosti obeh funkcij nisem veliko razmišljal, pač pa sem razmišljal o vsebini nalog, ki jih opravlja delavski svet in sindikat. Kot predsednik delavskega sveta sem se in kot predsednik sindikata se bom še trudil, da opravičim zaupanje sodelavcev, ki so me izvolili. Skupaj z njimi želim uresničiti čim več v programih zastavljenih nalog, ki so vezane na vsa področja našega delovanja v Železarni pa tudi v širši družbenopolitični skupnosti. Teh nalog ni malo, še posebno ne, če upoštevamo veliko odgovornost sindikata za reševanje številnih problemov delovnega človeka, ki se kot delavec in samoupravljalec ali kot delegat še ni povsem zivel v vsakdanje tokove našega dela in življenja.

Med številnimi nalogami sindikata bi rad poudaril predvsem njegovo kadrovske funkcije. Ni vseeno, kakšne delegate imamo, saj gre pri mnogih odločitvah tudi za usklajevanje interesov, kar je mnogo težje, kot pa

samo zastopati bazo. Za to pa potrebujemo delavljne in usposobljene delegate, ki bodo odgovorno opravljali zaupane jim naloge. Pri iskanju primernih kandidatov pa pogosto naletimo na težave, saj nimamo ustreznih podatkov o aktivnosti članov sindikata. Zato tistim, ki jih poznamo kot dobre in uspešne delegate, nalagam še nove naloge.

Ali občutite razliko med obema funkcijama? Seveda gre za pomembno razliko, saj sem funkcijo predsednika delavskega sveta opravljal poleg svojega rednega dela, kar ni bilo tako lahko. Precej razumevanja mojih sodelavcev je bilo treba, da sem lahko uspešno opravljal sprejete naloge. Opravljal pa sem jih z veliko volje in tudi zadovoljstva, kadar so bile seje delavskega sveta dobro pripravljene in kadar so se naše odločitve potrdile tudi v praksi. Ko sem se odločal za novo funkcijo, mi je pri odločitvi pomagalo tudi dejstvo, da je ta funkcija profesionalna. Priložnost za poglobljeno delo v sindikatu sem torej sprejel in upam, da mi bo dosedanje delo v samoupravnih organih v veliko pomoč. Prepričan sem, da bom s svojimi izkušnjami lahko pripomogel k aktivnejšemu in vsebinsko bogatejšemu delu samoupravnih organov.

Kot predsednik delavskega sveta sem imel, naj kar priznam, nekoliko drugačen odnos do sindikata, kakor pa ga imam zdaj. Bil sem predvsem aktiven samoupravljalec in družbenopolitični delavec, manj pa sem bil dejaven v sindikatu, čeprav sem bil s sindikalisti ves čas tesno povezan. Danes lahko rečem, da imamo v Železarni dober sindikat, ki je sposoben obvladovati tokove našega dela in življenja, mislim pa, da bi bil lahko še boljši. Zdi se mi, da delavcev nekako ne znamo prav aktivirati in jih vspodbuditi k družbenopolitični aktivnosti. Morda je naša dobra »forumska« dejavnost odborov in komisij usmerjena preveč navzven, nismo pa dovolj pozorni do sprotnega reševanja problemov znotraj naših osnovnih organizacij. Menim, da moramo prav tu iskati poti medsebojnega zaupanja in spoštovanja tako pravic kot dolžnosti.

Že kot predsednik osrednjega delavskega sveta si se gotovo pogosto znašel med kladivom in nakovalom različnih interesov, od sindikalnega funkcionarja pa še toliko bolj pričakujemo, da bo pokončen moč, ki se bo boril za interese delavcev ne glede na različne odpore. Ob tem bi nemara spregovorila tudi kako besedo o vlogi sindikata (in zlasti njegovega predsednika) v konfliktnih situacijah.

Najprej bi dejal, da brez konfliktnih situacij tudi napredka ne more biti, zato se konfliktom ne smemo izogibati, pač pa moramo biti nanje pozorni in vedeti, kdaj lahko pričakujemo, da bo do konflikta prišlo. Tu gre kajpak tudi za vprašanje prekinitev dela, s katerimi poskušajo delavci rešiti nakopičene probleme, kadar ne vidijo nobene druge možnosti. Če sem rekel, da moramo vedeti, kdaj lahko pride do konflikta, sem s tem mislil na to, da je povsem jasno, da bo do konflikta zaradi osebnega dohodka prišlo najverjetneje petnajstega. Če torej lahko pričakujemo kaj takega, bi morali delavce že vnaprej informirati o tem, kakaj taki in taki osebni dohodki, morali bi skupaj z njimi poiskati ustrezno rešitev.

Žal pa prekinitev dela niso edini problem, veliko težje se spopadamo s pasivnim odnosom do dela. Prav tu bi moral biti sindikat bolj dejaven.

Ugotoviti bi moral, kje se skriva vzrok nezadovoljstva.

V konfliktni situaciji je sindikat vedno na strani tistega, ki išče odgovor: na strani delavca, kar seveda ne pomeni, da ima delavec vedno prav. Če ugotovimo, da poslovodni delavci niso opravili svoje naloge, bo sindikat moral zaostri odnose na tej liniji. Kljub temu pa menim, da bi morali gojiti medsebojno zaupanje kjerkoli in kadarkoli je to mogoče.

Povrniva se še za trenutek k prekinitvam dela, kar je, mimogrede, hudo ponesrečen izraz za štrajk. Skoraj praviloma se izkaže, da je po štrajku vse prej popolnoma neresljive probleme mogoče rešiti na tak ali drugačen način. Kar ni bilo mogoče rešiti po utečenih samoupravnih poteh, je nenadoma rešil štrajk. Kaj torej meniš o legalizaciji te nesamoupravne procedure?

Slišal sem za take pobude. Osebno menim, da samoupravni sistem omogoča razreševanje konfliktov po mirni poti in s sodelovanjem. Če pa ta sistem ne deluje, tedaj za to ne smemo kriviti sistema, krivi smo ljudje, ki ga ne uresničujemo. V takem primeru se mi ne zdi narobe, če delavci povzdignejo glas in skušajo rešiti svoje probleme s štrajkom. Če bi bil legaliziran, bi z njim seveda morali računati, ne pa da mu, večinoma brez potrebe, pripisujemo politične dimenzije.

Žal v Jugoslaviji ne spremljamo teh pojavov. Vzroke zanje razmeroma dobro poznamo, vendar jih ne skušamo odpravljati. V ospredje bi morali postaviti odgovornost za stanje, ki do takih konfliktov pripelje, pri čemer tudi sindikat ni povsem brez krivde.

Bodi dovolj o štrajku, sicer nama zna še kdo očitati nelepe namene. V Železarni se že nekaj časa pripravljamo na reorganizacijo, ki bo prinesla spremembe tudi na področju samoupravne in sindikalne organiziranosti. Kako se v sindikatu pripravljate na to?

Prvi korak k reorganizaciji Železarne smo že naredili. Več kot eno leto si delavski svet in poslovodni delavci prizadevajo, da bi ob pomoči strokovnih služb preverili sedanjo organiziranost in poiskali ustrezne rešitve, ki bi omogočile uspešnejše in učinkovitejše poslovanje. V stro-

kovni skupini, ki jo je imenoval delavski svet, je kajpak tudi predstavnik sindikata. Vse predlagane rešitve smo vedno pretehtali tudi s stališča samoupravnega odločanja.

Samoupravne delovne skupine, ki so hkrati tudi temeljna oblika sindikalne organiziranosti, bodo še naprej ostale temeljna celica samoupravnega delovanja v Železarni. Morda bi kazalo znova premisliti o optimalni velikosti, ki omogoča najboljši pretok informacij in zagotavlja reševanje problemov, ki se pojavljajo v samoupravni delovni skupini. Tudi od vodij SDS bomo morali zahtevati večjo odgovornost, saj prav oni lahko zagotovijo dobro delovanje skupin in ustrezno informiranost delavcev.

O sami reorganizaciji je treba reči, da je njen osnovni motiv obvladovanje proizvodnih tokov. Od vsega začetka poudarjamo, da je število temeljnih organizacij pri tem povsem nepomembno, saj ne gre za formalne spremembe. Prav zato so se verjetno ponesrečili tudi vsi poskusi parcialnega reševanja (združitve Profilarne in Vratnih podbojev). Sindikat bo moral zagotoviti, da pri reorganizaciji ne bomo pozabili na delavce, da se ne bo zmanjšal njihov vpliv. Manjše število temeljnih organizacij pa bo najbrž pripomoglo k temu, da bo lažje najti delavljne in sposobne delavce za opravljanje samoupravnih, delegatskih in družbenopolitičnih funkcij.

Reorganizacija je prav tako občutljiva zadeva kot področje delitve osebnih dohodkov, zato moramo v vseh fazah priprave, razprave in sprejemanja odločitev maksimalno zaostri odgovornost za izvrševanje vseh nalog v okviru sprejetega terminskega načrta. Brez zaupanja v predlagane strokovne rešitve seveda ne bo šlo. Kajti samo ob tej predpostavki je mogoče v široki in demokratični razpravi predlagano varianto dopolniti, ne da bi pri tem predlog izgubil vso strokovno utemeljenost. Prepričan sem, da bo razprava živahna in konstruktivna že na samem začetku. Ne bi si smeli jemati preveč časa, ampak novo organizacijo dejansko oživiti in potem spremljati uspešnost posameznih rešitev.

Borut Grce

OSEBNI DOHODEK V PRETEKLEM MESECU

V proizvodnji in prodaji je mesečni načrt uspešno izpolnjen, zato je tudi osebni dohodek nad pričakovanji. Družbeni načrt skupne proizvodnje je bil presežen za 0,3 odstotka. Nekoliko večji operativni program smo izpolnili stodoletno, načrt realizacije osnovne proizvodnje pa presegli za 8 odstotkov in s tem še popravili ugoden rezultat prejšnjega meseca.

tudi Žičarna, ki pa je tokrat prvič uspela izpad količine nadomestiti z bistveno boljšo strukturo proizvodnje.

Oddelek za nagrajevanje

Neto osebni dohodek na delavca je na osnovi dobrih rezultatov in sprejetega povečanja osnov delitve v aprilu za 19,3 odstotka večji, kot je bil marca. Tokrat nam je uspelo preprečiti pogost pojav, da so ob povečanju osnov delitve osebnega dohodka rezultati slabši, osebni dohodki pa manjši zaradi slabše učinkovitosti. Tokrat se povečanje osnov pozna celo bolj, kot smo pričakovali, saj smo bili pri prodaji izdelkov zopet najbolj uspešni prav v zadnjih dneh aprila.

V aprilu pa ni bilo boljše le plačilo za delo, ampak tudi za odsotnost. Tromesečna osnova tistih, ki so bili na dopustu, je bila ugodnejša kot v marcu. Takrat je bil namreč osebni dohodek precej večji kot v decembru.

Revalorizacija osnove za bolezensko odsotnost je bila v aprilu bistveno večja kot v marcu. Večji so bili zlasti prejemki delavcev, ki so bili odsotni do 30 dni.

Tudi vpliva praznika ne gre zamenjati, pa čeprav je bil dan OF na nedeljo. Delo je potekalo po utečenem sistemu kot ob navadnih nedeljah, dodatki za delo na praznik pa so večji.

Glede na marec je v osebnem dohodku najbolj napredovala Jeklar. Povečane obveznosti po operativnem planu je količinsko presegla za 4,4 %, podatki pa kažejo, da je tudi kakovost v pričakovanih mejah. Zlasti razveseljuje, da je še naprej uspešna proizvodnja na elektroploščeh, ki je v preteklih letih niso uspeli držati na planski višini, pa čeprav so bile zahteve mnogo blažje.

Na drugem mestu po izboljšanju proizvodnih rezultatov je Valjarna žice in profilov. Tudi njej se to pozna v nadpovprečni razliki osebnega dohodka glede na marec.

Največ težav sta imeli v marcu HV Jesenice in Valjarna debele pločevine. Čeprav je bila pri izračunu osebnega dohodka upoštevana objektivnost razlogov za slabše količinske rezultate, je bilo poslabšanje kakovostne strukture proizvodnje tako izrazito, da je njun napredek v povečanju osebnega dohodka najmanjši. Precej podobno je stanje v Valjarni bluming-stekel, ki bo marčevske proizvodne rezultate le težko ponovila. Z velikimi težavami se je otepal

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA APRIL 1986 S PREHODNIMI ODOBJI

OBDOBJE	UR na zaposle-nega	OD iz sredstev DO z nadomestilom za bolniško odsotnost nad 30 dni				Indeks OD na 1985 leto
		na uro	na delavca	za 182 ur %	učinka	
L 1980	187,8	49,79	9.351	9.062	40,0	15,37
L 1981	188,9	67,17	12.553	12.225	45,4	20,73
L 1982	185,9	82,77	15.389	15.064	47,3	25,54
L 1983	184,8	105,54	19.499	19.208	49,0	32,57
L 1984	185,2	157,90	29.244	28.738	51,3	48,73
L 1985	185,5	324,05	60.116	58.978	54,4	100,00
I 1986	187,4	457,89	85.826	83.336	56,1	141,30
II 1986	174,9	464,13	81.204	84.472	57,2	143,23
III 1986	185,9	496,84	92.394	90.424	57,3	153,32
IV 1986	184,6	596,46	110.138	108.556	58,9	184,06
I-IV 1986	183,2	504,13	92.370	91.752	57,4	155,56
IV 1985	186,6	260,67	48.637	47.442	56,0	80,44
I-IV 1985	184,0	234,92	43.227	42.755	53,5	72,49

STRUKTURA OD ZA APRIL 1986.

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zaposl.	Struktura OD v %			
			27=100	23=10	19=100	25=100
1. Osnovni OD	264.461.206	42.427	38,2	38,9	41,7	38,5
2. Učinek	155.899.779	25.011	22,5	22,9	24,6	22,7
3. Stim. za pr.	18.510.775	2.970	2,7	2,7	2,9	2,7
4. Ocena del. pr.	34.969.680	5.610	5,0	5,1	5,5	5,1
5. Skupaj 1-4	473.841.440	76.018	68,4	69,6	74,7	69,0
6. Nočni dodatek	15.849.193	2.543	2,3	2,3	2,5	2,3
7. Popol. dodatek	9.620.017	1.543	1,4	1,4	1,5	1,4
8. Nadur. dod.	4.900.527	786	0,7	0,7	0,8	0,7
9. Nedelj. dodatek	5.671.657	910	0,8	0,8	0,9	0,8
10. Sobotni dodatek	1.895.564	304	0,3	0,3	0,3	0,3
11. Praznič. dod.	2.438.048	391	0,4	0,4	0,4	0,4
12. Skupaj 6-11	40.375.006	6.477	5,9	5,9	6,4	5,9
13. Otežkoč. dod.	9.818.217	1.575	1,4	1,4	1,5	1,4
14. Dod. za del. dobo	22.003.198	3.530	3,2	3,2	3,5	3,2
15. Sob. dopust	3.064.289	492	0,4	0,5	0,5	0,4
16. Premije	25.656.929	4.116	3,7	3,8	4,0	3,7
17. Satim. za dos. c.	55.686.476	8.934	8,0	8,2	8,8	8,1
18. Ost. plačila	3.783.871	607	0,5	0,6	0,6	0,6
19. Skupaj 5 + 12 do 18	634.229.426	101.749	91,5	93,2	100,0	92,3
20. Plačan praz.	1.870	—	—	—	—	—
21. Red. izred. dop.	32.674.320	5.242	4,7	4,8	5,1	4,9
22. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	13.821.033	2.217	2,0	2,0	2,2	2,0
23. Skupaj OD iz sred. DO	680.726.649	109.208	98,2	100,0	107,3	99,2
24. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	5.784.995	928	0,8	0,8	0,9	0,8
25. Skupaj 23 + 24	686.511.644	110.136	99,0	100,8	108,2	100,0
26. Ost. refund.	6.661.712	1.069	1,0	1,0	1,1	1,0
27. Skup. izpl. netto OD	693.173.356	111.205	100,0	101,8	109,3	101,0

Obvestilo

Obveščamo vse uporabnike parkirnega prostora nasproti Integrila — Tovorni promet (pod železniško progo Jesenice — Ljubljana), da bo od 15. maja parkirišče zasedeno zaradi potreb graditeljev Jeklarne 2. Parkiranje bo mogoče na parkirišču HV Bela.

Prosimo, da obvestilo upoštevate.

Sektor novogradenj

Bodoča organiziranost Železarne Jesenice

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice organizira v sredo, 28. maja, ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine debatni večer na temo **PREDLOG BODOČE ORGANIZIRANOSTI ŽELEZARNE JESENICE**. Vodja debatnega večera bo dipl. inž. Martin Šketa.

REGIJSKO TEKMOVANJE KOVINARJEV

Medobčinski svet ZSS za Gorenjsko Kranj organizira tekmovanje kovinarjev, voznikov in avtoelektrikarjev Gorenjske za leto 1986. Tekmovanje bo potekalo od 17. do 24. maja v vseh gorenjskih občinah po posebnem programu.

Tekmovanje bo potekalo po pravilih, ki veljajo za republiška tekmovanja kovinarjev, za voznike in avtoelektrikarje pa po pravilniku za regijska tekmovanja v teh panogah.

Praktični del tekmovanja obsega izdelavo tekmovalnega izdelka po načrtu, teoretični del pa od tekmovalcev zahteva primerno znanje s področja samoupravljanja, varstva pri delu in strokovni kateri tekmovalci tekmuje.

Iz naše Železarne se je na tekmovanje prijavilo 64 sodelavcev, ki se bodo pomerili v enajstih poklicih. Najuspešnejši tekmovalci si bodo pridobili pravico nastopa na republiškem tekmovanju, ki ga letos organizirajo v Ravnah na Koroškem.

Razglasitev rezultatov regijskega tekmovanja bo v sredo, 21. maja, ob 17. uri v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici. Prvim trem tekmovalcem iz vsake panoge bodo podeljene tudi vredne praktične nagrade.

Vsa podrobna pojasnila v zvezi s tekmovanjem lahko dobite pri vodjih posameznih panog oz. pri Vladimirju Oblaku, vodju TOZD Strojne delavnice, ki že vrsto let uspešno vodi taka tekmovanja.

Vsem sodelavcem tekmovalcem želimo uspešen nastop!

Srečno!

Predsednik IO Konference, Edo Kavčič

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURSTVA OD 19. DO 25. MAJA

19. maja, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2/a, tel. št. 82-726.

20. maja, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Jesenice, Hrušica 138.

21. maja, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/a, tel. št. 82-726.

22. maja, Vinko ROTAR, vodja TOZD Rem. del., Jesenice, C. talcev 8/a, tel. št. 82-792.

23. maja, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-130.

24. maja, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.

25. maja, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, C. 1. maja 58.

Dežurstvo je vsak dan od 14. ure do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

Med dežurstvom mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja za- pažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 19. 5.	JOŽE PEZDIRNIK	MITJA KERSNIK
TOREK — 20. 5.	PAVEL ZUPAN	VLADO REPE
SREDA — 21. 5.	VANDA ENIKO	BOŽIDAR ČERNE
ČETRTEK — 22. 5.	DUŠAN ŠMID	BRANKO GERČAR
PETEK — 23. 5.	MATJAŽ KELVIŠAR	RADO LEGAT
SOBOTA — 24. 5.	JANEZ ARH	ALOJZ VARL
NEDELJA — 25. 5.	MITJA BENEDIČIČ	JANEZ KOVAČ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 19. do 24. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 13,30 do 14,30.

V soboto, 24. maja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. stomat. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9,30 do 10,30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v.dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 24. maja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v.dent. Viktor Stražišar.

DEŽURNI V VATROSTALNI

24. in 25. maja, Rifet JAŠAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. št. v službi 83-916, doma 83-831.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času od ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv doma.

PREGLED ODSOTNOSTI V APRILU

	bolovanje %	dopust %	ost. odsotnost %	SKUPAJ %
PLAVŽ	7,23	7,27	0,35	14,85
JEKLARNA	4,33	7,26	0,82	12,41
LIVARNA	4,32	5,67	0,85	10,84
VALJARNA BL.ŠT.	4,12	8,15	0,91	13,18
VALJARNA ŽICE	4,23	4,91	0,67	9,81
VALJ. DEBELE PLOČ.	4,81	6,65	0,83	12,29
HL. VALJARNA BELA	5,03	8,08	1,33	14,44
HL. VALJARNA JES.	4,54	7,60	1,08	13,22
ŽIČARNA	3,01	8,58	1,82	13,41
PROFILARNA	5,08	4,73	0,66	10,47
VRATNI PODBOJI	7,33	5,60	0,74	13,67
JEKLOVLEK	6,59	5,84	0,23	12,66
ELEKTRODE	9,00	9,33	0,56	18,89
ŽEBLJARNA	10,33	6,04	0,22	16,59
STROJNE DELAVNICE	5,65	6,04	0,62	12,31
REMONTNE DELAVNICE	5,19	5,34	0,51	11,04
VZDRŽEVANJE	4,30	6,38	0,74	11,42
ENERGETIKA	3,09	6,82	0,76	10,67
TRANSPORT	7,90	6,38	0,49	14,77
KO - FI	7,65	4,71	0,38	12,74
K S I	7,78	5,11	1,18	14,07
E T N	3,85	5,25	0,58	9,68
DRUŽB. PREHRANA	9,28	4,43	0,92	14,63
Ž E L E Z A R N A	5,52	6,45	0,76	12,73

Počitniško delo

Vse učence in študente, ki želijo med počitnicami zaslužiti, obveščamo, da bo tudi letos organizirano delo v proizvodnih in storitvenih TOZD Železarne Jesenice.

— Delo bo potekalo preko Mladinskega servisa ali pa kot zaposlitev za določen čas. Če se boste odločili za prvo možnost (Mladinski servis), si boste pridobili večji zaslužek, po drugi možnosti pa ob rednem plačilu tudi delovno dobo.

— Delo bo potekalo neprekinjeno najmanj en mesec.

— Sprejemni postopek bo 7. 14. in 21. junija od 6. ure dalje, v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

— Vsi moški, stari nad 18 let, se lahko vključijo v sprejemni postopek tudi vsak torek, od 6. ure dalje, v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

STROKOVNA EKSURZIJA

Društvo za varilno tehniko Jesenice organizira 24. maja strokovno ekskurzijo v delovno organizacijo Metalac v Čakovcu. Avtobus bo ob 5.30 odpeljal izpred Čufarja na Jesenicah in bo ustavljal na vseh postajah do Radovljice.

Prijave zbira Brane Krivec, OTK, tel. 34-14, do 20. maja. Ob prijavi je potrebno vplačati 1500 dinarjev. Število prijav je omejeno na 45.

DVT Jesenice

Železarški globus

AVSTRALIJA

Avstralska rudarska družba UTAH Development Co. bo investirala 80 mil. dolarjev v rudnik Goonyille v avstralski državi Queensland. To je rudnik kjer kopljejo premog za koksiranje. Dosedanja letna proizvodnja tega rudnika je 4,4 mil. ton. Ko bo modernizacija zaključena se bo proizvodnja povečala na 5,5 mil. ton premoga za koksiranje letno.

LR KITAJSKA

V prvi polovici tega leta je LR Kitajska naročila še 650.000 ton pločevine pri japonskih železarskih družbah. Tako bodo v prvem polletju letošnjega leta v celoti uvozili 2,87 mil. ton železarskih izdelkov japonskih železarjev. To je za 4,5 odstotka več v primerjavi z istim obdobjem lani, ko so uvozili 2,66 mil. ton železarskih izdelkov.

MADŽARSKA

Madžarski železarski strokovnjaki načrtujejo, da bi proizvodnja valjanih železarskih izdelkov v letošnjem letu narasla za 2,2 odstotka v primerjavi z lanskim letom. Tudi proizvodnja grodlja naj bi narasla za 2 odstotka. Pri proizvodnji surovega jekla pa madžarski železarji ne načrtujejo povečanja proizvodnje.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO OB POSLOVNIH REZULTATIH V PRVEM ČETRTLETJU

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne je imel v sredo, 7. maja, svojo štirinajsto redno sejo. Poleg običajnih točk dnevnega reda je obravnaval še poslovno poročilo delovne organizacije za prvo četrtletje letošnjega leta.

Iz poročila o izvajanju sklepov prejšnje seje so člani ugotovili, da so sklepi prejšnje seje izvršeni. Vodja splošnega sektorja je članom posredoval zahtevano informacijo o številu nabavljenih avtomobilov, njihovi uporabi, evidenci in organizaciji gariranja. Iz informacije so člani ugotovili, da so se ustrezne strokovne službe urejanja te problematike resno lotile, pripravljajo pa se tudi posebno navodilo o organizaciji »rent a car«, ki ga bodo obravnavali ustrezni samoupravni organi.

Precej časa so posvetili obravnavi doseženih proizvodnih rezultatov v aprilu in predloga proizvodnega programa za maj. V aprilu smo za dober odstotek presegli plan skupne blagovne proizvodnje. Vse temeljne organizacije niso izpolnile svojih planskih obveznosti. Za tiste, ki jih niso izpolnile niti 95-odstotno, so sprejeli korekcije planov. V aprilu je uspešno delala tudi Jeklarna, tako da sta oba oddelka (SM in elektrojeklarna) precej presegla planirano količino vlitga jekla. S prodajo gotovih izdelkov in storitev smo presegli zmanjšani operativni plan, družbene pa ne dosegamo.

V razpravi je bilo izrečenih vrsto kritičnih pripomb in mnenj o višini stimulacij. Te so ponekod že kar smešno nizke in niso pravi nič stimulativne. Naložili so strokovnim službam, da pregledajo in proučijo merila za izračun premij. Kritično so ocenili tudi izpolnjevanja plana izvoza, saj kar precej zaostajamo.

Potrdili so tudi plan proizvodnje za maj in pri tem poudarili, naj Valjarna bluming-štekel in Valjarna debele pločevine s skupnimi akcijami in naporu omogočita realizacijo predvidene količine storitev prevajanja v Valjarni debele pločevine.

Članica poslovnega odbora je člani najprej seznanila z doseženimi poslovnimi rezultati Železarne v prvem četrtletju tega leta. Ugotovili so, da je Železarna dosegla velik uspeh na področju asortimenta ter da so največje težave pri izpolnjevanju plana izvoza in v povečanju medfaznih zalog. Sklenili so, naj komercialni sektor v sodelovanju s temeljnimi organizacijami izvoznici opravi vse potrebne aktivnosti za boljšo realizacijo izvoznih planov.

Temeljne organizacije in delovne skupnosti v teh dneh zaključujejo razprave o kvartalnih poročilih. Pred sejo delavskega sveta Železarne se bo odbor zato ponovno sestel in uskladi pripombe delavskih svetov.

Potrdili so tudi predloge za odpise in priprave razlik pri poslovanju s tujino.

Ob koncu seje so precej pozornosti namenili vlogam temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za odobritev združenih amortizacijskih sredstev. Strokovno mnenje sta pripravila tudi finančno računovodski sektor in poslovodni odbor.

Iz združenih amortizacijskih sredstev bo TOZD Družbena prehrana nabavila kombi, ki ga nujno potrebujejo za poslovanje v počitniškem domu v Biogradu. Gre za zamenjavo za kombi, ki je bil uničen v prometni nezgodi.

Združena amortizacijska sredstva so odobrili tudi za dokončanje projekta »Podaljšek tretje hale v TOZD Valjarna bluming-štekel«. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, kako pomembna je zaključitev tega projekta.

Odbor je dobil v obravnavo še nekaj takih vlog. Skupna vrednost predlaganih sredstev je precej visoka. Plani investicij in amortizacijskih zamenjav so bili v letošnjem letu izdelani s posebno pozornostjo, predvsem zaradi omenjenih sredstev. Poleg tega je Železarna tudi v fazi intenzivnega financiranja za Jeklarno 2 in Valjarno debele pločevine, zato so sprejeli sklep, da sklepanje o odobritvi sredstev za te vloge preloži do konca tretjega četrtletja. Temeljne organizacije in delovne skupnosti pa so tudi opozorili, naj dosledno upoštevajo sprejete plane investicij.

CPSI — Z. V.

OPOZORILO!

Zaradi dotrajanosti visokotlačnega vodnega omrežja v obratih na Javorniku bodo obnovitvena dela na celotnem področju od TOZD Vratni podboji do strugarne valjev oziroma dela gradbenega oddelka. Zato opozarjamo vse delavce, naj posvetijo večjo skrb požarni varnosti, da bodo v primeru začetnega požara lahko takoj ukrepali (gasili z gasilnimi ročnimi aparati itd.) ter o požaru obvestili Poklicno gasilsko in reševalno službo Železarne (tel. št. 2212 ali 2213).

S požarno vodo sta oskrbljeni le TOZD Valjarna debele pločevine in Vratni podboji. Obnova vodnega omrežja (visoki tlak) bo trajala predvidoma do letošnje jeseni.

Prosimo vse izvajalce raznih del v Železarni Jesenice, da vsako spremembo, ki jo bodo naredili na vodovodnem omrežju ali dovodnih cestah v Železarni, sporočijo Poklicni gasilski in reševalni službi Železarne (nujno v primeru požara ali druge nesreče — dovoz gasilskih vozil oziroma rešilnega avtomobila).

Z boljšim poslušom za požarno preventivo bomo sebi in družbi kot celoti zagotovili boljšo varnost in nemoten proces proizvodnje, s tem pa normalne ekonomske in življenjske razmere.

Vodstvo PGRS in PIV

ODBORI SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

TOZD Energetika

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Energetika je na 3. seji 15. aprila med drugim obravnaval »oceno neizglasovanja SaS o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in sklada skupne porabe ter metodologije vrednotenja zahtevnosti del in nalog«.

Odbor v stališčih, ki jih je sprejel, najprej polemizira z oceno, ki jo je bilo moč slišati po radiu in brati v časopisih, češ »da referendum v Železarni Jesenice ni uspel«. Po mišljenju odbora v primeru, da pride na »volišče« več kot polovica zaposlenih in tam odda svoj glas (v tem primeru je bila udeležba 80-odstotna in več), »ne moremo in ne smemo govoriti o neuspelem referendumu, kajti referendum je uspel«. Lahko pa govorimo o neizglasovanju sporazuma in metodologije.

Odbor se zaustavlja ob »dejstvu, da nekateri hočejo na vsak način prikazati stvari drugače, kot v resnici so«. Kot primer navajajo primerjavo najvišjega in najnižjega osebnega dohodka po TOZD in v celni delovni organizaciji, ki je bila izrečena v pogovoru na Radiu Triglav. Rečeno je bilo namreč, da se to razmerje giblje od 1:1,9 do 1:3,9 po TOZD. Na osnovi tega prikazano poprečje za delovno organizacijo naj bi bilo približno 1:3,4. Pravilno razmerje za DO bi bilo po mnenju odbora razmerje med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom, torej po gornjih podatkih 1:3,9. Ker pa je treba razmerje ugotovljati v čimbolj enakih delovnih razmerah, »to se pravi brez časovnih, oteženih in drugih dodatkov«, poudarja odbor — znaša razmerje v DO približno 1:4,5.

Odbor meni, da metodologije ne bi smeli sprejemati ločeno od sporazuma. Med drugim ji očita, da dopušča precej individualnega poseganja v oceno. Na koncu pa sklene, »da takšnih lukenj ne sme biti oziroma jih mora biti čimmanj, da bi s tem

zmanjšali vpliv tehnobirokracije, ki v naši DO vsekakor obstaja in jo moramo sprejeti kot našo stvarnost«.

Odbor se nato spet vrača k razgovoru na Radiu Triglav oziroma k problematiki »gostilniškega razpravljanja« ter k tistim »20 odstotkom delavcev, ki vse že vnaprej odklanjajo, pa naj bo za njih dobro ali ne«. Pridružuje se obsodbi takšnega ravnanja in gostilniškega razpravljanja, vendar pa si obenem zastavlja vprašanje, »kako to, da CPSI in družbenopolitične organizacije, ki so imele na razpolago vse medije, od tiska do radia, niso uspeli prepričati ostalih 80 odstotkov delavcev«. Sledi namig, da bi bilo »odgovor morda treba iskati v argumentih, s katerimi so hoteli prevagati tehtnico v zad-

njih trenutkih«, in da bi se »konkretno lahko reklo s primerjalnimi izračuni, ki pa so zopet tema zase in se v to sedaj ne bi spuščali«.

Odbor je opozoril tudi na problem nošenja malice za delavce, ki ne smejo zapustiti delovnega mesta.

TOZD Remontne delavnice

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Remontne delavnice se je na 5. seji 8. maja seznanil s periodičnim obračunom za prvo tromesečje, poročilom o izvajanju ukrepov in pregledom nadurnega dela v aprilu. V zvezi z navedeno problematiko je zavzel povsem enaka stališča kot odbor za gospodarstvo v tej temeljni organizaciji.

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Remontne delavnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Remontne delavnice je na 5. seji 8. maja zadolžil vodja TOZD in vodje obratov, da do naslednje seje pregledajo ukrepe, ugotovijo njihovo aktualnost in program dopolnijo z novimi nalogami.

Število nadur v TOZD narašča. Zato je odbor sklenil, da v prostem času delavce TOZD Remontne delavnice lahko pokliče v Železarno le dežurni vzdrževanja. S prvim majem so v TOZD uvedli tudi dežurstvo klparjev varilcev Pb na domu.

Odbor je obravnaval tudi poslovanje v prvem tromesečju in potrdil cene TOZD Remontne delavnice za leto 1986.

Za pevsko društvo Vintgar bodo po sklepu odbora v TOZD Remontne delavnice izdelali šest klopi, za osnovno šolo v Žirovnici pa oglasno desko.

Sklep 3. seje odbora, po katerem bi moral vodja obrata ERD urediti zadevo v skladišču 83 in o tem poročati odboru, še vedno ni uresničen.

DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje

Odbor za gospodarstvo v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve in informiranje je na 4. seji 6. maja delavki CPSI, ki je pisala za pisnik na problemski konferenci ZK Železarne 21. marca odobril izplačilo 23-tih nadur.

Osnovni šoli Prežihov Voranc je podaril razmnoževalni stroj (stroja razmnoževalna služba v Železarni že več let ne uporablja). Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela pa je sklenil omogočiti odkup odpisane, vendar še uporabnega pisalnega stroja.

Pa še to pred letovanjem!

Obveščamo delavce Železarne, ki bodo letos letovali v Crikvenici in Biogradu, da bodo vozovnice za avtobus v prodaji v Integralovem biroju na Jesenicah od 19. maja dalje. Rezervacij ni, vendar prijavitelci lahko kupijo vozovnico že v začetku sezone tudi za kasnejše termine.

Cena prevoza:
— Biograd 5.000 din
— Crikvenica 2.500 din.

Obenem vas obveščamo, da bomo napotnice za letovanje izstavljali 7 do 5 dni pred nastopom letovanja vsak dan od 9.30 do 12.30 na oddelku za družbeni standard, soba številka 11, iste ure pa veljajo tudi za vplačila v blagajni TOZD Družbena prehrana.

Prosimo, da dosledno upoštevate navedeni čas.

Oddelek za družbeni standard

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine so po programu samoupravnih aktivnosti na začetku maja obravnavale periodični obračun za prvo tromesečje, informacijo o pripravah na organizacijske spremembe v Železarni Jesenice, informacijo o spremembah prispevnih stopenj za SIS družbene dejavnosti in osnutek prednostne liste pričakovane stanovanj. Seveda pa SDS obenem niso pozabile omeniti tudi druga vprašanja in probleme, ki jih zaznavajo v svojem delovnem okolju.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija, 1, 2 in 3 ter plavž 2, 3 in 4. SDS aglomeracija 1, 2 in 3 v zvezi s poslovnimi poročili opozarjajo, da je treba plan za prihodnje leto postaviti bolj realno — glede na pričakovano slabo kakovost koksa in na težave z vzdrževanjem naprav. Zahtevajo tudi, da se na KIP napravijo sanitarije, v jami skladišča koksa pa naredi ogrevalna kabina (zaradi vlage in prepiha). SDS plavž 2 je zaskrbljena zaradi poslovnih rezultatov v naslednjem tromesečju. Pravijo, da trenutno kljub povečanemu fizičnemu naporu zaostajajo za planskimi obveznostmi. Težave imajo predvsem s surovinami (tako po količini kot kakovosti), zlasti s koksom, pa tudi z rezervnimi deli. Člani SDS plavž 3 menijo, da je poglobitvi vzrok za nedoseganje plana zelo slab koks (preveč vlage, pepela in žvepla) ter slabo stanje VP 1 (večkratno prepihanje na stiku plašča). Podobno misli tudi SDS plavž 4. Po njihovi oceni bi bilo potrebno narediti rebalans plana, saj se neizpolnjevanje planskih obveznosti pozna tudi v njihovih osebnih dohodkih. Govora je bilo tudi o disciplini, ki je v zadnjem času nekoliko padla.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3, in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč kontiliv 1 in 2, predelava talilniških odpadkov, kamnolom ter ponovično gospodarstvo 1, 2 in 3. Na sestanku SDS SM peči 1. in livna jama 1 je eden izmed članov vprašal, zakaj je izgubil vrstni red na prednostni stanovanjski listi, kljub temu da je delavski svet njegovo pritožbo obravnaval in ga ne prednostni listi obdržal. Pod razno pa SDS vprašujejo, zakaj so se nekaterim delavcem povečale urne postavke, nekaterim pa ne. SDS SM peči 2 in livna jama 2 v zvezi z organizacijskimi spremembami v Železarni sprašujejo, če se bo z reorganizacijo zmanjšalo število delavcev v administraciji. Isto vprašuje tudi SDS priprava vložka 1 pa tudi, »ali bomo sedaj nad vsemi vodstvi dobili še eno vodstvo — vodstvo ploščatega programa« in kako se bodo krile izgube drugih TOZD. Zanima jih, zakaj v kantini ni mogoče kupiti solate. SDS priprava vložka 2 vprašuje, kako to, da ima topilec pri peči na EP trinajsto plačilno grupo. Isto vprašanje tudi SDS priprava vlož-

ka 4 s pripombo, da imajo delovodje v pripravi vložka samo dvanajsto kategorijo. Dodajajo še, da imajo delovodje srednjega tehničnega šola in delovodstvo šola, medtem ko toplec običajno napreduje ob delu, če nima dveletne metalurške šole. Prosijo, da se to vprašanje uredi. SDS elektropeči 1 in 2 ter BBC ugotavljajo, da je »sedaj pred letnimi dopusti prva skrb zagotoviti dovolj ljudi za nemoteno obratovanje«. V zvezi s stanovanjsko listo pa pripominjajo, da se stanovanjska vprašanja vse bolj počasi rešujejo, to pa povzroča splošno nezadovoljstvo. Po njihovem mnenju bi kazalo pri stanovanjih jeklarjem nameniti več pozornosti (težavnostna stopnja). SDS predelava talilniških odpadkov je proti povečanju prispevne stopnje za SIS. SDS kamnolom pa pravi, da je sprememba prispevne stopnje za SIS družbenih dejavnosti malenkostna, zato se delavci sprašujejo, če tega res ni bilo mogoče predvideti pri planiranju prispevne stopnje. O organizacijskih spremembah v železarni SDS ponovično gospodarstvo 1 meni: »Sedanja oblika organiziranosti Železarne je verjetno primerna. Število TOZD in delovnih skupnosti ni preveliko, saj v železarni Ravne na Koroškem odpirajo še nove TOZD in so kljub temu uspešnejši od železarne Jesenice. Izboljšati bo treba že obstoječo organiziranost ter primerno nagradjevati uspešno in sankcionirati neuspešno delo.« Glede prispevnih stopenj za SIS pa se SDS sklicuje na informacijo CPSI, češ da najprej piše, da programov ne bodo mogli uresničevati, če ne povečamo prispevne stopnje iz BOD, nato pa da bi s tem zbrali sredstva predvsem za usklajevanje osebnih dohodkov izvajalcev v SIS, in nato sklepa: »Torej programi ne bodo izvršeni, plače pa povečane, in tako bo verjetno tudi prihodnje leto. SDS se s povečanjem prispevka iz BOD ne strinja.« SDS ponovično gospodarstvo 2 in 3 pa v zvezi z organizacijskimi spremembami v Železarni vprašuje, ali nam je to potrebno, ko pa smo tako organiziranost že imeli (prejšnje talilnice). Zanima jih tudi, »kakšen naj bi bil ta poslovodni odbor, saj že imamo enega na nivoju DO«. Do informacije se niso opredeljevali, pač pa so sklenili počakati na dodatna obvestila.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, jeklolivarna 1 in 2 ter čistilnica odlitkov. SDS jeklolivarna 1 v zvezi z informacijo o povečanju prispevnih stopenj SIS meni, da je »nepravilno, da je to samo informacija«. Menijo namreč, da bi o prispevnih stopnjah morali glasovati in se izreči za ali proti, saj gre za denar iz osebnega dohodka delavca. SDS jeklolivarna 2 vprašuje, če se bo z reorganizacijo zmanjšala tudi administracija.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS bluming 1, in 4, adjustaža bluming 1, 3 in 4, ter adjustaža štekel 1 in 2. Člani SDS bluming 1 opozarjajo, da se sicer že dolgo govori, da bi se moral izkoristek obračunavati po dnevih, vendar brez kakršnegakoli rezultata. Nezadovoljni so

tudi s hladnimi obroki. SDS bluming 4 se ne strinja s povečanjem prispevnih stopenj za SIS, češ »zakaj delajo programe, če jih niso v stanju izvesti«. V zvezi z organizacijskimi spremembami se vprašujejo, »kako bodo vse vodje TOZD porazdelili«. Pod razno opozarjajo, da se morajo največkrat zadovoljiti kar s hladnim obrokom, ki pa ni vedno dober. Do toplega obroka jim namreč vedno ne uspe priti, med drugim zaradi vrst v kantini in njegovega načina dela, ki mora teči neprekinjeno. SDS adjustaža bluming 3 v zvezi z organizacijskimi spremembami izraža bojazen, »da se bo tako kot ob vsaki spremembi povečala administracija«. Razumno se jim zdi, da bi se pred spremembami najprej napravila med delavci anketa, »da se ne bi zgodilo tako kot z zadnjim referendumom, da zapravljamo čas in denar, na referendumu pa vse skupaj propade«. Povečanja administracije se boji tudi SDS adjustaža bluming 4. Tudi med člani SDS adjustaža štekel 1 in 2 se poraja dvom v smotnost organizacijskih sprememb v Železarni (»Zakaj so potrebne nove spremembe? Samo da je nekaj novega, pa je vse v redu. Je mogoče res potrebno odpiranje novih delovnih mest? Saj smo ta sistem že imeli.«). Glede predlaganega povišanja prispevnih stopenj SIS pa menijo, »da je ta predlog bolj informacija kot pa predlog, saj tudi nimajo nobenega vpliva«.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1, proga 2400-2, adjustaža 2400-1 in 2 ter OTOP + odprema. SDS vodstvo TOZD s povišanjem prispevnih stopenj za SIS soglaša pod pogojem, da se kakovost storitev SIS izboljša. SDS proga 2400-1 se je ob istem vprašanju vzdržala. SDS proga 2400-2 se v zvezi z organizacijskimi spremembami vprašuje, »kakšne prednosti bodo te spremembe prinesle TOZD Valjarna debele pločevine«. Člani SDS adjustaža 2400-2 se pritožujejo, da na popoldanski in nočni izmeni ne dobijo Železarja, ker ga že dopoldne zmanjka. Prosijo za pojasnilo. Tudi z vzdrževanjem niso zadovoljni, češ da se preventivnih pregledov ne opravlja in da so popravila (predvsem velja to za žerjave) slabo opravljena. SDS adjustaža 2400-2 vprašuje, zakaj se premije za doseganje plana ne povišujejo z rasto osebnih dohodkov. Člani SDS OTOP odprema se pritožujejo nad storitvami TOZD Družbena prehrana. Nezadovoljni so s kakovostjo živil. Moti jih »nekulturn odnos delavk do uporabnikov«. Kantinerka jim po 21.50 noče več dati malice, izbira suhega obroka je majhna. SDS zahteva, da se ponovno uvede delitev malice na nočni izmeni v kantini na Javorniku. Na nočni dnni dela v TOZD Valjarna debele pločevine 20 delavcev. SDS vnaprej tudi opozarja, da bo v poletnih mesecih še zlasti kritično zaradi nabave pijač.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

NA CSUI SO SNEMALI

Morda ste v prejšnji številki *Železarja* prebrali članek z naslovom *Jesenice — življenjski prostor in varstvo okolja*. No, če ga niste, naj vam povem, da je bila to akcija dijakov CSUI Jesenice. In to akcija republiškega pomena!

Za tako akcijo se seveda spodobi, da jo malo podrobneje predstavimo, in tako smo nestrpnost pričakovali snemalce RTV Ljubljana. Nekaj pa se je zataknilo, in snemanje se je v torek, 22. aprila, le delno opravilo. Ampak obljuba dela dolg. Tako smo akcijo na filmski trak posneli v četrtek, 8. maja. Drugošolci so se kar močno potili pred kamerami in navdušeno pripovedovali svoje vtise:

Karla in Simona: »Naravoslovni dan, ki smo ga imeli v četrtek, ni potekal na ustaljeni način. Ponovili smo ga namreč za ljubljansko TV. Po uvodnem predavanju so skupine odšle na teren, kjer smo opravili različne meritve vode in zraka. Tu so bili posneti tudi prvi metri filmskega traku. Kdor je pričakoval, da bo posnet med opravljanjem same naloge, je bil nekoliko presenečen. Režiserjeva navodila: »Pazi! ... Kamera! ... Teče! ...« in končno »Stop, odlično!« so povzročila malce rdečice, drugih problemov, kot na primer treme, pa nismo imeli. malo nerodno je bilo ne nekajkratno ponavljanje istih prizorov.«

Zadnji trenutki naravoslovnega dne in naše filmske kariere so potekali pod močnimi reflektorji. Vsaka skupina je bila posneta še med pripravljanim poročila, zabeleženo pa je bilo tudi merjenje radioaktivnosti-rekord ima podplat čevljev s tisoč in še malo več (od normalnih 25) udarci na minuto. Kamera je pokukala tudi v akvarij, kjer si je snemal ekipa neuspešno prizadevala privabiti sramežljive ribice pred objektiv.

Snemalna ekipa je bila zelo simpatična in nikomur ni žal neobičajnega dne.

Marina: »Počutili se počaščenega, čeprav je bilo vse skupaj zgolj na-

ključje. Pomemben si, nekoga zanima to, kar delaš, tvoje besede. In gledalcev ne bo malo. Zato si tudi v zadregi. Prisiljen smeh, glasno bitje srca in zdaj nestrpnost pričakovanje, ki se bo po vsej verjetnosti sprevrglo v bridko razočaranje nad lastno igralsko sposobnostjo. No, k sreči se bom lahko smejala tudi sošolcem.«

Maja: »Pazi! Gremo!« Taki in podobni ukazi so bili sestavni del naravoslovnega dne, ki so ga snemalci ljubljanske RTV posneli na filmski trak. Naravoslovni dan na temo onesnaženosti okolja smo izvedli ravno ob pravem času, saj se strah pred radioaktivnostjo še ni polegel. Vendar je bilo le malo takih, ki so se ukvarjali z radioaktivnostjo. Več nas je opazovalo količino kisika v vodi, razširjenost lišajev, število prašnih delcev v zraku ...

Na začetku treme ni manjkalo. A kot pravijo — človek se vsega nava-

di, in sedaj že prav nestrpnost čakamo novi *Tednik*, ko se bomo lahko ocenjevali na nekoliko drugačen način.

Dare: Pet nadebudnih fizikov se nas je mukoma prebijalo ob Jesenice. Najpogumnejša »plavalka« se je hrabro spustila v ledeno vodo (281 K). Prikazali so se tipi s čudnimi napravami na rokah. »Saj to so snemalci,« smo vznemirjeno pomislili. Vsi blaženi smo se zopet kot nori vrgli na delo. Oko kamere je nestrpnost buljilo v nas in počutili smo se malo nelagodno. Nekoliko mokri in precej bolj blede smo končali (mislim, da uspešno) našo igralsko kariero. Vendar pa si o svojih igralskih sposobnostih na žalost ne moremo delati prevelikih utvar.

Vreme — primerno.
Profesorji — znosni.
Mi — odlični.
Vsako dobronamerno kritiko bomo z veseljem sprejeli.

DOBRO SI OGLEDITE TEDNIK!

Irina Vauhnik
Novinarski krožek
CSUI Jesenice

Ogled zaključne prireditve ob dnevu mladosti

Občinska konferenca ZSMS Jesenice v sodelovanju z Mladim turistom iz Ljubljane organizira ogled zaključne prireditve ob dnevu mladosti na stadionu JNA v Beogradu.

Prijave sprejema OK ZSMS Jesenice, Titova 86, Jesenice, do 20. maja.

Odhod udeležencev: sobota, 24. maja.
Povratak: ponedeljek, 26. maja, dopoldan.
Zbor udeležencev: v soboto, 24. maja, ob 18. uri na železniški postaji na Jesenicah.

Cena za udeleženca: 2200 dinarjev.
Ostale informacije dobite na OK ZSMS Jesenice, Titova 86, telefon 81-596.

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA V TOZD JEKLOVLEK

V soboto, 10. maja, je osnovna organizacija ZSMS TOZD Jeklovlek v sodelovanju s sindikatom organizirala lokalno očistevalno akcijo. Zbor je bil ob sedmi uri v TOZD Jeklovlek in delo je takoj steklo. Očistili smo cesto in okolico temeljne organizacije, ter zbrali veliko starega železa. Poskrbeli smo za lepši videz okolice naše TOZD in si zagotovili denarna sredstva, ki jih bomo dobili s prodajo starega železa.

Predvsem velja pohvaliti sindikat, ki nas je podprl v tej akciji in tako pripomogel, da smo jo uspešno opravili.

OO ZSMS TOZD Jeklovlek

PRVA DELOVNA AKCIJA ZSMS DOVJE-MOJSTRANA

Mladinci v mladinski organizaciji Dovje-Mojstrana smo se odločili, da letos pozivimo naše dejavnosti. Poleg priprave prvomajskega kresa v Mlači smo se konec aprila organizirano odzvali vabilu komisije za varstvo okolja pri Turističnem društvu Dovje-Mojstrana. Na očistevalni akciji so se zbrali tudi nekateri vaščani, člani TD in šolarji, zato je bilo delo v dveh, treh urah opravljeno.

Ko se zima začne poslavljati in začne sonce topleje greti, je skoraj nemogoče, da bi zdržal doma. Kar vleče te ven na sveži zrak, in če pri tem pobereš še kak papirček ali pograbiš zelenico, te spremlja prijetna zavest, da si storil nekaj malega tudi za lepši in urejenejši videz domače vasi.

Moram reči, da je bilo na akciji prijetno. Za delo so poprijeli tudi nekateri fantje, ki so nas sprva le opazovali, pa so nato tudi oni v veseljem razpoloženju prišli za metle in lopate. Opazili smo, da so se tudi nekateri drugi vaščani odzvali naši akciji in začeli čistiti pred svojimi hišami in v soseskah. V slabih dveh urah smo opravili precej dela; pometli smo ceste, očistili živo mejo, otrebili zelenice. Seveda je precej dela še ostalo,

vendar bomo do začetka poletja prav gotovo izvedli še kakšno podobno delovno akcijo, s prijetno zavestjo, da se s skupnimi močmi da marsikaj spremeniti, pa tudi odnos do urejenega okolja se tako med mladimi izboljšuje. Radi bi živeli v lepi, urejeni in čisti vasi, če pa bomo s tem prizadevanjem pritegnili v vas kaj več turistov, bomo še posebej zadovoljni. Zavedamo se, da nekaj moramo storiti za našo vas pod Triglavom, saj tako lepih in prijetnih kotičkov v naši deželi ni prav veliko.

Kaj naj še napišem? Le to, da je naša akcija uspela, in da si želimo, da bi naša prizadevanja prerasla v stalno skrb za urejenost našega kraja.

Alenka Hrastar

Srečanje

Koordinacijski svet ZSMS Železarne vabi mladinke in mladince Železarne na srečanje z mladimi delovne organizacije Krušik iz Valjeva, ki bo v soboto, 17. maja, v hotelu Triglav, Mojstrana, ob 20.30.

KS ZSMS ŽJ

NA POHODU OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE

81 tabornikov in tabornic Zveze tabornikov občine Jesenice se je 10. maja deležilo 30. tradicionalnega pohoda ob žici okupirane Ljubljane. Sodelovalo je pet odredov, in sicer: Odred jeklarjev Jesenice, Odred plavžarjev Jesenice, Špikov odred Blejska Dobrava, Aljažev odred Mojstrana in Odred pod Prisojnikom Kranjska gora.

Ob 7. uri smo se odpeljali z Jesenic in se ob 9. uri udeležili pohoda. Po pohodu smo se odpeljali proti Turjaku in nato na ogled Taborne jame, ki pa si je žal zaradi odsotnosti tamkajšnjega vodiča nismo mogli ogledati. Ker ogled Taborne jame ni bil mogoč, smo se odpeljali v Ljubljano in si ogledali živalski vrt.

V popoldanskih urah smo se zadovoljni vrtnili domov.

OJ/mg

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

11

Zvedelo se je o krvavem Behringovem boju z davico. Matere so verovali v dokončno rešitev. Mečnikov je očaral ljudi s svojo teorijo o fagocitih, ki žro bacile. In res so takrat ponehale epidemije. Zakaj, tega ne vemo še danes. Da bi popolnoma prenehale, to pa ne.

Leta 1884 je bilo dr. Theu Smithu petindvajset let. Služboval je v medicinskem centru v Albanyju. Ugotavljanje bolezni, ne da bi jim vedel vzrok in nemoč zdravljenja - vse to ga je spravljal v obup. Rad bi se lotil česa neznanega, neodkrita in vsaj delno uspel. Skratka, mikalo ga je raziskovalno delo. Marljivo je mikroskopiral in ker takrat šport še ni bil izpodrnil urejenega študija, je pridno študiral tuje jezike in se poglobljal v mikrobiologijo. Thea Smitha je vroče žejalo za poglobljenim znanjem. To žejo je mladi doktor delno gasil z mikroskopskim proučevanjem notranjosti živali. Srce ga je vleкло k poskusom, toda treba je bilo preživeti. Dobil je novo služ-

beno mesto v Zavodu za živalsko industrijo. Skromen kot je bil, je doživljal čas, ko so njegovi bogati vrstniki potovali k dr. Kochu v Evropo po znanje iz mikrobiologije. Kako rad bi odšel tudi dr. Smith, toda preživetje je bilo na prvem mestu. Dr. Smith je delal v skromnih delovnih pogojih. Podstrešna soba v zavodu in lina v strehi mu je dajala svetlobo pri mikroskopiranju. Toda dr. Smith je delal tudi v teh skromnih razmerah s polno paro. Podnevi je opravljal raziskovalno delo, ponoči pa je študiral dr. Kochova poročila v izvirniku. Za vse se moram zahvaliti Robertu Kochu, on mi je bil vzornik. Mnogo govorimo o svobodni znanosti, pri tem pa mislimo, da je raziskovalci dana prosta pot za raziskave. Toda temu ni tako. Raziskovalci sem to, kar je bilo trenutno najpomembnejše.

Poleti leta 1889 je pričel dr. Smith raziskovati vzročnost okužbe goveda s teksaško mrzlico. Smithova posebnost je bila v tem, da

je bolj cenil naravno pamet kot vso učeno navlako. Bil je izjemen praktik in sila nezaupljiv do teorije. Prisluhlil je besedam kmetov, ki so bili zatrdno prepričani, da teksaško mrzlico pri govedih povzročajo klopi. Pazljivo je prisluhlil takim preprostim, a nepotvorjenim izjavam. Zavedal se je, da ti izkušeni kmetje dobro vedo, kakšna bolezen prizadene govedo. Dr. Smith je prišel do sklepa, da kjer ni klopot, tam tudi ni teksaške mrzlice. Delal je mrzlično in vztrajno v tej smeri. Odšel je na teren, se pomešal med živinorejce in jemal vzorce krvi okuženih goved. Ministrstvo za kmetijstvo mu je zaupalo to nalogo.

Z asistentom sta opravila ogromno delo. Dr. Smith se je lotil skrbnih raziskav o življenju in navadah klopot. Skupaj z izvedencem za mrčes - entomologom dr. Curtissom sta prebila nešteto neprespanih noči ob študiju življenjskih navad, leganju jajčec in načinah razmnoževanja. Klopi so pili kri govedu in legali v odprte rane svoja jajčeca. Pri govedu je nastopila stalna vročina, kri je postala anemična, goveda neješča in v kratkem času so okužena goveda poginila. Dr. Smith je preiskoval anemično - slabokrvno kri poginulih živali. Sklepal je pravilno: »Nekaj mora priti v govede iz krvničke in jih razbiti - neznani mikrob teksaške mrzlice se je učinkovito lotil krvi.« Ugotovil je spremenjeno krvno sliko. Mikroskopski pregled krvi mu je ponujal kaj čudno

sliko. Primerjal je na desetine vzorcev krvi okuženih živali - goveda. Čim natančneje je opazoval, tem jasneje so se izkazovale čudne hruškaste žile. Te je potem našel v krvi vsakega za teksaško mrzlico poginulega goveda. Nikoli jih pa ni našel v krvi zdrave goved. »Morda je že to mikrob teksaške mrzlice«, si je mislil. Toda nikoli ni delal tveganih sklepov. Preiskoval je naprej krvne vzorce stotine goved, torej vzorce zdravih in okuženih goved. Hotel se je prepričati v pravilnost svojih dejanj. Medtem je minilo vroče poletje in na počil je mesec september. Dr. Smith se zmešal ni bil gotov. Od sebe je terjal še nešteto preskusov, preden bi tudi lahko verjel. Končno je ugotovil pot, po kateri se prenaša smrtonosni bacil z ene živali na drugo. Torej so klopi tisti, ki povzročajo mrzlico. Mirno je počakal na poletno vročino v naslednjem letu. Popolnoma nepredvidljiv primer je Smithu pomagal razrešiti toliko iskano pot. Izbral je pet zdravih goved in jih zaprl v izoliran hlev. Na goveda je polagal na stotine v laboratoriju vzgojenih mladih klopot. Mladi klopi so sesali govedu kri. Po nekaj dneh je govedo postalo vročino in ni imelo teka. V vzorcih, ki jih je jemal, je bila kri redka in črna. Rdeče krvničke so bile razbite.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

KAKO DELUJE JEDRSKA ELEKTRARNA

1. decembra 1974 je na gradbišču Nuklearne elektrarne Krško predsednik Josip Broz - Tito položil temeljni kamen. Drugega oktobra 1981 je bila nuklearna elektrarna Krško z močjo 632 megavatov vključena v elektroenergetski sistem Jugoslavije. Energija, ki jo proizvaja, zadostuje za oskrbo mesta, kakršno je Ljubljana. Poleg nuklearne elektrarne Krško obratuje v svetu še 271 jedrskih elektrarn, od tega polovica v Evropi.

Jedrska elektrarna je termoelektrarna, v kateri uporabljamo za ogrevanje vode in proizvodnjo pare namesto premoga uran, t.j. jedrsko gorivo. Pri cepitvi jedra urana nastajajo ogromne količine energije, z njo pa segrevamo vodo in jo spreminjamo v paro. Para obrača lopatice turbine, ta pa generator, ki proizvaja električno energijo.

Pri cepitvi vsakega jedra urana se poleg velike količine toplotne energije sprosti še nekaj nevtronov (delcev jedra atoma). Ti nevtroni lahko na svoji poti razcepijo sosednja jedra atomov urana. Ta postopni prenos zgorevanja od enega atoma na drugega se imenuje verižna reakcija. Uranovo gorivo je vloženo v palice. Te so potopljene v vodo v veliki zavarovani posodi (reaktorju). Palice z gorivom se zaradi verižne reakcije segrevajo in s tem segrevajo tudi vodo. Gorivo jedrskih elektrarn vsebuje največ tri odstotke atomov urana, ki se lahko cepijo, zato poteka zgorevanje postopoma. Skoraj na istem principu verižne reakcije je zgrajena atomska bomba, vendar vsebuje sto odstotkov atomov urana, ki se lahko cepijo, zato je zgorevanje naglo in prihaja do trenutne eksplozije. Bistvena razlika med jedrsko elektrarno in atomsko bombjo je v tem, da jedrska elektrarna ne eksplodira. (Kot se je pokazalo v Černobilu, te bistvene razlike ni. op.ur.)

»Vozni red« v petek, 16. maja

V Športnem parku Podmežakla na Jesenicah ob 17. uri ekshibicijski »fuzbal«

M PUNK UNITED TEAM : EJGA JESENICE

(revija Mladina) (mladi funkcionarji)
in folklorna skupina osnovne šole Gorenjski odred Žirovnica.

ob 17.45 literarna skupina Foto grupe M

ob 18.30 Heavy company — Jesenice

ob 19. uri Orion — Jesenice

ob 20. uri Pankrti — Ljubljana

ob 21. uri Agropop — Ljubljana

Vstopnina: Bedži
Vabljeni!

PRIREDTV V MESECU MLADOSTI

V počastitev meseca mladosti OK ZSMS Jesenice pripravlja dve osrednji prireditvi.

16. maja v športnem parku Podmežakla kulturno-zabavna prireditve Mladi za mlade. Na prireditvi se bodo predstavili člani foto grupe M revije Mladina, folklorna skupina osnovne šole Gorenjski odred iz Žirovnice in glasbene skupine HEAVY COMPANY in ORION z Jesenic ter PANKRTI in AGROPOP iz Ljubljane. Vstopnina: solidarno kupi en bedž za 200 dinarjev, ki so v ta namen natisnjeni, dobiš ga na OK ZSMS Jesenice ali pa na kraju prireditve.

24. maja pa se pripravlja tradicionalni pohod po poteh karavanskih kurirjev na Pristavo. Več o tej prireditvi pa v prihodnji številki.

PROCESNI RAČUNALNIK KONČNO V JEKLARNI

Po daljših pogovorih in premišljevanjih za ali proti procesnemu vodenju izdelave jekla v jeklarni smo končno na pragu »nove dobe« izdelave jekla na Jesenicah. Izdelavo jekla bomo začeli voditi z računalnikom.

Kakšne prednosti pričakujemo od tega načina dela?

Prva in osnovna prednost je, da bomo izdelavo jekla v elektropečeh poenotili glede na tehnologijo izdelave jekla. Čim daljša bo obdobje izdelave in jekla z računalnikom, bolj bodo jekla izenačena po kemijskih analizah in mehanskih lastnostih.

Zmanjšali bomo raztros kemijskih analiz, kar nam bo omogočilo, da bomo lahko gledali na zahtevane mehanske lastnosti brez večjih problemov premikali meje za posamezne elemente navzgor ali navzdol.

Zmanjšali bomo uporabo dragih ferolegur, ker so programi sestavljeni tako, da uporabljajo glede na pogoje dela najcenejše ferolegure.

V tem članku nimam namena preveč razlagati, kako je računalnik zgrajen in kako deluje, ampak kako ga bomo uporabljali.

V sami proizvodnji se bomo srečevali s terminalom, ki je samo ena od pomožnih enot računalnika. Preko njega lahko računalnik komunicira z uporabniki.

Komuniciranje z računalnikom bo potekalo s pomočjo ekranskih slik. Delovodja ne potrebuje posebnega predznanja za uporabo računalnika v jeklarni. Edino, kar mora znati, je brati izpisane besede in odtipkati potrebne odgovore.

Kako komunicira računalnik z uporabnikom, naj predstavimo s primerom uporabe osnovnih programa.

mov za delo v jeklarni. Programa se imenujeta AVTO JEK in AVTO KEM.

Paket AVTO KEM bo odpravil telefonsko sporočanje rezultatov kemijskih analiz v jeklarno in valjarno, kar bo zmanjšalo možnosti napak pri javljanju in zapisovanju. Analize se bodo izpisovale na terminalu ali pa na tiskalniku, odvisno od zahtev.

Iz paketa AVTO KEM naj predstavim tista dva programa, ki bosta največ uporabljena. To sta PRO (javljane zahteve za analizo v laboratoriju) in KE3 (javljane analize v jeklarni).

Kako bo potekal pogovor med računalnikom in delovodjo v jeklarni, bomo prikazali na naslednjih ekranih, ki bodo prvi uporabljeni. Začetni pogovor bo stekel ob javljanju zahteve v kemijski laboratorij za izdelavo kemijske analize. Delovodja bo moral odtipkati le tisti del besedila, ki bo v nadaljnjem tekstu podčrtan.

Prvi ekran: JAVLJANJE PROBE V LABORATORIJ

Računalniku smo sporočili, da želi topilec, ki se piše: 1234 izvedeti kemijsko analizo šarže št. 102233 kvalitete C 1531, ki tehta 68 ton. To bo druga proba. V kemijski laboratorij je računalnik sporočil željo po kontroli dušika in da nameravamo izdelati jeklo po postopku VOD.

```
KE3
---
KED3J - V3.1      Posiljanje rez. kem. analize      07:50
Sarža : 102233      Proba : A2                      07-MAR-86
OPOMBA : V REDU BOMO KONTROLIRALI      ANALIZIRAL : POL
St. elem. (1 - 10)      St. elem. (11 - 20)      Dodatni elementi
C = 1
Si = 1
Mn = 1
S = 0.015
P = 0.015
Cr = 1
Cu = 1
Sn = 0.02
```

Drugi ekran: JAVLJA ANALIZE V JEKLARNO

Predstavitev ekrana za ročni prenos analize iz kemijskega laboratorija v jeklarno, če avtomatski način ne deluje.

Iz paketa AVTO JEK pa bi rad predstavil osnovni program za izdelavo jekla. LEG program služi delovodju za izračun potrebnih dodatkov, ferolegur, za izdelavo jekla. Delovodja bo s tem olajšano delo, ker bo lahko več časa posvetil organizaciji dela in manj skrbi za pravičen izračun dodatka legur. Vendar pa ne bo mogel za napaden izračun kriviti procesni računalnik, ker ta ne more nadzirati poteka izdelave jekla. To pomeni, da mu je računalnik le v pomoč. Delovodja lahko uporabi celoten izračun dodatka ferolegur ali pa samo delni, glede na to, kako je vodil postopek izdelave jekla.

Tretji ekran: IZRAČUN DODATKOV V PEČ

Za pritrdilni odgovor potrebujemo le črko D (da), za nikalne N (ne). Pri dodajanju legur bo določen odstotek elementov odgorel. Za posamezne grupe kvalitete upoštevamo značilne odgovore, ki jih podajajo enačbe (ENAC) in so označene s številkami. Priprava teh enačb zahteva ogromno dela, saj so v njih zajeta teoretična spoznanja in praktične izkušnje.

Vse te podatke obenem z izkoristki, sestavo in celo legur je potrebno predhodno vnesti v računalnik. Na tej osnovi lahko računalnik izračuna dodatke, tako da ustrezajo tehnološkim zahtevam in predstavljajo najcenejšo možno kombinacijo.

Na ekranu se izpiše rezultat. Dodati bo treba skupno 777 kg legur: 330 kg karburita, 100 kg ferossilicija s 45 % Si, 316 kg feromangana carbure in 31 kg aluminija v blokih. V splošni bomo imeli končno 63.848 kg

izpisal samo zadnji del omenjenega ekrana. V primeru izpada povezave med računalnikom v kem. laboratoriju in procesnim računalnikom bo lahko uporabil program LEGI. Z njim bo prišel do istih rezultatov, le da bo v tem primeru imel več dela z vnosi podatkov, ki so v ekranski sliki podčrtani.

To je bila kratka predstavitev programov, ki bodo med prvimi uvedeni v jeklarno in s katerimi bomo začeli izdelovati jeklo s pomočjo računalnika. Zavedati pa se moramo, da računalnik sam ne bo rešil nobene od sedanjih težav. Skrb za organizacijske težave in za dobro delo bo še vedno ostala v pristojnosti vodstvenih kadrov, od delovodja do vodja TOZD.

Iztok Polak

```
PRO
---
PRO1 - V3.2      Posiljanje zahteve za kemijsko analizo      07:47
Sarža : 102233      Proba : A2                      07-MAR-86
Teža sarže (ton) : 68
Topilec, operator ali skupinovodja livne jame : 1234
Standardne opombe :
1 Mučna proba
2 Samo C in S
3 Analiziraj tudi Al
4 Poslednja analiza
10 Poljubni tekst
Opomba : 10
Vtipkaj tekst : Kontroliraj dušik
Bos izdelal jeklo v EOP (E) ali v VOD (V) : V
```

PROIZVODNJA V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za praznik dela so 26. aprila v tej TOZD otvorili nove proizvodne naprave za nerjavno žico, ki naj bi ob enakih količinah bistveno povečale realizacijo, ali z drugimi besedami – krepak premik v kvalitetnejše proizvode.

TOZD PROFILARNA

Tako kot že vse letošnje mesece je bil tudi v aprilu operativni plan od gospodarskega načrta nižji zaradi pomanjkanja naročil za domače kupce.

Samo obratovanje je dobro potekalo, tako da je bil operativni program v skupni proizvodnji dosežen s 110,2 % prodaja pa s 115,5 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Največji problem te temeljne organizacije je odpoved naročenih in že izdelanih podbojev za Alžirijo. Sicer pa je bilo obratovanje dobro, saj je bila skupna proizvodnja z ozirom na gospodarski načrt dosežena s 106,7 %, prodaja pa s 95,5 %.

TOZD JEKLOVLEK

Slabša kakovost vložka, zastoji in okvare predvsem na liniji Koch (posledica je bila pomanjkanje vložka za BK linijo) so pripomogli, da je delavcem te TOZD s skrajnimi napori šele v zadnjem tednu aprila uspelo nadoknaditi zamujeno in doseči z gospodarskim načrtom predvidene količine v skupni proizvodnji s 102 %, pri prodaji pa z 98,9 %.

TOZD ELEKTRODE

Proizvodnja in odprema v aprilu sta bili dobri, saj je bila glede na operativni program skupna proizvodnja dosežena s 109,9 %, prodaja pa s 108,8 %. Izdelane so bile tudi prve tone aglomeriranih praškov na novi liniji.

TOZD ŽEBLJARNA

Zaradi pomanjkanja naročil za domači trg je bil nižji operativni pro-

gram v skupni proizvodnji dosežen s 109,4 %, pri prodaji pa le z 90,1 %.

Miloš Piščanec

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO V APRILU 1986

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	13.900	13.900	12.314,0	88,6	88,6	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	37.150	38.950	40.672,3	109,5	104,4	—	—	—	—	—	—	
— SM	22.800	22.800	24.006,0	105,3	105,3	—	—	—	—	—	—	
— EL	14.350	16.150	16.666,3	116,1	103,2	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	6.900	6.900	7.646,6	110,8	110,8	—	—	—	—	—	—	
— LM	7.250	9.050	8.794,6	121,3	97,2	—	—	—	—	—	—	
— BBC	200	200	225,1	112,6	112,6	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	170	170	193,3	113,7	113,7	40	40	42,1	105,3	105,3	42,1	
— jeklo	168	168	191,0	113,7	113,7	40	40	42,1	105,3	105,3	42,1	
— kovino	2	2	2,3	115,0	115,0	—	—	—	—	—	—	
BLUMING-ŠTEKEL	31.250	31.250	30.884,1	98,8	98,8	5.650	4.350	5.000,1	88,5	114,9	4.712,0	
— bluming	15.950	15.950	16.174,3	101,4	101,4	350	350	262,6	75,0	75,0	253,8	
— štekel	13.000	13.000	12.255,7	94,3	94,3	3.000	1.700	2.291,1	76,4	134,8	1.936,9	
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— termična obdelava	2.300	2.300	2.454,1	106,7	106,7	2.300	2.300	2.446,5	106,4	106,4	2.521,3	
VALJARNA ŽICE	9.080	9.080	9.547,2	105,2	105,2	1.990	1.990	2.519,7	126,6	126,6	2.474,6	
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.580	6.580	6.535,1	85,6	85,6	5.940	5.400	5.210,3	87,7	96,5	5.453,0	
— valjarna debele pločevine	6.120	5.580	5.333,1	87,1	95,6	—	—	—	—	—	—	
— valjarna debele pločevine storitve	460	1.000	302,0	65,7	30,2	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA BELA	8.400	7.600	8.193,2	97,5	107,8	7.420	7.470	7.630,1	102,8	102,1	7.671,2	
— hladna valjarna Bela	7.550	7.600	7.901,7	104,7	104,0	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Bela storitve	850	—	291,5	34,3	—	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.000	2.000	1.863,1	93,2	93,2	1.860	1.860	1.752,1	94,2	94,2	1.714,4	
— hladna valjarna Jesenice	2.000	2.000	1.827,4	91,4	91,4	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	35,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	3.610	3.610	3.455,8	95,7	95,7	2.580	2.580	2.349,8	91,1	91,1	2.265,6	
— žičarna	3.610	3.610	3.455,8	95,7	95,7	—	—	—	—	—	—	
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	1.870	1.330	1.465,0	78,3	110,2	1.700	1.165	1.312,8	77,2	112,7	1.357,5	
— HOP	1.725	1.230	1.274,2	73,9	103,6	1.595	1.100	1.266,2	79,4	115,1	1.295,3	
— HOP storitve	5	—	59,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
— ronle	65	65	43,4	66,8	66,8	65	65	43,4	66,8	66,8	59,0	
— diski storitve	35	35	86,0	245,7	245,7	—	—	—	—	—	—	
— deli za cestno ograjo	40	—	2,3	5,8	—	40	—	3,2	8,0	—	3,2	
SKLADIŠČE 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	120	120	128,0	106,7	106,7	120	120	128,0	106,7	106,7	114,6	
ELEKTROVLEK	2.060	2.060	2.106,6	102,0	102,0	2.030	2.030	2.041,9	100,6	100,6	2.007,7	
ELEKTRODE	1.950	1.850	2.032,7	104,2	109,9	1.740	1.640	1.783,3	102,5	108,7	1.814,2	
— elektrode + varilna žica	1.450	1.450	1.533,0	105,7	105,7	1.440	1.440	1.526,9	106,0	106,0	1.542,9	
— varilna žica storitve	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	190	90	66,6	35,1	74,0	190	90	66,7	35,1	74,1	81,6	
— suha el. masa	50	50	122,4	244,8	244,8	50	50	122,4	244,8	244,8	122,4	
— ognjevarni material	260	260	310,5	119,4	119,4	60	60	67,3	112,2	112,2	67,3	
ŽEBLJARNA	750	650	711,2	94,8	108,4	750	650	711,0	94,8	109,4	585,5	
SKUPAJ	118.890	119.150	119.195,6	100,3	100,0	31.820	29.295	30.481,1	95,8	104,1	30.212,4	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	250	250	838,9	335,6	335,6	838,9	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.070	29.545	31.320,0	97,7	106,0	31.051,3	
Storitve	—	—	—	—	—	1.350	1.035	774,5	57,4	74,8	636,5	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	33.420	30.580	32.094,5	96,0	105,0	31.687,8	

Dopisujte

TEMA VSAKDANJKA – RADIOAKTIVNOST

Članek obravnava fizikalne osnove radioaktivnosti, količin in ustreznih enot pri pojavu, predstavlja naprave za merjenje količin in posreduje nekaj izmerjenih rezultatov, ki smo jih dobili pri laboratorijskih vajah na Centru srednjega usmerjenega izobraževanja (CSUI), Jesenice.

Okvara jedrskega reaktorja v Černobilu v ZSSR je vplivala tudi na radioaktivno onesnaženje naših krajev. O nesreči, posledicah in ukrepih je bilo v sredstvih javnega obveščanja veliko informacij. Spremljanje informacij pa zahteva poznavanje pojavnosti radioaktivnosti, količin, ki jih pri pojavu merimo, in naprav za merjenje teh količin. Večkrat sem moral v preteklih dneh odgovarjati na vprašanja sodelavcev in znancev o radioaktivnosti, še celo sam sem moral brskati po strokovni literaturi in priročnikih, da sem si razjasnil množico enot za količine pri sevanju, ko sem prebiral časopisne članke. Mislim, da ne bo odveč kratka fizikalna razlaga pojavnosti radioaktivnosti, količin in enot, za ilustracijo pa nekaj izmerjenih rezultatov.

SNOV-POJMI

Graditelji molekul so atomi. Atom sestavlja pozitivno naelektreno jedro in ovvoj elektronov z enakim pozitivnim nabojem. Množica atomov z enakim nabojem jedra sestavlja določen element, velikost naboja jedra določa vrsto število elementa. Jedra določenega elementa se lahko med seboj razlikujejo po masi. Rečemo, da posamezen element sestavlja izotopi. Jedra elementa železa — Fe, imajo naboj 26, maso pa od 52 do 61 glede na naboj in maso jedra vodikovega atoma H_1 , ki je na prvem mestu. Pri železu je torej 10 izotopov, čez 90 % je izotopa Fe_{56} .

RADIOAKTIVNOST

Jedra velike večine atomov, ki jih najdemo v naravi, so stabilna, nekatera pa ne. V danem trenutku lahko iz nestabilnega jedra izleti nabit delec. Rečemo, da je jedro radioaktivno. Pri izotopu joda 131 izleti elektron — razpad beta, pri izotopu urana 238 pa jedro helijevega atoma — razpad alfa. Nastalo novo jedro lahko izseva še energijo v obliki elektromagnetnega valovanja zelo kratke valovne dolžine — gama sevanje.

Jedra nekaterih izotopov razpadajo hitreje, druga počasneje. Količina za hitrost razpadanja je **razpolovni čas**. To je čas, v katerem razpade polovica opazovanih jeder. Izotop joda 131 ima razpolovni čas osem dni. Po 16 dneh jih torej od začetnega števila ostane le še ena četrtina, po 50 dneh pa le še ena stotina. Razpolovni čas izotopa urana 238 je 4,5 milijarde let, zato ga še vedno najdemo v zemeljski skorji. Ta izotop in drugi, ki umetno nastajajo zaradi obsevanja Zemlje s kozmičnimi delci iz vesolja, so vzrok za **naravno radioaktivnost**, kateri smo kot živi organizmi izpostavljeni od rojstva. Umetni izotopi, ki nastajajo v jedrskih reaktorjih ali kontrolirano za medicinske potrebe, uporabo v kmetijstvu, gradbeništvu itd., ali nekontrolirano ob okvarah reaktorjev in poskusih z atomskimi bombami, pa so izvir **umetne radioaktivnosti**.

RADIOAKTIVNI IZVIRI

Radioaktivni izviri so snovi, ki vsebujejo jedra radioaktivnih izotopov. Količina za število razpadov na časovno enoto je **aktivnost**, enota za to je razpad na sekundo, krajše **becquerel (Bq)**. Naprava za merjenje aktivnosti je **Geigerjeva cev**. To je zaprta kovinska cevka, napolnjena s plinom, v njeni osi leži tanka kovinska nitka. Cevka in nitka sta priključeni na pola visoke enosmerne napetosti. Ko delec, ki nastane pri razpadu jedra, prileti v cevko s plinom, ionizira molekule plina, kar povzroči preskok iskre na nitko, napetost med cevko in nitko za trenutek pade. Padce napetosti registriramo zvočno, ali pa jih elektronsko štejemo.

SPREJEMNIKI SEVANJA

Sprejemniki radioaktivnega sevanja so lahko kovine kot obloge reaktorja, zrak, tekočine, živi organizmi itd. Količina za prejeto energijo sevanja se imenuje **absorbirana doza ionizirnega sevanja**, to je prejeta energija na enoto mase telesa. Enota je joule na kilogram, krajše **gray (J/kg=Gy)**. Pri kovini si količino lahko predstavljamo, saj gre dobesedno za gretje kovine, kot da bi jo imeli na štedilniku, pri zraku in živih organizmih pa sevanje ionizira molekule in jih ne greje.

Vendar pa lahko glede na število ioniziranih molekul (vemo, koliko energije je potrebno za ionizacijo ene mase) tudi za zrak in žive organizme uporabljamo isto enoto. V člankih, ki sem jih bral, so uporabljeni še stare enote. Sievert (Sv) je enota za število delcev, ki jih telo prejme, ko je izpostavljeno radioaktivnemu sevanju. Rem je enota za pripadajočo energijo teh delcev. 1 rem je 0,01 Gy. Vpliv naravnega sevanja na človeško telo je ocenjen na 2 mSv/leto, kar ustreza 270 milijonom prejetih delcev v enem letu. Če posameznemu delcu pripišemo poprečno energijo 1 MeV (1 MeV = $1,6 \cdot 10^{-13}$ J), dobimo 6 mikroGy oziroma 0,6 milirema za 70 kg težko osebo.

K sevanju, ki je škodljivo za žive organizme, štejemo tudi ultravijolično in rentgensko svetlobo. Rentgenska svetloba, ki se uporablja v medicinski diagnostiki, ima približno štirikrat manjšo energijo (160 keV) kot žarki gama pri radioaktivnem razpadu, zato pa je gostota sevanja precej velika. Enot za količino rentgenske svetlobe so iste kot za radioaktivnost.

RADIOAKTIVNOST-MERITVE

Na CSUI imamo za potrebe fizikalnih merenj Geigerjevo cev z elektronskim štejevalnikom, izdelan pri Inštitutu J. Štefan, tako da lahko natančno določimo aktivnost radioaktivnih snovi, prodornost sevanja in vrsto radioaktivnosti. Sedanjega onesnaževanja z radioaktivnimi izotopi nismo merili sistematično, v ilustracijo zgoraj navedenih količin pa naj navedem nekaj podatkov.

Že lansko leto smo pri laboratorijskih vajah merili naravno aktivnost: 14 Bq. Ko smo 5. maja zjutraj merili aktivnost okolja na prostem, pa smo namerili okrog 80 Bq. V sredo, 7. maja smo merili aktivnost regrata, ki smo ga nabrali ob šolskem dvorišču. Za 1 g smo namerili 15 Bq, torej 15000 Bq/kg. Kaj lahko povemo o izmerjenem rezultatu? V članku v Delu sem bral, da so v Zahodni Nemčiji izločali iz prodaje vso zelenjavo, ki je imela več kot 250 Bq/kg. Če predvidevamo, da je v regratu največ radioaktivnega izotopa joda 131, se bo njegova aktivnost znižala do zgoraj navedene meje v 50 dneh. Še drugačna primerjava: če bi pojedli porcijo takega regrata (50 g) in če predpostavimo, da je radioaktivna snov v našem telesu tri dni, naše telo prejme 200 milijonov izsevanih delcev, to pa je skoraj vrednost naravnega sevanja v enem letu.

Rajko Peternel
CSUI

VARSTVO OKOLJA

V zadnjem času smo pričali povečani intenziteti razprav in zahtev o večji odgovornosti ter preudarnosti pri varstvu okolja. Večje katastrofe pa ne bi smele biti edini povod za osveščanje na tem področju. Brezbržnost se nam lahko močno maščuje. Poleg ukrepov za varovanje pred onesnaženostjo, ki je prišla od drugod, imamo vrsto informacij o onesnaženosti vode in zraka iz neposrednih bližin.

O varstvu voda je poročal komite za varstvo okolja in urejanje prostora SRS. Poročilo je pred kratkim posredoval vodnogospodarski inšpektorat. V poročilu so omenjene komunalne čistilne naprave, cisterne in greznice, onesnaževanja vode z nafto in naftnimi derivati, izlitje nevarnih in škodljivih snovi in drugo.

V celotni republiki opravlja vodogospodarsko inšpekcijsko službo 25 inšpektorjev; na Gorenjskem delujejo dva v okviru medobčinskih inšpekcij. Ti inšpektorji so postrili nadzor nad možnimi onesnaževalci z nafto, od večjih pri Petrolu in v delovnih organizacijah, ki uporabljajo nafto in derivate za svoje potrebe, do manjših cistern za kurilno olje v organizacijah združenega dela. Manj so bile do sedaj nadzorovane cisterne pri individualnih stanovanjskih hišah.

Redno vzdrževanje cistern je precej pomanjkljivo. Nekaj več reda je pri Petrolu, ki ima svojo ekipo za pregled in vzdrževanje skladiščnih in drugih naprav. Inšpekcija je izdala vrsto odločb za odpravo pomanjkljivosti. Vendar je delo oteženo, ker ni izvajalcev, ki bi bili za to pooblašteni in bi lahko izdajali atest. To lahko opravi le Petrol, od naročila do izvedbe pa je dolga pot. Potrebni je več pooblaščenih in pravilno opremljenih izvajalcev, da bi zadovoljili potrebe.

Na našem območju je bilo največ cistern, tudi privatnih, vgrajenih pred desetimi in več leti. Te so praviloma enoplastne, pri katerih je stalna kontrola še posebno težka. Prav gotovo je najslabša takrat, ko vsebina že izteče. Vsak liter pa onesnaži več sto litrov talne pitne vode. Znaše so težave s pitno vodo v Beogradu leta 1984 zaradi onesnaženosti reke Save. Onesnaženost z nafto je bila ugotovljena večkrat.

V programu vodnogospodarskega inšpektorata je natančen popis naprav, skladišč in cistern, ki so lahko potencialni onesnaževalci vode.

Drugi del pregledov so inšpekcije opravile na komunalnih čistilnih napravah. Jesenice so med tistimi desetimi občinami, ki še nimajo komunalne čistilne naprave. Za njeno gradnjo poteka že dolgotrajna akcija, o tem je Železar že pisal. Nujnost gradnje je bila že večkrat ugotovljena. Lokacijska odločba za čistilno napravo je bila izdana lani v februarju. Čistilna naprava naj bi stala ob iztoku potoka Javornik v moščanskem jezeru. Naprava bo potrebna tudi za normalno delovanje nove elektrojelektarne. Še vedno je v podpisovanju samoupravni sporazum za združevanje sredstev, čeprav je v njem navedeno, da naj bi se gradnja začela v letu 1985. Graditev je načrtovana v dveh fazah (vsaka faza je zaključena tehnološka celota), trajala naj bi do leta 1988. 25 odstotkov sredstev bodo prispevali uporabniki kanalizacije, 34 odstotkov OZD uporabniki kanalizacije, 30 odstotkov območna skupnost, 11 odstotkov pa je posojil.

Potrebno je že sedaj načrtovati dobro vzdrževanje, saj inšpekcija ugotavlja, da od pregledanih le 25 odstotkov čistilnih naprav sorazmerno dobro deluje.

Inšpekcija v svojem programu napoveduje poostreni nadzor nad potencialnimi onesnaževalci in nad območji vodnih virov za oskrbo s pitno vodo. Prednostna naloga v letu 1986 bo ukrepanje ob izlitju nevarnih in škodljivih snovi. Napoveduje poostrejen odnos do kršilcev Zakona o vodah, posebno do delovnih organizacij, ki izpuščajo odpadke, nimajo pa vodnogospodarskega dovoljenja, kot ga določa 49. člen Zakona o vodah.

Problem so tudi odpadne snovi in ravnanje z odpadnimi olji in mulji, kar je potrebno še sistematično urediti. Zakon o vodah določa tudi ureditev vodnogospodarskih objektov, ki se ne uporabljajo več, so pa nekdaj služili mlinom in žagam.

ŠN

Miss narcis 25. maja

Pripravljalni odbor za izvedbo osrednje prireditve ob mesecu narcis **IZBRANJE MISS NARCIS** je sporočil, da bo ta v nedeljo, 25. maja ob 13. uri v Planini pod Golico. Prireditve bo potekala na prireditveni plošči ob gasilskem domu. Za prijetno počutje bo igral plesni ansambel, nastopili pa bodo še recitatorji osnovne šole Tone Čufar Jesenice, folklorna skupina DU Javornik-Koroška Bela ter prebivalci Planine pod Golico in Koroške Bele, ki bodo prikazali kmečka dela, običaje in navade na vasi. Za prevoz udeležencev bodo poskrbeli pri Integratu. Organizatorji pričakujejo izredno veliko udeležbo, saj je na Turističnem društvu Jesenice vsak dan veliko povpraševanje iz številnih krajev Slovenije, celo iz Valjeva in Italije. Iz Furlanije so najavili tudi kandidate, ki bodo sodelovale v izboru miss narcis.

Trak in darila za miss in spremljevalke bodo do 24. maja razstavili v izložbi Murke v Supermarketu Union.

Če bo vreme lepo, bo 25. maja Planino pod Golico obiskalo več tisoč izletnikov od blizu in daleč.

BB

Obvestilo diabetikom

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice vabi diabetike in vse, ki se zanimajo za njihovo delo in življenje, na redni občni zbor, ki bo 16. maja ob 16. uri v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pičnika na Javorniku.

Vse članke vabimo, da pridejo nekoliko prej in pred občnim zborom poravnajo tudi članarino, ki za letošnje leto znaša 100 dinarjev. Hkrati bodo prešli članske izkaznice in drugo številko časopisa Sladkorna bolezen. Vpisovali bomo tudi nove članke. Vsi, ki so vplačali SOS obroke, bodo obroke prejeli na občnem zboru. Posebej vse opozarjamo na zanimivo predavanje dr. Vogrinove o posledicah sladkorne bolezni.

Železarski globus

AVSTRALIJA

Avstralski rudniki železove rude so lani nakopali rekordno količino železove rude, nekaj več kot 100 milijonov ton. Prejšnji rekord iz leta 1980 je znašal 95,5 milijonov ton. Sočasno s proizvodnjo je narasel tudi izvoz te železarske surovine predvsem v države Azije.

ZDA

Mednarodni inštitut za železo in jeklo je objavil vrstni red železarskih družb, ki so v letu 1985 proizvedle več kot 10 milijonov ton surovega jekla. Za primerjavo je navede na tudi proizvodnja v letu 1984.

družba	proizvodnja v mio. ton	1984	1985
1. Nippon Steel	29,60	28,56	
2. U.S. Steel	13,68	15,17	
3. Finsider	13,52	13,4	
4. British Steel Corp.	12,74	13,3	
5. Siderbrás	11,39	13,2	
6. Nippon Kokan	12,50	12,1	
7. LTV	9,07	11,9	
8. Thyssen	10,85	11,0	
9. Sumitomo Metal Industries	11,30	10,9	
10. Arbed Group	10,99	10,9	
11. Kawasaki Steel	10,28	10,8	

ŽELEZAR

7

ZAŠČITA PRED POŽARI

Letno konferenco Industrijskega gasilskega društva in Poklicne gasilske in reševalne službe Železarne Jesenice je vodil dipl. inž. Dušan Sikošek. Predsednik Anton Varl je v poročilu o delovanju poudaril, da se je ob povečani škodi v državi zaradi požarov treba resno zamisliti. Prikazal je težo požarnovarnostnega položaja in pri tem poudaril, da se ne smemo usipavati, pa čeprav se je število požarov zmanjšalo.

Del udeležencev letne konference IGD in PGRŠ Železarne Jesenice

Delo društva in poklicne službe je bilo v glavnem usmerjeno v preventivna prizadevanja, strokovno usposabljanje, posodabljanje gasilske opreme in naprav. Zaščita pred požari in nesrečami naj postane sestavni del vsakdanjega dela in življenja. Pri tem je potrebna zaostritve odgovornosti pri preventivnih ukrepih, stalno informiranje ter vzgoja in dopolnjevanje kadrov. Gasilci in reševalci imajo zahtevne naprave, s katerimi lahko upravljajo samo ustrezni strokovni kadri. Temu ustrezno bo treba na novo ovrednotiti njihove naloge in opravila, za kar pa bo treba merila poiskati znotraj poklicnih gasilskih in reševalnih enot. Nevarnosti, ki se jim pri delu izpostavljajo gasilci in reševalci, zahtevajo tudi benificirani staž, ki ga pri vseh drugih enotah že imajo.

O operativnem in strokovnem delu je poročal poveljnik Sandi Kotnik. Poklicni gasilci in reševalci so v minulnem letu opravili 625 reševalnih akcij, sodelovali pri reševanju v šestih prometnih nesrečah in pri treh

v vodi. Potopne črpalke so uporabili 221-krat. Pri 26 varnostnih spremstvih na visokih pečeh ter plinovih so sodelovali 936 ur, pri 61 požarnovarnostnih spremstvih pa 378 ur. Poleg številnih rednih so imeli tri specialne vaje, drugod pa so bili na osmih vajah. Razen tega so 21-krat nastopili z avtomatsko lestvijo, prali razne odtok, v sušnem obdobju prevajali vodo, poleteli ob vročih dnevih polivali betonirane dele gradbišča nove jeklarne, pripravljali hidrante za letni in zimski čas, opravili poseg ob izlitju nevarnih snovi in drugo. Poleg vsega navedenega so ogromno dela in truda vložili v preventivno, usposabljanje, strokovno vzgojo ter opravili še nešteto drugih akcij. Med glavnimi problemi je nastel pomanjkanje kadrov, preslabo vrednotenje del in nalog ter benifikacijo delovne dobe. Kar zadeva nabavo sodobnejše opreme, imajo potrebo po modernejši motorni brizgalni, ustreznih napravah za radiozveze ter tipiziranim reševalnim vozilu in vozilu za prevoz moštva.

Pri svojem delu so sodelovali z vsemi pristojnimi organi, skupnostmi, LM, delovnimi organizacijami, sekretariatom za notranje zadeve ter drugimi. Številni gostje, ki so bili navzoči, so pozdravili konferenco in pri tem zaželeli tudi v prihodnje tako uspešno delo ter sodelovanje. Na konferenci so petim organizacijam podelili zlati znak IGD. Prejeli so ga: Občinska gasilska zveza, Občinski štab civilne zaštite, SIS za varstvo pred požari, Območna zavarovalna skupnost, enota Triglav Jesenice ter Železarna Jesenice. Poveljnik občinske gasilske zveze Karel Tramte je trem članom izročil odličja za dolgoletno službovanje. Za 30-letno službovanje ga je prijel Maks Žibert, za 20-letno pa Angel Kuštrin ter Valentin Pavšič. Ob obravnavi in sprejemu plana dela in finančnega načrta za leto 1986 so za delegata SIS za varstvo pred požari izbrali Jožeta Klinarja za IGD, Sandija Kotnika pa za PGRS. V predsedstvo Občinske gasilske zveze so izbrali Boža Čeha. In kaj naj rečemo ob vsem tem povedanem na letni konferenci? Da so prebivalci Jesenic, občine in delavci Železarne hvaležni gasilec in reševalcem za opravljeno humano in požrtvovalno delo, pri katerem so marsikdaj tvegali tudi svoje življenje. Tako vpleteni preventivi gre zahvala, da ni bilo še več požarov in nesreč ter s tem še večje škode.

Branko Blenkuš

Srečanje nekdanih internirancev

Občinski odbor ZZZ NOV Jesenice obvešča, da bo v soboto, 17. maja, srečanje vseh nekdanih slovenskih internirancev, ki so bili v Mauthausenu. Srečanje bo v Celju v Muzeju ljudske revolucije, z začetkom ob 10. uri. Obvestilo je bilo objavljeno v TV 15 17. aprila.

Nekdanji slovenski interniranci iz Dachaua se bodo srečali v soboto, 31. maja, ob 11. uri v domu JLA v Ljubljani. Prijave za srečanje sprejema taboriščni odbor Dachau pri republiškem odboru ZZZ NOV Slovenije, Ljubljana, Vrtača 11.

Letošnje tradicionalno srečanje z mladino na Ljubelju bo v soboto, 14. junija, ob 10. uri. Za udeležence, člani ZB NOV in VVI, bo prikrbljen avtobus. Prijave sprejema OO ZZZ NOV Jesenice, Titova 86, do 6. junija. Ob prijavi udeleženci za delno kritje stroškov prevoza prispevajo 400 dinarjev.

VOLILNA SKUPŠČINA OBČINSKEGA ODBORA ZZB NOV JESENICE

V četrtek, 17. aprila, je bila v sejni dvorani skupščine občine Jesenice volilna skupščina OO ZZB NOV Jesenice, ki so se je poleg delegatov udeležili predsednik SO Jesenice Jakob Medja, predsednik OS ZSS Jesenice Marjan Drole, predsednik OK SZDL Alojz Kalan, predsednik OK ZSMS Anton Požar, predstavnik OK ZKS Jesenice Anton Bohak, predsednik OK ZRVS Jesenice Jaša Jelincič, predstavnik RO ZZB NOV SRS Cveto Novak in pisatelj Ivan Jan. Vse je pozdravil predsednik OO ZZB NOV Jesenice Stanislav Križnar. Z enominutnim molkom so počastili spomin na umrle borce v preteklem obdobju.

RAZRAŠČA SE NOV RAZRED BURŽOAZIJE

Uvodno poročilo je prebral predsednik Stanislav Križnar. Dejal je, da je naš socialistični razvoj je krojni bolan, predvsem zaradi slabega dela in znanja, zaletavosti, individualizma, slabe organizacije dela, razraščanja birokracije, neodgovornosti, razpisništva, razraščanja organiziranega gospodarskega kriminala, malomeščanske morale. Razraščala se nov razred buržoazije, ki zaradi naše družbene nebudnosti temeljito izkorišča naše pomanjkljivosti in se bogato materialno okorišča. Cilj pisane družbe birokratov in tehnokratov, ki so sovražniki našega samoupravnega socialističnega razvoja, je, da se na naša tla vrnejo časi izkoriščanih in izkoriščevalcev. To pa so protirevolucionarna dejanja.

Vsem subjektivnim silam znotraj naše družbe je zastavljen vprašanje, zakaj se po tolikih letih ni posrečilo večji preobrat pri uresničevanju izhodiščne opredelitve, da delavec v temeljni organizaciji združenega dela odloča o celotnem dohodku. Ljudje se sprašujejo, zakaj raste ne red in izigravanje zakonitosti, kar povzroča težke družbene probleme. Sprašujemo se, zakaj toleriramo slabe gospodarstvenike na ključnih gospodarskih položajih v združenem delu in podobno... Ali smo res brez moči, da v upravnih organih gledamo birokrate, ki s svojim birokratskim odnosom do ljudi povzročajo jezo, slabo voljo.

Volitve so bile politična manifestacija in izraz enotnosti ljudstva, je dejal Križnar. Novoizvoljenim delegatom naj bodo opora za akcijo in uspešno izpolnjevanje družbenih nalog. Z delegatsko strukturo naj se krepijo cilji revolucije, borba za mir in demokracijo, za hitrejši napredek na poti v socializem. Tako so naravnane tudi resolucijske opredelitve esetega kongresa ZKS in trinajstega kongresa ZKJ. Od kongresov bori pričakujejo trdnješe in gibnejše gospodarstvo, treba se bo odreči takoroknim in parcialnim rešitvam. Zveza komunistov mora postati politično in revolucionarno sposobnejša. Zaostri se mora družbena odgovornost na vseh ravneh. S kadrovske politike je treba odstraniti razne problematične prisrke različnih centrov moči in nasilnikov oblasti. Odgovorna delovna mesta v gospodarstvu in družbenopolitičnih strukturah morajo biti zaupana sposobnim ljudem, ki se znajo boriti za lje revolucije.

PODVOJENA SKRB BORCEV

Ostrejši kritični odnos borcev je reba razumeti kot podvojeno skrb, la družba ne bi tonila v še hujske težave. Borci so pripravljene nesebično prispevati svoj delež za lepšo in boljše prihodnost.

Organizacijsko poročilo so delegati skupščine prejeli v pisni obliki. Iz obsežnega poročila (25 strani) je razvidno, da je organizacija ZZB NOV Jesenice v preteklem mandatsnem obdobju uspešno izvajala programske naloge, težila k uveljavljanju samoupravnega sistema in temeljnih določil statuta ZZB NOV Jugoslavije in Slovenije. V poročilu je zajeto družbenopolitično delo organizacije in članov, ohranjanje in oživljanje tradicij NOB ter skrb za člane organizacije tako na socialnem kot na zdravstvenem področju. Člani ZZB NOV so bili aktivni na vseh področjih družbenega dela, kljub temu da je starostna meja vedno višja in jih je vedno manj. V organizaciji ZZB NOV Jesenice, ki jo sestavlja dvanaest krajevnih organizacij, je sedaj 1.657 članov. V primerjavi s številom članstva ob prejšnji volilni skupščini se je članstvo zmanjšalo za 295. Nekaj se jih je odselilo, večina pa umrla.

KAKO NAPREJ S SPOMENIKI

V razvejani dejavnosti borcev, ki jih je še vedno veliko vključenih v aktivno delo družbenopolitičnih organizacij, delegacij in raznih drugih organizacij, je bilo precej kritike delovanja političnega sistema družbene samoupravljanja. Tudi na račun sedanje kadrovske politike je izrečenih precej pripomb. Še vedno ni zaživel družbeni dogovor o spomeni-

skem varstvu. Naloge na tem področju še vedno ureja ZZB, čeprav organizacije ZZB niso ne fizično ne materialno sposobne skrbeti za spomenike in obeležja. Skrb mora preiti na širšo družbeno skupnost. Zdravstveno varstvo udeležencev NOV je ena od poglavitnih nalog ZZB NOV. Z ustreznimi zakoni in samoupravnimi sporazumi je v SR Sloveniji zagotovljeno popolno zdravstveno varstvo borcev NOV. Klimatsko zdraviliško zdravljenje se kljub upadanju števila borcev ne zmanjšuje. V letu 1984 je bilo zdravljenje odobreno 100 borcem, v letu 1985 pa 107. Za zboljšanje položajev borcev z nizkimi pokojninami je urejeno dopolnilno varstvo v obliki priznavaln. V preteklem obdobju so uredili tudi nekaj najbolj nujnih stanovanjskih problemov.

Po poročilu predsednika nadzornega odbora Dušana Stareta, ki je ugotovil pravilno finančno poslovanje v preteklem mandatsnem obdobju, in predsednika verifikacijske komisije Gabrijela Divjaka, je predsednik Jože Gazvoda pozval navzoče k razpravi.

TRADICIJE NOB SE SLABO PRENAŠAJO

Franc Konobelj je bil zaskrbljen, ker se tradicije NOB slabo prenašajo na mladi rod. Z mladino imajo stike samo na osnovnih šolah, v srednjih šolah in krajevnih skupnostih pa ne. Tudi predvojni ali povojni krajevnih kronik nimajo. Spomin-ska obeležja so neurejena, nekatera zapuščena. Družbeni dogovor o urejanju spominskih obeležij še vedno ni podpisan. Opozoril je na delavski dom Pri Jelenju, kjer se je kalila naša partija: V času vzpona in divjanja Orjune je bil predviden za požig, a je bilo to preprečeno. Sedaj, ko je v zelo slabem stanju, pa šele ugotavljamo, ali je spomenik, ali pa ga bomo celo sami podrli. Redno hodimo v Sveče, kjer je pokopan narodni heroj Matija Verdnik-Tomaž, kar je sicer prav, na Jožeta Gregorčiča pa smo čisto pozabili. O dachauskem procesu sta dala izjavo CK ZKS in SZDL, vendar je prav, da vemo, kaj to pomeni. ZZB NOV in DPO naj zavzamejo stališča in z njimi seznanijo občane. V primeru Druskekeja smo tudi bili neuspešni. V sosednji Koroški so še krvni partizanskega gibanja, mi pa nismo vložili niti ene zahteve za njihovo izročitev. Zato naj občinski odbor ZZB z ustreznimi organi zahteva izročitev vojnih zločincev. Borci tudi z nekaterimi razpravami na mladinskem kongresu niso zadovoljni. Jesenice so obmejna občina, tudi na Koroškem živijo Slovenci, zato jih motijo imena, kot je na primer ime skupine Laibach in imena raznih podjetij. Franca Konobelja je tudi zanimalo, zakaj že dalj časa ni napisal na hotelu Korotan na Jesenicah.

ČE UČITELJ NI PREDAN DRUŽBENEMU REDU, NI USPEHA...

Jože Gazvoda je v zvezi s prenašanjem tradicij NOB na šolsko mladino in novicami o izgrediv med šolsko mladino posredoval zanimive podatke. Šolski učni programi vsebujejo teme iz NOV, o NOB, revoluciji, SFRJ, skratka o tistem, kar naj bi oblikovalo sodobnega, socialistično usmerjenega človeka v socialistični Jugoslaviji. Če bi ta program realizirali, bi bili učenci v 8. razredu bolj »zgrajeni«, kot so bili borci ob koncu vojne. Toda programi se uresničujejo le delno... V učnem načrtu slovenskega jezika je kar 37 tem, ob katerih si učenci oblikujejo moralno-etična stališča in spoštovanje do svojega naroda, samoupravne socialistične skupnosti in drugih narodov sveta... Podobno je tudi pri pouku drugih predmetov. Učenci dobijo potrebno podlago za marksistični pogled na človeka in družbo. V nobenem od petnajstih predmetov in v nobenem razredu ni NOB izpuščena. Koliko od tega pa je uresničeno, je odvisno od učitelja. Če učitelj ni predan našemu družbenemu redu, ni uspeha... Tako se NOB vključuje v pouk približno tako, kot se izvajajo zakoni, sporazumi in dogovori v širši družbi — le polovično. Zato marsikaj škriplje v družbi in seveda tudi v šoli.

Cveto Novak je dejal, da borci očitno kljub starostni strukturi aktivno sodelujejo v krajevnih skupnostih in občini, v družbenopolitičnih organizacijah pri odpravljanju težav splošnega pomena, ne samo borčevskih. To je prav, toda boljše bi bilo, če bi njihovo delo nadaljevali mladi. Govoril je o deformacijah, blatenju NOB in posameznikov ter potvarjanju zgodovine. Po njegovem mnenju dachauskih procesov ni treba več razčiščevati, so čisti. Ne more si predstavljati, da je nedolžen tudi tisti, ki je hodil iz taborišča na dopust. Prav je, da se pove tako, kot je bilo. V imenu republiškega odbora ZZB NOV je zaželel vsem, posebno pa novemu odboru, veliko uspehov pri delu.

Ivan Jan je menil, da mora skupščina zahtevati resnejše spreminjanje neproduktivne proizvodnje. Samoupravljanje se je izrodilo, naši zakoni so dogmatični, ali pa se dogmatično uporabljajo. Borci to lažje kritizirajo. V ZK so nekateri samo člani, nekateri pa komunisti. Preveč je karizma, boj je zelo oster, večajo se socialne razlike.

Albin Jenstrle je kot delegat domičnega odbora. Prešernove brigade pozdravil vse navzoče, se zahvalil za plodno sodelovanje in si ga zaželel tudi v prihodnje.

Jaša Jelincič pa je skupščino pozdravil v imenu Zveze rezervnih vojaških starešin.

Na koncu so soglasno izvolili tudi 40 članov novega odbora, 11 članov predsedstva in nadzorni odbor. Predsednik predsedstva bo Stanislav Križnar, podpredsednik Jaka Šmid, sekretar pa Ciril Šoberl. Izvolili so tudi delegate za skupščino in republiški odbor ZZB NOV Slovenije.

Borci so desetemu kongresu ZK Slovenije poslali pozdravni telegram. Fanjo Ropret

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

Za medicinske aparature v jeseniški bolnici so darovali:

Sodelavci oddelka za operativno planiranje Javornik ŽJ, namesto venca za pokojnega Antona Beneta iz Rateč — 6.500 din,

Albina Dobnikar, Dovje 8, Mojstrana, namesto cvetja na grob pokojnega brata Janeza Jaklja z Dovjega — 8.000 din,

OOS Inženiring Bled, prispevek Marije Rozman — 4.000 din,

Železarna Jesenice, odstopljeni avtorski honorar Janeza Svovjšaka za članek v 11. števil. Železarja — 826 din,

Ljudmila Vajs, prispevek namesto cvetja na grob pokojne tete Pepce Ažman — 8.000 din,

Gorenjska oblačila Kranj, TOZD konfekcija Jesenice, prispevek — 48.000 din,

Delavci postaje PMM Rateče, namesto venca ob smrti očeta sodelavca Lazarja Grujiča — 5.500 din,

TOZD OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica, namesto venca na grob očetu sodelavke Marije Markež — 7.000 din,

Hilda Zgonc, Franc Gabrič, Peter Klinar, Jože Klinar, Milan Hrast in Franc Hočevar, namesto cvetja na grob pokojni prijateljici Mari Kelbl — 17.000 din,

Marija Veber, Jesenice, Titova 98, v imenu sosedov in prijateljev namesto cvetja za pokojnega moža Franca Vebra — 16.000 din,

Peter Prevč, Jesenice, Tomšičeva 67, namesto venca za pokojno Pavlo Ogrin — 8.000 din,

Marinka Smolej, Jesenice, Titova 22, namesto cvetja na grob pokojne Angele Noč — 3.000 din,

Krajevna organizacija RK Podlublje, prispevek — 66.670 din,

Krajevna organizacija RK Ravne Trzič, prispevek — 30.000 din,

Mirko Dežman, Zasip, Sebenje 82, ostanek od cvetja za pokojnega Franca Vebra — Ledinčarjevi — 17.000 din.

Skupna vsota zbranih prispevkov v tem letu je 1.216.004 din.

Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke! Pridružite se tudi vi in prispevek namesto venca v cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakazite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila in podobno.«

PROBLEMATIKA FINANCIRANJA PODROČNIH HUMANITARNIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV

Vprašanje smo aprila obravnavali v Kranju, zato bom v nadaljevanju skušal prikazati dejansko problematiko na tem področju. Dejavnost skupnosti socialnega skrbstva in varstva je po svoji vsebini in naravi dela tesno povezana z delom humanitarnih organizacij in društev. Njihovo delo je predvsem prostovoljno, seveda pa organiziranje različnih dejavnosti (izobraževanje, financiranje tehničnih pripomočkov, organizacija tekmovanj in športnih aktivnosti) zahteva tudi ustrezna finančna sredstva, ki naj bi jih pridobivali s svobodno menjavo dela v samoupravnih interesnih skupnostih.

Problem, ki ga odpiramo, pa ni osredotočen le na vire financiranja, ampak tudi na sam položaj teh društev znotraj našega sistema organiziranja, ki je prvi pogoj, da bo širša javnost seznanjena z delom in akcijami društev.

V regiji je sedem takih društev, in sicer:

Društvo paraplegikov, Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojne, Društvo za boj proti sladkornim boleznim, Zveza klubov zdravljenih alkoholikov, Gorenjsko društvo za cerebralno paralizo, Zveza slepih in slabovidnih ter TO slušno prizadeh. V teh društvih je 2.315 članov iz vseh občin v regiji. Skupnost socialnega skrbstva Kranj se je s tem problemom spopadla že pred tremi leti in v ta namen pripravila Analizo o delovanju humanitarnih organizacij in društev ter predlog samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za delovanje humanitarnih organizacij in društev na Gorenjskem.

V strokovni službi SIS smo organizirali posvet s predstavniki skupnosti iz vseh petih občin regije, na katerem naj bi se pogovorili o položaju teh društev v skupnostih socialnega skrbstva in s samoupravnih sporazumov med SIS in društvi ustrežno rešili problem financiranja. Status izvajalcev s skupnostih bi društvom omogočal predstavitev dela lastne dejavnosti, enakopravno vključevanje v dejavnost skupnosti, saj so njihove sestavni deli glede na vsebino, ki jo izvajajo. Po posebnem ključu bi pripravili predlog razdelitve sredstev med skupnostmi. V posameznih občinah iz različnih razlogov niso sklenili takega sporazuma, prav tako se nismo mogli sporazumeti o ključu za financiranje, kajti v zaostrenih pogojih gospodarjenja večina skupnosti ni mogla zagotoviti načrtovane višine sredstev.

Glede na to da je problem ostal odprt, smo z Vilijem Tomanom, predstnikom medobčinskega sveta SZDL, organizirali skupni sestanek s predstavniki sveta SZDL, organizirali skupni sestanek s predstavniki vseh občin in društev, na katerem se še vedno nismo mogli sporazumeti kam in kako naprej. Obvezali pa smo se, da organiziramo še en sestanek, ko se bodo pripravljali novi finančni načrti in predlog delegatske mreže.

Skupnost socialnega skrbstva Kranj je za vse občine pripravila poročilo o finančnem poslovanju društev na enotnem obrazcu in predlog delitve sredstev. Žal večkratnim pobudam, da v občinah razmislijo tudi o vključitvi društev kot izvajalcev skupnosti v skupščine SIS, do sprememb ni prišlo. Še več: občina Trzič se sploh ne odziva na vabila na skupne sestanke, na zadnji seji pa ni bilo tudi predstavnikov iz Škofje Loke.

Predstavniki društev (medobčinskih) in strokovnih služb iz občine Jesenice, Radovljice in Kranja smo ugotovili, da reševanje opisanih problemov presega naše možnosti. Zato smo se dogovorili, da vsem OK SZDL občin Kranj, Jesenice, Škofja Loka, Radovljice in Trzič pošljemo pobudo in predloge za ukrepanje. Sprejeli smo:

— naj izvršni sveti občin, strokovne službe socialnega skrbstva in predstavniki SZDL proučijo:

— ali na medobčinskem nivoju organizirana društva potrebujemo in ali naj jih organiziramo po posameznih občinah,

— ali naj jim zagotovimo ustrezen status izvajalcev v samoupravnih interesnih skupnostih,

— ali so jih posamezne občine pripravljene po dogovorjenem ključu sofinancirati (ustrezen delež, glede na število članov).

Društva naj razmislijo o ustanavljanju aktivov po občinah, ki jim je seveda potrebno zagotoviti tudi ustrezne prostore.

Samoupravne interesne skupnosti naj povabijo društva na seje skupščin, kjer bodo lahko širšemu krogu delegatov predstavila svoje delo in finančne potrebe in kjer naj se razpravlja o vključitvi društev v zbornice izvajalcev.

O problemu je treba obvestiti republiško skupnost socialnega skrbstva in varstva, predvsem z vidika vse manjšega deleža zvez pri sofinanciranju dejavnosti društev v regijah in občinah ter predlagane ocen realnosti in upravičenosti rabe sredstev ter vsebine dela zvez.

Vsi koordinacijski odbori pri SZDL, ki imajo posebej organizirane komisije oziroma svete za področje dejavnosti humanitarnih organizacij in društev naj le-te neposredno vključijo v delo KO.

Za programirano dejavnost v sedmih medobčinskih humanitarnih organizacijah bi potrebovali 13.302.615 dinarjev, samo v naši občini pa za medobčinski program 1.822.094 dinarjev. V medobčinskih društvih je 229 članov iz območja naše občine ali manj kot 10 odstotkov, programirana sredstva za našo občino pa so 13 odstotka vseh sredstev. Bolj pomembno pa je to, da se to število ponovno prikaže pri občinskem društvu invalidov Jesenice ter ponovno zahtevajo sredstva za dejavnost. Če sedaj združimo še sredstva, ki jih namenjamo društvom iz območja občine, se številka dvigne na 6.770 milijonov dinarjev ali kar za 770.000 več, kot jih imamo za humanitarne dejavnosti na razpolago po finančnem načrtu.

Z ozirom na finančna sredstva bomo morali v prihodnje natančno določiti, katere dejavnosti teh društev imajo čisti humanitarni značaj. Poleg tega pa tudi napraviti reorganizacijo teh društev, tako da se ne bodo eni in isti člani pojavljali v več društvih.

Stane Torkar
predsednik koordinacijskega odbora za usklajevanje programa socialnega varstva in splošne zadeve

Jeklarna 2, montaža žerjava (foto I. Kučina)

SAMOUUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE

Na podlagi 65. čl. Ustave SR Slovenije (Ur. list SRS št. 7/74), 3. člena Zakona o stanovanjskih razmerjih (Ur. list SRS št. 35/82), 18. in 37. čl. Zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 17. in 21. čl. Druženega dogovora o skupnih osnovah za urejanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 15/81) in 93. čl. Samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (Ur. list SRS št. 26/84) je zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice na svoji seji 23. maja sprejel PRAVILNIK (Ur. vestnik Gorenjske št. 10/85) o pogojih in merilih za dodeljevanje družbeno najemnih stanovanj iz sredstev solidarnosti v občini Jesenice in objavlja naslednji

RAZPIS za zbiranje prijav interesentov za pridobitev pravice do solidarnostnih stanovanj za leto 1986/87.

I. KATEGORIJE UPRAVIČENCEV ZA DODELITEV SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ

- Družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki
- a) samski občani,
- b) dva ali več članov,
- c) mlade družine (zakonec mlajši od 30 let, vsaj en otrok)
- starejši občani — upokojenci,
- udeleženci NOV,
- invalidi — delovno nesposobni občani.

II. OSNOVE IN MERILA ZA DODELITEV SOLIDARNOSTNEGA STANOVANJA

Občan je upravičen, da se ga uvrsti na prednostno listo upravičencev za dodelitev solidarnostnega stanovanja, če izpolnjuje splošne in posebne pogoje.

Splošni pogoji za dodelitev solidarnostnega stanovanja so:

1. da občan in osebe, ki z njim stalno stanujejo (zakonec ali oseba, s katero živi v življenjski skupnosti, otroci, posvojenci, starši, ki najmanj dve leti živijo z njim v ekonomski skupnosti), niso imetniki stanovanjske pravice ali so imetniki neprimerne stanovanja;
 2. da ima občan stalno bivališče na območju občine, v kateri je vložil prošnjo za dodelitev solidarnostnega stanovanja;
 3. da občan oziroma njegova družina ali člani gospodinjstva doslej še niso ustrezno rešili stanovanjskega vprašanja;
 4. da občan ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja s pomočjo svojih bližnjih sorodnikov (zakonec, starši, oziroma otroci), ki so lastniki večje stanovanjske hiše ali več vseljivih stanovanj in so vsaj dve leti pred razpisom živeli skupaj v hiši oziroma stanovanju;
 5. da občan oziroma kateri izmed članov njegove družine ali gospodinjstva ni lastnik počitniške hiše;
 6. da socialne razmere občana oziroma članov njegove družine ali gospodinjstva ustrezajo merilom, ki veljajo za vse druge oblike socialno-varstvenih pomoči;
 7. da občan ali za delo sposoben član družine ni neupravičeno nezaposlen.
- Za člana gospodinjstva se štejejo poleg prosilca še člani njegovega gospodinjstva, ki skupaj z njim stalno stanujejo oziroma stanujejo ločeno, ker prosilec nima na območju občine Jesenice primerne stanovanja, da bi skupaj z njim stanovali.
- Za člane gospodinjstva prosilca veljajo: zakonec, otroci, pastorki ali posvojenci, starši obeh zakoncev ter oseb, ki jih je prosilec dolžan vzdrževati po zakonu in te z njim stanujejo.
- Za mlade družine velja družina, katere zakonca sta mlajša od 30 let in imata vsaj enega otroka.

III.

Posebna pogoja za dodelitev solidarnostnega stanovanja sta neprimernost stanovanja in socialne razmere občana in njegove družine.

Stanovanje ni primerno:

- če stanovanjska površina na člana gospodinjstva ne presega standarda iz 17. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji, razen v izjemnih primerih, kot so: več kot dve generaciji v družini, težja bolezen, ki terja stalno nego, itd.;
- če stanovanje ni ustrezno opremljeno (ni vode, elektrike, ogrevanja);
- če gre za souporabo stanovanjskih prostorov;
- če je nefunkcionalno.

Socialne razmere občana in njegove družine veljajo za poseben pogoj:

- stvarni mesečni dohodek samskega občana ne presega 50 do 65 % (27.348–35.553), stvarni mesečni dohodek na družinskega člana v družinah z dvema ali več člani po 40 do 50 % (21.986–27.348) in pri mladih družinah 60 do 70 % (30.231–38.478) čistega osebnega dohodka;
- če posebne razmere (denimo daljša bolezen, telesna ali duševna prizadetost, nezaposlenost zavoljo delovne nezmožnosti, ogroženost zaradi pojavov, ki spremljajo staranje in je zato potrebna stalna tuja pomoč in nega itd.) bistveno poslabšujejo socialne razmere družine;

Omejitev pri višini dohodka iz prve alineje prejšnjega odstavka ne veljajo za upokojence, invalide in borce NOV, ki pridobivajo stanovanja iz sredstev za stanovanjsko gradnjo. Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

Za zagotovitev plačila lastne udeležbe priporočamo, da prosilec sklene pogodbo o namenskem varčevanju z Ljubljansko banko Temeljno banko Gorenjske Kranj, Poslovna enota Jesenice.

IV. PROSILCI SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ MORAJO PREDLOŽITI USTREZNA DOKAZILA:

1. Upravičenci vsake kategorije dostavijo:
 - potrdilo o številu družinskih članov oz. članov gospodinjstva,

ma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (Ur. list SRS št. 26/84) je zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice na svoji seji 23. maja sprejel PRAVILNIK (Ur. vestnik Gorenjske št. 10/85) o pogojih in merilih za dodeljevanje družbeno najemnih stanovanj iz sredstev solidarnosti v občini Jesenice in objavlja naslednji

RAZPIS

za zbiranje prijav

interesentov za pridobitev pravice do solidarnostnih stanovanj za leto 1986/87.

- dokazila o vseh dohodkih članov gospodinjstva za preteklo leto (koledarsko) ali pa tudi za krajše obdobje, in sicer za tisti dohodek, ki se prijavi na občini kot osnova za odmero davka,
- potrdilo o premoženjskem stanju oz. dohodkov od tega premoženja prosilca in njegovih družinskih članov,
- podatke o dosedanjih stanovanjskih razmerah, ki jih predloži upravičenec na enotnem obrazcu in ga preveri strokovna služba, lahko pa se izkažejo tudi z zapisnikom o ugotavljanju vrednosti stanovanja,

— zemljiškoknjižni izpiski v primerih tistih prosilcev, katerih ožji sorodniki (starši, otroci) so lastniki stanovanjske hiše ali stanovanja,

— pismeno pojasnilo o vzroku nezaposlenosti odraslih družinskih članov v primerih tistih prosilcev, pri katerih zakonec ali drug pridobitno sposoben član družine oz. gospodinjstva ni zaposlen (n. pr. skupnost za zaposlovanje, vzgojno-varstvena organizacija, zdravniško potrdilo itd.)

— zdravniško potrdilo o morebitnem obolenju prosilca ali njegovih družinskih članov (člani gospodinjstva),

— mnenje OZD ali krajevne skupnosti oziroma društva upokojencev, za udeležence NOV pa mnenje občinskega odbora ZZB NOV o reševanju stanovanjskega problema prosilca.

2. Udeleženci NOV dostavijo še:

- odločbo o udeležbi v NOV oziroma odločbo SPJZ.

3. Invalidi in delovno nesposobni občani dostavijo še:

- odločbo o stopnji invalidnosti.
- 4. Mlade družine:
 - poročni list oz. potrdilo pristojnega organa. Posledica namerne predložitve lažnih podatkov in dokazil je izločitev iz prednostne liste.

V. ROK ZA VLAGANJE PROŠENJE

Prosilci morajo prošnje za pridobitev stanovanja z vsemi dokazili vložiti v 30 dneh od dneva objave v Železaru.

Prošnje z nepopolno dokumentacijo oz. prepozno vložene vloge in dokumentacija se po poteku razpisnega roka ne bodo upoštevale.

VI. VELJAVNOST PREDNOSTNE LISTE

Prednostna lista, ki bo izdelana na osnovi tega razpisa, bo veljala do vselitve vseh solidarnostnih stanovanj, ki bodo zgrajena oz. izpraznjena v letu 1986/87, in se v čas njene veljavnosti ne more spremenjati, razen v primerih, če se pogoji, ki vplivajo na uvrstitvev prosilca v prednostno listo, bistveno spremenijo v času do vselitve.

Z veljavnostjo nove prednostne liste preneha veljati prednostna lista iz leta 1985/1986.

VII. OSNOVE IN MERILA ZA SESTAVO PREDNOSTNEGA VRSTNEGA REDA ZA VSE KATEGORIJE SO NASLEDNJA:

1. ocena stanovanjskih pravic prosilca,
2. zdravstveno, socialno in premoženjsko stanje družine-gospodinjstva,
3. bivanje na območju občine Jesenice,
4. posebne okoliščine,
5. čas pričakovanja stanovanja v občini Jesenice,
6. sodna odpoved stanovanja.

VIII. NAČIN ZBIIRANJA VLOG ZA DODELITEV SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ:

— občani in družine, ki želijo pridobiti stanovanjsko pravico do solidarnostnega stanovanja, morajo vložiti vlogo v roku, in sicer do 15. junija 1986, z obrazcem SPN-1 (Državna založba Slovenije, Jesenice),

— vloga mora biti pravilno izpolnjena in opremljena z zahtevanimi potrdili,

— delovni ljudje, ki združujejo delo v TOZD in DS, vložijo vlogo prek svoje TOZD in DS,

— delavci, zaposleni pri občanih, ki opravljajo dejavnost z osebnim delom in s sredstvi v lasti občana, vložijo vlogo preko odgovarjajočega odbora medobčinske gospodarske zbornice oziroma občinskega odbora sindikata obrtniških delavcev,

— upokojenci vložijo vlogo preko društva upokojencev ali preko krajevne skupnosti,

— delovni invalidi vseh stopenj preko pristojne enote SPJZ,

— invalidi in drugi občani, ki prejemajo stalno družbeno-denarno pomoč, preko centra za socialno delo občine,

— borci NOV, kmetje borci NOV in vojaški vojni invalidi vložijo vlogo na občinski odbor ZZB NOV, preko odbora ZZB NOV v krajevni skupnosti, v kateri stalno stanujejo,

— ostali občani preko krajevnih skupnosti, kjer stalno prebivajo.

Uradne ure za vlaganje vlog in informacij na Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice, Titova 65, so:

— ponedeljek in petek od 9. do 12. ure,

— sreda od 10. do 12. ure in od 14. do 16. ure.

Predsednik zbora uporabnikov: Marija Miklič

PADLIM BORCEM NOV ZAHODNEGA DELA JESENIC DOLGUJEMO SPOMENIK V SPOMIN NANJE

Na pisanje Eda Torkarja (Železar, 8. maja) v zvezi s spominskim obeležjem padlim borcem NOV menim, da so že Mezopotamci vedeli, da se spomenike postavlja v spomin in ne zaradi spomenikov samih. Navedbe E. T. v zvezi s številom spomenikov niso točne. V spomin na padle v NOB imajo spomenike na Koroški Beli, Javorniku in pod Mežaklo, spomenik nasproti železniške postaje sredi Jesenic pa je postavljen v spomin NOB.

To ni obeležje v spomin na tiste padle Jeseničane, katerih imena so napisana na siromašnih kamnih v spominskem parku. Strelci E. T. so name prileteli povsem v prazno, saj na tej seji, o kateri sem pisal, nisem bil, pač pa se jo je udeležil 76-letni Ciril Čop, predsednik komisije za urejeno okolje TD Jesenice. Ne nameravam se s tem opravičevati ali valiti odgovornost na druge, pač pa povedati, da vse, kar sem napisal, diha iz zapisnika, ki sem ga prejel kot predstavnik TD v tem odboru. Torej vsebina ni napisana, ker sem si jaz to izmislil, pač pa je to mnenje vseh članov komisije. To pa sem napisal zato, ker so me na vsaki seji zadolžili, da o dogovorjenem pišem, zato da so s tem seznanjeni vsi Jeseničani.

Kar zadeva spominsko obeležje borcem NOB, ki so pokopani v parku, moram povedati, da sem že pred petindvajsetimi leti, ko sem drugič prišel na Jesenice, sam pri sebi ugotovil, da je tako siromašno, da takšnega na naših pokopališčih skoraj noben pokopan nima. Zato je bilo že pred mnogimi leti na prvi seji tega odbora sklenjeno, da se obeležje obogati. Razen zasajanja dreveja in drugega urejanja v parku je bilo vse delo članov odbora, že omenjenih strokovnjakov in umetnikov opravljeno ljubiteljsko, brezplačno. Tonavajam zato, da E. T. in tisti, ki so njegov prispevek brali, ne bi mislili, da je bilo in bo potrebnega veliko denarja, da bi, po mnenju pisca, lahko z njim kar ublažili lakoto v Afriki. Takšna »parola« pri ljudeh pač »vžge«, zato sem prepričan, da bo marsikdo rekel: »Ti, a si bral, kako je Torkar povozil Blenkuš!« K temu naj dodam, da v komisiji za Lepe rože in varstvo okolja zelo potrebujemo nove, mlajše člane, zato Eda Torkarja pa tudi druge, ki bi bili voljni delovati na tem področju, toplo vabimo, naj pridejo in se vpišejo v T.D. ter namesto nas ostarelih naprej delujejo. Zaželjeno boljše od nas. Eda

Torkarja pričakujemo z odprtimi rokami, in če bo prišel, bo že na prvi seji tega odbora lahko predlagal vse, kar on meni, da je najbolj prav. Kar zadeva zasajanje dreveja, mu priporočam, da stopi do diplinč. Janeza Pšenica, ki mu bo zelo rad pojasnil, kaj se je v parku že in kaj se še bo ter kam zasadilo. Pri nas pa je zaenkrat v navadi, da se v vojni padlim postavljajo spominska obeležja, seveda v okviru denarnih možnosti. Slovenci smo jih postavljali padlim v prvi svetovni vojni navadno sredi vasi v bližini cerkve, na Jesenicah pa so gapostavljali kapelo v pokopališču. Osebnost sem prepričan, da je bilo to prav. Menim, da toliko zaslužijo tudi jeseniški borci, padli v NOV. Ko bo pri nas prišlo v navado, da se bo na grobove umrlih zasajalo drevesa, sem prepričan, da se bo ta komisija povsem strinjala s predlogom E. T. Da bralci ne bodo prestrašeni zaradi ton betona in bronca, kot je zapisal E. T., naj povem, da se predvideva skromno obeležje, v katerem najbrž vsega ne bo niti za tono. Prav zaradi varčevanja nismo objavljali razpisov in natečajev, ki bi jih E. T. želel, saj bi to veljalo več kot obeležje samo. Pri tem moramo biti samo veseli in srečni, da imamo med nami takšne strokovnjake in umetnike, ki zaradi ljubezni do Jesenic in domovine delujejo ljubiteljsko. Vsako podtikanje ni samo žaljivo, pač pa tudi škodljivo.

Naj bom še malo zbadljiv in napišem, da je komisija za vrtičkarstvo pripravljena tudi piscu — ljubitelju narave — zravnem zadnjem delu opuščenega smetišča dati vrtiček, ki ga bo, kot doslej že 350 članov, lahko obdeloval. Mislim, da bo potem začel čisto drugače gledati na prakso in življenje. V današnjih težkih časih so takšne in podobne parole, ki »vžgejo«, zelo dojemljive, vprašanje pa je, koliko so vredne ter komu in koliko koristijo.

Branko Blenkuš

AKCIJE PODMLADKARJEV, TRIM STEZA, MISS NARCIS, VRTIČKARJI

Na razširjeni seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice so pregledali delovanje turističnih podmladkov in njihove naloge. Predvsem so to očistevalne akcije širšega področja Jesenic. Učenci osnovnih šol bodo kot vsako leto tudi letos temeljito očistili okolico šol ter javnih prostorov vseh sedmih krajevnih skupnosti. Pri tem je bilo rečeno, da naj se tej očistevalni akciji priključijo vsi prebivalci Jesenic.

Podmladkarji bodo upoštevali program komisije za turistični podmladek pri Gorenjski turistični zvezi. Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« bo še naprej pregledovala celotno področje Jesenic in vodila že utečeno tekmovanje, ter opozarjala na nepravilnosti. Na Trim stezi so lani popravili tri postaje, ravno toliko jih bodo tudi letos. Razen tega bodo letos zgradili dve brvi. Material bodo prispevale delovne organizacije Plavža, gradbena dela pa bodo opravili delavci Gradbinca. Pri slednjem so za to imenovali novega koordinatorskega in delovodjo, ki bosta zbrala potrebno gradivo in vodila dela.

Z Matevžem Kolarjem so se dogovorili, da bo prireditelj Miss narcis v nedeljo, 25. maja, z začetkom ob 13. uri. Darila in trak bodo prispevali Murka, Gorenjka, ter Gorenjska občala TOZD Jesenice. En teden pred prireditvijo bo vse to razstavljeno v izložbi Murke v Supermarketu nasproti železniške postaje na Jesenicah. Na več sestankih se bodo v Planini pod Golico odgovorili še o vsem potrebnem, to je o zabavnem programu, srečelovu, gostinskih uslugah, prometu in drugem.

Komisija za vrtičkarstvo ima letos precej dela in problemov. S pomočjo Komunalne skupnosti bodo izravnali še ostali del smetišča na Plavžu, nato pa bodo novo površino razparcelirali. Predvidoma prihodnje leto, bodo na prostoru med železniškima progama na Hrušico in na Koroško uredili parkirni prostor za cestna tovorna vozila. Z Intervropo-investitorjem, krajevno skupnostjo ter Komitejem za urejanje prostora in varstvo okolja pri Sob Jesenice se bodo dogovorili o najboljši vsestranski rešitvi.

Obdelovalci za Savo se zanimajo, kaj bo z njihovimi površinami, ki je Vodna skupnost zregulirala del levega

ga obrežja Save zahodno od Žvagnovega mostu. Kolikor je dosedaj znano, tu posebnih sprememb ne bo. Zaradi predvidene graditve hitre ceste od Karavanskega predora proti Vrbi pa bodo del savske struge premaknili proti severu, kar pa v glavnem vrtičkarje ne bo prizadelo. Po preureditvi železniške postaje Jesenice se bo ves premik prestavil na severozahodno stran, tako da bo na Plavžu precej več hrupa kot doslej. Da bi ga ublažili bodo od spominskega parka do garažne hiše za protihrupno zaveso zasadili drevje. Ker pa je tu precej vrtičkov, je bilo med krajevno skupnostjo in Turističnim društvom, pa čeprav so ti vrtički tu na divje zrasi, dogovorjeno, da se bo jeseni sklicalo vse obdelovalce, s katerimi se bodo dogovorili o lepi ter enotni ureditvi vrtičkov. Eden najtežjih problemov pa so vsekakor divje zrasli vrtički zahodno od ceste do Žvagnovega mostu. Vrtički sami sicer ne bi kazali grde slike, kot pa jo žal delajo z vsem mogočim zgrajene ograje pred živino, ki jo rede bivajoči v opuščeni hlevih glavne. Krajevna skupnost se s še drugimi pristojnimi prizadeva, da bodo našli najbolj ustrezno in možno rešitev za odpravo te nelepe slike zahodnega dela Jesenic.

Sklenili so, da naj se svetu Krajevne skupnosti Staneta Bokala pošlje vlogo, da naj bi na Klnarjevem travniku avtokamp ostal. Seveda s pogojem, da upravljalec teh površin pripeva ustrezen delež za asfaltiranje ceste na Zgornji Plavž. Razen tega so se pogovorili o novem ceniku za zasebne sobe, o delitvi stroškov poslovanja Turističnega društva in občinske turistične zveze, ki imata svoja sedeža v istem prostoru.

Branko Blenkuš

JULIJAN O

Uslužbenka Jadranske plovbe pravi, da je možu s fotografije prodala karto do Zadra. Ladja, s katero naj bi se odpeljal, je odpeljala v poznih popoldanskih urah, tik preden se je čisto stemnilo.

JELOVŠKOVA togota in bes, ko govori v letih 1970–1979 v krogu znancev o klubu samomorilcev. Julijanu se je zdelo, da pravzaprav ni mogoče ugotoviti, proti komu je dejansko naperjen Jelovškov bes. Prav penil se je, seveda le v prenesenem pomenu. V resnici so se mu besede zatikale in nekaterih stavkov sploh ni znal dokončati. Iz tega, kar je govoril kasneje, ko so se duhovi že pomirili, pa je razvidno, da ni verjel v obstoj demonskega profesorja, ki naj bi mlade zgubljence zvaljal v smrt. Torej se ni jezil nanj. Tudi se ni jezil na razmere, ki naj bi jih peljale do takega nepreklicnega koraka: Jelovšek se ni zmožen jeziti na razmere, preveč da na to, da je ljubezen do usode človekova najvišja vrлина. Torej vse kaže, da se mu je zagnusil diletantski način izvedbe. Seveda: diletantski z njegovega stališča: Jelovšek očitno sploh ni mogel doumeti, da bi si nekdo lahko želel izpostaviti neuporabne ostanke svojega fizisa, jih tako rekoč zapustiti ob robu ceste kot nekakšen signal. V njegovih neizpeljanih stavkih med penjenjem in jecljanjem zazvenita – vsaj tako se kaže Julijanovemu spominu – besedi nestrokovno in ekshibicionizem.

DODATEK K
NEOŠTEVLJENEMU POGLAVJU

Pravzaprav je bilo najpomembnejše izrečeno že prej, na klopici za Graščino. Sveti goslač v vlogi gostitelja: s tem, da je napeljeval pogovor na njune literarne načrte, je dajal čutili, da so njegovi lastni ta hip (ali morda tudi vedno) zunaj njunega doma. Bil je vljudno pazljiv, hkrati pa, na hiše, vzvišeno raztresen. Pustil je, da se je v zraku razcvetela nevidna misel, dehteča po njegovem tihem ustvarjanju. O tem bi bilo (na neki drugi ravni) zares vredno govoriti. Sveti goslač v literaturi ne ceni treh pikic, namigujočega ločila; v pogovoru pa ga zna tu in tam prav umetelno postaviti. Prav lahko sta sogovornika opazila, da njegovi možgani delujejo ves čas na dveh ravneh. Vsako svojo pripombo je pospremlil s posebno zamišljenostjo, ki pa mu vendarle ni branila, da ne bi bil hkrati ves čas zbran in prisoben.

Največ je govoril Jelovšek. Ne brez pubertetniške hlastnosti. Tega nam pravzaprav ne bi bilo treba podarjati, saj se zdaj že ve, kakšen je ta tovariš Jelovšek: večni začetnik. Zdaj je morda sklenil, da bo vodil barko svoje literature tik ob bregu usode, kakršno mu je namenila neka nevidna sila. Sam se je izrazil bolj določno. Rad bi si sproti zapisoval, je rekel, kako te stvari potekajo. Rad bi bil kronist lastnega postopnega propada. Rad bi sledil temu propadu v vseh fazah, na vseh postajah. Ampak sploh ne govorim o metafizičnih zadevah, zdaj že ne. Razen če se odločimo, da za interno uporabo vpeljemo nov pojem: metafizika oblasti.

Slišalo se je nekako tako, ko da se je pred nami – pred Julijanom in Svetim goslačem, pa še pred neznanimi bralci, ki bodo ob koncu stotele brali ta tekst – namenila uporabiti nova definicija oblasti: oblast, to je tisto, kar onemogoča tovariša Jelovška.

Ne vem, ali ima oblast v sebi kaj metafizičnega, je pripomnil Julijan. Sicer pa: če kdo uporabi to besedo, človek takoj pomisli na anarhiste in druge leve skrajneže.

Tudi do anarhistov bomo še prišli, je rekel tovariš Jelovšek. Ta motiv se vplete v našo zgodbo kasneje, na določeni točki razvoja. Ampak anarhisti so vendar družba, a ne, klapa, ki ve, kaj hoče. Posameznik pa se vselej poskuša uveljavljati v okvirih obstoječega. In si naivno predstavlja, da ga oblast, če kaj takega sploh obstaja, dobrohotno dopušča. Predaja se občutkom, da je oblast prav zato tu: da dobrohotno dopušča njemu podobne posameznike. Da me bosta prav razumela: posameznik, to sem kajpak jaz, Alfonz Jelovšek.

In tu se je razorožujoče in očarljivo nasmehnil.

Pravi Jelovškov problem pa je (kot se je postopoma razjasnilo) v tem: nekoč pred leti je napisal satirično dramo z naslovom *Sopanje*. Dramo o oblasti. Pri tem je skušal biti izvirni: ni se štelil tja noter, ni pisal tako kot vsi pred njim, kot človek, ki te stvari

pozna, kot nekdo, ki je pogledal za kulise. O ne. Jelovšek odkrito priznava, da ne pozna teh skritih mehanizmov, on sam nikoli ni bil zgoraj, nikoli ni bil »tam zadaj«. Jelovšek tudi kot dramatik ostaja eden nas, eden tistih tu spodaj, eden izmed blejočih ovčic ali vsaj eden izmed trmastih jarcev, nikakor pa eden izmed pastirjev, se pravi tistih, ki vejo, kakšnemu racionalnemu smotru je posvečena ta čreda.

Vsi dosedanja satiriki so, kot vemo, prikazovali oblast z njenega gladišča. Šli so tja za kulise, prodli so v oščrte, kjer se dela zgodovina, vse zato, da bi nam pokazali, kaj se tam, za kulisami v resnici dogaja. Jelovšek pa se zaveda: kadar gre za te finte, mi vsi vidimo samo kulise, in sicer njihovo zunanjo plat: tisto, ki je obrnjena k občinstvu. Kaj je tam zadaj, nam je vedno uganka. Naša izkušnja je tu, na tej strani: v šolskih klopih, v gledališki dvorani, na Trgu revolucije.

Moj prispevek, je še rekel, moj prispevek je ravno v tem, da bi rad pokazal: tudi to, kar se vidi s te plati, je dovolj poučno.

Zelo si patetičen, je blago pripomnil Sveti goslač.

Zdaj sem mogoče res malo patetičen, je priznal tovariš Jelovšek. Zdaj res. Tam, v drami, pa je moj govor zelo preprost in zelo, kako bi rekel? – plebejski. Zunaj te drame očitno ne najdem več pravih besed. Tam sem se izpovedal, a ne. In zdaj poskušam živeti v tem smislu, se pravi tako, da se identificiram z usodo te drame.

Že večkrat sem te hotel vprašati, je rekel Sveti goslač: kaj si pravzaprav ukrenil, da bi drama prišla na oder?

Zdaj je tovarišu Jelovšku kar sapo vzelo, pa ne mogoče zato, ker bi bil Goslač zadel njegov žebelj na glavo, pač pa iz užaljenosti. To je pa dolga in zelo poučna zgodba, je končno rekel. Sproti opazujem, kaj se dogaja, in sproti pišem o tem reportažo. In ker sem se, kot rečeno, poistovetil z usodo te igre, gre torej za reportažo o mojem obstoju.

Pravzaprav, če povem čisto po pravici: zgodbo o svojem neobstoju, je dodal.

Jelovšek je, če na kratko povzamemo, poslal *Sopanje* na neki natečaj, kjer pa si ni prisluzil nagrade, pač pa je tekst obležal v arhivu: skupaj z drugimi teksti je bil, tako so takrat razglasili, dan na razpolago dramaturgom, ki naj bi jih ta reč zanimala. Dramaturgi njegovega teksta niso zavohali, zato je čez nekaj mesecev pisal direktorju osrednjega gledališča in ga opozoril na svojo umetnino. In glej ga zlomka, direktor je, kot je Jelovšek kasneje zvedel, zares poslal dramaturga po *Sopanje*.

Zdaj jim je dal nekaj mesecev časa, potem pa je spet začel pisariti. Dramaturgu. Ta mu je odgovarjal nekako v tem smislu, da grede to reči zelo počasi. Jelovšek mu je pisal približno vsaka dva meseca, čez nekaj časa ga je začel iskati v gledališki pisarni. Večkrat ga je iskal zaman, nekoč pozneje, ko je prišlo leto naokrog, pa se je le zmenil za sestanek. In dramaturg je bil tam, vljuden in fin, ko da Jelovšek ni niko in ništa! Jelovšek je svoj nastop malce naštudiral, svojo zdravo agresivnost je prevlekel s patino krotke uravnoteženosti. Hotel je zvedeti kaj več o usodi svojega teksta, in pri spraševanju ni bil preveč nečakan. Tudi dramaturg ni hitel z informacijami, govoril je strpno in previdno, čez dobre pol ure pa se je Jelovšku zazdelo, da pravzaprav sploh ne veda, o čem se pogovarjata. Tisti tekst? Tisti tekst se je verjetno zgubil. Seveda, ni se v resnici zgubil, ni pa jasno, kateri izmed članov umetniškega sveta ga ta hip prebira. Razen tega je sprva kazalo, da dramaturg ve, o katerem tekstu se pogovarjata, malo kasneje pa Jelovšek o tem sploh ni bil več prepričan. In ko je kasneje prišel na dan z naslovom svoje satirične drame, je lahko videl po dramaturgovem obrazu, da mu je ta naslov čisto neznan. Morda se bo tekst še našel. Prav zagotovo se bo našel, je rekel dramaturg. Telefonirajte mi čez kak mesec.

Razšla sta se prav tako vljudno in uravnovešeno, kot sta se sešla.

Jelovškovo stališče je bilo, da njegovo življenjsko delo tudi čez deset let ne bo zastaralo, zato si ni delal problemov. Res je telefoniral čez dva meseca: dramaturg je rekel, da je treba še malo počakati. Potem je Jelovšek še nekajkrat v različnih časovnih presledkih potelefoniral. Čez kakšno leto pa je pokazal izvod *Sopanja* svojemu mlademu prijatelju, ki je takrat obiskoval filozofski faks. Gre za osebo, ki je bila že nekajkrat omenjena v Julijanovem romanu: za

tako imenovanega Markiza. Markiz je dramo prebral, rekel pa ni ničesar, vendar so se mu oči nekam čudno svetlikale, morda ne toliko takrat, pač pa nekaj mesecev kasneje, ko je prišel na dan z veselimi oznanimi: našel je skriti kanal, po katerem bo spravil *Sopanje* na oder! Markiz je namreč poznal umetniškega vodjo, ki je v tistem času začel – poln zagnanosti – delovati v tistem teatru. Markiz je od vsega začetka seznanil umetniškega vodjo z vsemi križi in težavami, ki jih je bil prestal tovariš Jelovšek, ko je vodil poslovne stike z dramaturgom. In seveda z vsemi pomisleki, ki so se počasi nakopičili v avtorju *Sopanja*, z malodušjem, ki se ga je lotevalo. Umetniški vodja mu je zatrdil, da si s tem ni treba delati skrbi: on, prvič, nikoli ne bo zgubil teksta, in, drugič, natanko čez štirinajst dni bo dal jasen odgovor, tak ali drugačen.

Zgodilo se je pa, da so se izkušnje, ki jih je imel Jelovšek z dramaturgom, ponovile tudi pri naslednjem umetniškem vodji. Ob tem je Jelovšek zapadel v nekakšen mrzlični masohizem, se pravi, komurkoli je pripovedoval o teh izkušnjah, mu je pripovedoval z nasmehom, ki pa ni bil ne pristen ne zdrav. Včasih je svoje pripovedi pospremljal tudi s prav tako nezdravim hihitanjem. Začel je premišljevali o nekakšnem kolesju, o nekakšnem mehanizmu, ki deluje po svojih (neizprosnih) zakonih. O mehanizmu, ki je programiran tako, da bo prej ali slej zmlel Alfonza Jelovška. To je bil čas, ko se je še enkrat v svojem življenju (tokrat menda zadnjič) poskušal »rešiti v literaturo«: ko je začel pisati »reportažo o svojem neobstoju«.

V enem izmed poglavij te reportaže – pravzaprav je poglavja imenoval postaje (kakor postaje križevga pota) – je Jelovšek opisal eno izmed srečanj z mladim umetniškim vodjem. Srečanje se ni odvijalo v pisarni, pač pa v enem izmed skritih prostorov, kamor se je umetniški vodja, kot je zaupno povedal Jelovšku, zatekal, kadar je hotel v miru delati. Prostor je bil skrit v srcu gledališke stavbe, pot do njega je spominjala na stare kretske legende. Tokrat se je Jelovšek proti volji zares znašel za kulisami. Soba je bila debelo tapetirana in ni prepuščala nobenih sumov.

Ta postaja pa je imela svojo predpostajo. Jelovšek se ja za sestanek zmenil ob devetih, dejansko pa je do njega prišlo točno opoldne, se pravi tri ure po Jelovškovem prihodu. Umetniški vodja je namreč zaradi nekih nepredvidenih zapletov zakasnel. Ko je ves zasopel prihitel, pa ni dišal po znoju, pač pa po vodi za birtje, po tako imenovanem *brijunu*. Obiskovalcu je dal čutili, da bi bilo vsako pritoževanje zaradi zamude nesmiselno in človeka nevredno. In tovariš Jelovšek je to kajpak razumel. Ponižanje, ki ga je morda občutil, ko je kot kakšen prosilec iz starih socialnih romanov tri ure čakal na hodniku pred gledališko pisarno, je vendar najbolje pozabiti po hitrem postopku: taka stvar se nič ne izboljša, če o njej razpravljamo. Jelovška je končno tolažila njegova anonimnost: on je poznal vse te znane obraze, ki so hoteli iz pisarn v garderobe in nazaj, oni pa njega niso poznali. Sicer pa ga je umetniški vodja takoj zelo svetovljansko prijel pod pazduho in ga peljal po Ariadni sledih v svoj skriti blog.

Tu mu je takoj povedal, da se pravzaprav nimata o čem pogovarjati: povedal mu je že, kaj si misli o njegovi igri, o *Sopanju*: zelo zanimiv tekst, on sam ne pozna ničesar podobnega v slovenski književnosti.

(Se nadaljuje)

Wernerju pa je prav tako zastavljeno vprašanje zvenelo zelo premišljeno, zelo zrelo za dekle, ki je storila korak, kakršnega si je poprej komaj upal zamisliti. Zato je rekel:

— Med vašim ljudstvom so še ljudje, ki niso ne z nami, ne z uporniki. Eden izmed njih se je zavzel za vas!

Pogovor je vodil tako, da ne bi mogla pomisliti na Filipa, naravnost pa tudi ni hotela vprašati, kako je z njim. V ušesih so ji še vedno zvenele Aleševe besede, ki so jo kljub boleči verjetnosti zadrževale v mejah previdnosti.

Nazadnje se je zbrala toliko, da je namenoma neumno vprašala:

— Koliko sem dolžna?

Werner se je nasmehnil:

— Te reči se ne plačujejo z denarjem. To je že plačano, samo če smo vam s tem ustregli?

Lovil je njene oči, da je zardela in njegov pogled jo je zmedel. Vendar je še rekla:

— Poslala vam bom steklenico žganja, saj niste videti tako hudi!

Preden je odšla, ji je Werner nekako očetoško, tako kot bi ji želel vse najboljše, svetloval:

— Pametni bodite! Poudarjam: pametni! Ko pridete domov, se pogledajte v zrcalo, pa boste videli, kaj vam bo povedal obraz. V življenju človek včasih nehoti zaide na napačno pot. Zlasti mlad. Tudi meni se je zgodilo že vse mogoče. Zato, verjemite, da vas razumem in vašega fanta morda tudi. Skušajte se živeti v naše delo, pa bo marsikaj razumljivejše. Zato ni neverjetno, da boste Aleša še videli. In kdo ve, kako bo še naneslo, da mu boste lahko pomagali! Ne bo morda najlaže, ker je bil oborožen in nevaren, a bo še lahko spoznal, kje je prihodnost. Gotovo ste mu rekli kaj spodbudnega. Če pa je on vam rekel kaj takega, naj vas ne bega. Mi vam bomo tudi v prihodnje na voljo!

Potem je vstala. Vsa v skrbih in dvomih bolj kot ob prihodu. Novica o Filipu je omajala ves njen načrt.

Preden ji je Werner dovolil oditi, ji je še naročil:

— Najbrž vam ni treba posebej povedati, da za vaš obisk ne sme zvedeti nihče. Vsaka nepremišljena beseda vas lahko spravi v veliko nevarnost. Sva se razumela? Nihče!

Odtavala je ven in se šele zdaj začela po malem zavedati, kaj se je zgodilo. Po ušesih so ji zvenele Aleševe in Wernerjeve besede: Izdajalec je ... stori, kakor sem rekel! ... Nepremišljena beseda ... velika nevarnost.

IVAN JAN

65

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Dalj ko je hodila, bolj urejene so bile njene misli.

Me je res Filip pripravil do tega? On je uredil, da sem dobila dovoljenje! Kdaj je mogel biti v zaporu? Aleš je govoril tako čudno, pa vendar jasno. Še nikoli mi ni lagal. Zakaj morm prav jaz biti tista, ki naj pokaže na Filipa? Na brata! Ne, saj ne more biti res! Med hojo in vožnjo se je sem in tja ozrla, če jo kdo zasleduje, pa ni bilo videti nikogar. Hodila je svobodno in zdaj bi lahko takoj izginila v gozd, kot ji je svetloval Aleš. Samo da pride s postaje. Tam blizu so na obeh straneh ceste že gozdovi. Toda potem je bilo tole zaman. Za Aleša ne bo dobro! Prej moram govoriti še s Filipom!

Misel, da je Filip izdajalec, ki je povzročil tolikšno nesrečo, je odganjala in iskala vse mogoče izgovore in opravičila. Če je res, bo morl izdati tudi njo. Kaj takega se ne sme zgoditi. Morda je vmes še kdo in še kaj, kar ji bo odvzelo breme nepopisne odgovornosti.

Tedaj se je šele spomnila, da ji je Filip prav tako kakor gestapo-več naročal, v kakšni tajnosti mora ostati njen obisk.

Zabolelo jo je pri srcu, da je komaj še obstala na nogah.

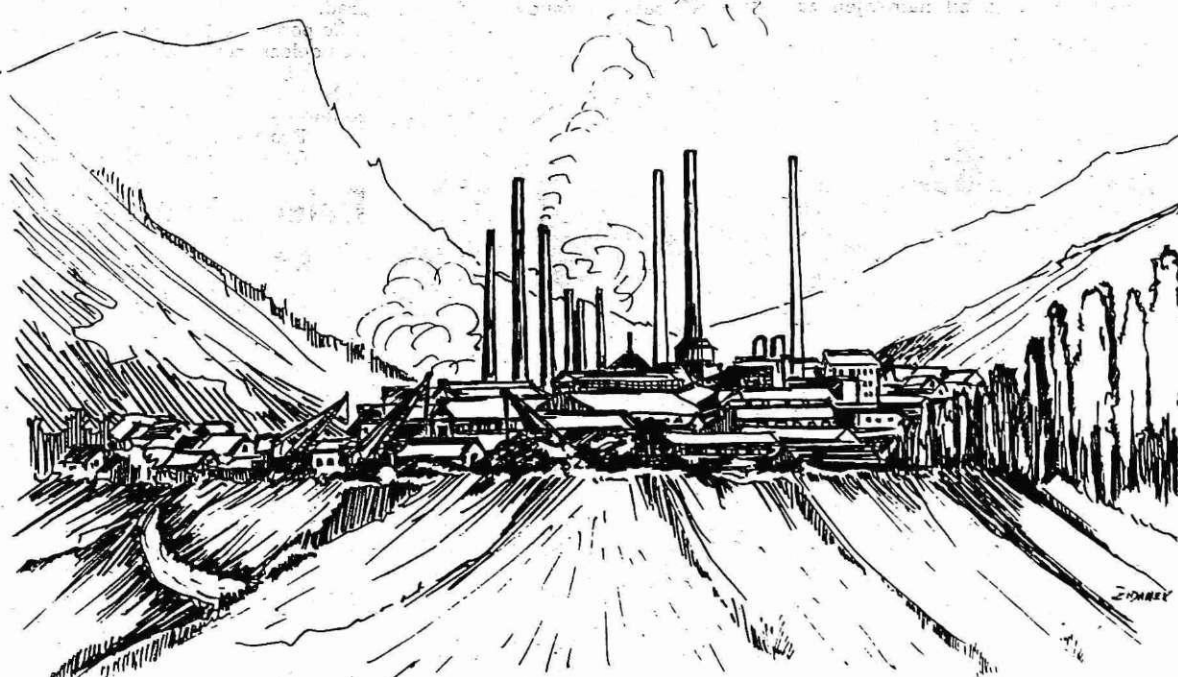
Sem res ujeta? Je mogoča taka hudobija? Filip če si tak ... potem ... Ne, poprej moram govoriti z njim!

Zdaj se je pognala proti domu. Še vedno je kluvalo v njej opozorilo, naj pobegne, naj izgine v hosto, pa ji je izgovor, da mora še govoriti s Filipom, bil v opravičilo, da tega ni storila. Kar zahteva Aleš, je preveč ... A resnica se je kljub vsemu kazala takšna, kakršna je bila.

Aleš je v mislih spremljal vsak njen korak. Sledil ji je, jo priganjal in ji pokazal več krajev, kjer naj bi izginila v gozd. Čutil je, kako jo spremlja več oči in hkrati upal, da jim bo ušla. Bal se je tudi pomisliti, kako se je bila odločila za obisk v tem brlogu in kako je dobila dovoljenje gestapa, ko so vendar vedeli, kdo je! Bo zbrala toliko moči in se iztrgala nevarnim krepljem? Kaže, da kri ni voda? Tisto noč ni zadremala niti za trenutek.

Po Aleševem zajetju in aretacijah v dolini je nastala huda vrzel. Posebno Goloba je bilo škoda.

Med uporabnimi in neznanimi zaupniki je ostal doma delavec Peter, mož, ki sicer ni kazal kakih posebnih nagnjenj, toda človek, na katerega si se tudi v najhujšem lahko zanesel in tako prikrit, da ni padel v mrežo, ki jo je bil gestapo široko razpel. Alešovo delo je prevzel drzni Jesen, ki je prišel iz bataljona. Ta je bil za Aleševga naslednika še najprimernejši. Sodeloval je z Alešem in poznal razmere pa tudi po značaju mu je bil podoben. Aleš ga je že poprej polagoma vpeljeval v delo, ker ni izključeval možnosti nenadnih sprememb. Zato je Jesen vedel za Petra in navezal stike z njim. Tudi bataljon je bil zdaj zelo previden, skoraj vsak dan so taborili drugod. Filip je le slutil, kaj se godi brez njega, a moral je zvedeti, kdo je Peter. Zato je sledil vsakega mu njegovemu koraku, kajti z Jesenom se ni našel stika in tudi ni vedel, da je prevzel Alešovo delo. Večkrat je našel kak vzrok, da je stopil k Petru, a se ta z njim ni hotel spuščati v resne pogovore. Čeprav je Filip zaradi počasnosti in zunanje nepomembnosti imel Petra za manj uporabnega človeka, ga vendar ni spustil z oči. Ta se mu je – sluteč, kaj Filip hoče – izmikal in mu kazal vsakdanji obraz, vendar še ni bil zadosti prevečan.

NOVICE

IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 2. ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica 7. maja so delegati obravnavali in sprejeli analizo uresničevanja resolucije za leto 1985, poročilo sekretariata za notranje zadeve o varnostnih razmerah v občini za leto 1985, poročilo o stanju in problemih javnega reda in miru v občini ter o stanju obrambnih priprav in družbene samozastite v občini. Vsi trije zbori so sprejeli tudi osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o družbenih svetih v občini Radovljica ter opravili volitve in imenovanja delegatov v delovna telesa in druge organe skupščine.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta na ločenih sejah obravnavala poročilo o odpravljanju slabosti v OZD Mira Radovljica, UKO Kropa, Inženiring Bled, KZK Radovljica in Zito, TOZD Triglav Gorenjka Lesce in poročilo o stanju v DO Sukno Zapuže po zaključnem računu 1985. Sprejeli so tudi o pospeševanju proizvodnje hrane v letu 1985 in o lovski gospodarskem načrtu gojitvenega lovišča Triglav Bled za obdobje 1986—1990. Opravili so usklajevanje predpisov občinske skupščine in izvršnega sveta s spremembo zakona o prekrških ter sprejeli program dela sklada stavbnih zemljišč v letu 1986. Sprejeli pa so še dogovor o usklajevanju meril za določanje območij, na katerih se plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, in za določanje višine nadomestila. Oba zbora sta sprejela osnutek odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča.

Delegati zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica so šele na drugi seji novega mandata izvolili predsednika zbora. To je Ludvik Kerčmar, direktor hotela Park na Bledu. Na prvi seji namreč nihče od treh kandidatov za predsednika ni dobil potrebne večine glasov, zato so morali ves postopek evidentiranja in volitev ponoviti. Delegati so sprejeli tudi odlok o davkih občanov in odlok o zazidalnem načrtu poslovne cone Lesce.

Ob šesti obletnici smrti Josipa Broza Tita so se kot v vsej državi tudi v radovljiški občini v nedeljo, 4. maja, ob 15.05 oglasile sirene iz vseh tovarn in objektov protipožarne obrambe. Ljudje na cestah in javnih mestih so z minuto molka počastili spomin na legendarnega voditelja naše NOB in revolucije.

Na 2. seji izvršnega sveta OS Radovljica 6. maja so sprejeli sklep o potrditvi zaključnih računov davkov občanov in poročilo o prihodkih in odhodkih proračuna občine za prvo tromesečje 1986. Izrekli so soglasje k statutu, območne SIS PTT in k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi območne SIS PTT ter imenovali člane organizacijskega odbora za svetovno prvenstvo v veslanju na Bledu leta 1989.

Na seji občinske konference SZDL Radovljica 5. maja so delegati obravnavali in potrdili zaključni račun za leto 1985 in sprejeli finančni načrt za leto 1986. Največ razprav je bila deležna osrednja točka dnevnega reda: samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela z LRP Triglav Jesenice. Končne odločitve o načinu financiranja sicer niso sprejeli, pač pa so sporazum potrdili in pooblastili predsedstvo, da se z drugimi podpisniki dogovori o predlaganem načinu financiranja. Prav tako so podprli zahtevo o rednem in zadostnem financiranju programa občinske organizacije Rdečega križa, s priporočilom ustreznim SIS in izvršnem svetu občinske skupščine.

Člani komisije za zadeve borcev in VVI pri občinski skupščini Radovljica so na 31. seji pod predsedstvom Slavka Staroverskega soglasili s predlogom za 15 % povišano akontacijo priznanih vsem upravičencem. Presojali so 66 predlogov za odobritev topliškega zdravljenja in več vlog za naknadno dodelitev priznanih. Opozorili so na skrajno težavno stanovanjsko razmere in socialno stanje nekaterih ostarelih in onemoglih borcev. Menili so, da bi se bolj kot doslej morale brigati za takšne primere pristojne socialne službe.

O gradivah za 2. sejo zborov občinske skupščine so spregovorili v vseh vodstvih občinskih družbenopolitičnih organizacijah. Predsedstvo občinskega odbora ZZZ NOV je to storilo že 29. aprila, predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov in OK SZDL Radovljica pa 6. maja. Posebno so opozorili na pomanjkljivosti analize izvajanja resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Radovljica v letu 1985. Veliko pobud pa so dali tudi k razbistritvi varnostnih razmer v občini.

V spomin na skupinski odhod domačih fantov v partizane, aprila 1943, slavijo v KS Brezje 26. aprila krajevni praznik. Osrednja proslava je bila v soboto, 26. aprila v Domu družbenih organizacij, na kateri so podelili zaslužnim krajanom krajevna priznanja in bronasti znak OF.

Po sklepu predsedstev vseh SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica so se od 12. do 16. maja zvrstile 1. konstituantne seje skupščin SIS. Poleg volitev predsednikov in podpredsednikov skupščin in zborov so imenovali tudi vsa druga telesa ter sprejeli poročila in programe dela za leto 1986.

Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je ocenil aprilsko rast OD v radovljiški občini. Ugotovili so, da je bila rast razporejenih sredstev za OD v gospodarstvu v prvih štirih mesecih 1986 v primerjavi z enakim obdobjem lani v povprečju 51 odstotkov. Do te rasti se bodo, oz. so se že, lahko povečali OD tudi v negospodarstvu. V maju lahko povečajo OD še za 5 odstotkov, za enak odstotek pa tudi v juniju, če glede na gibanje OD v gospodarstvu izvršni svet ne bo popravil svoje ocene.

Od 1. januarja do 31. marca so v radovljiški občini zbrali iz turistične takse 9.274.640 dinarjev. Največ so turistične takse zbrali na Bledu, in sicer 6.905.907 dinarjev v Bohinju 1.219.041, v Podvinu 492.337, na Koprivniku 484.895, v Radovljici 152.220, v Zasipu 10.980 in v Gorjah 9.260 dinarjev. Iz občinskega proračuna pa so iz teh sredstev v tem času nakazali skupaj 4.790.936 dinarjev, in to TD Bled 3,6 milijona dinarjev, TD Bohinj — jezero 635 tisoč, KS Mošnje 455.936 in TD Radovljica 100 tisoč dinarjev.

Na prvomajski proslavi na Šobcu so prejeli srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije za leto 1986: Stanko Berce iz Plamena Kropa, Tomislav Burazin iz Iskre Otoče, Mili Černe iz Almirie Radovljice, Sonja Magister, zasebnica iz Radovljice, Olga Klakar iz Verige Lesce, Andrej Potočnik iz Plamena Kropa, Danica Potočnik iz osnovne šole Gorje, Marija Repinc iz Sukna Zapuže, Anton Stare iz LIP, Tomaž Godec Bohinj, Zdravko Vidic iz Elana Begunje in osnovna organizacija sindikata Veriga Lesce, TOZD Sidrne verige.

Raziskovalna skupnost Radovljica pa je podelila zaslužnim inovatorjem priznanje **Inovator leta**: iz Verige Jerneje Razpetu, Jožetu Pfajfarju, Francu Lužniku, Francu Pankerju, Hubertu Pogorevcu, Gregorju Žnidarju, Alojzu Ničemerju ter Avgustu Šlibarju in Stanetu Ruparju iz Elana, iz Iskre Otoče pa Bojanu Groharju.

Upoštevajoč vse večje zanimanje mladih v radovljiški občini za računalništvo je predsedstvo občinske konference ZSMS sklenilo, da bo poseben odbor skušal v bližnji prihodnji-

sti ustanoviti društvo računalništva v Radovljici, kjer je tudi računalniški izobraževalni center. Razpis o tem je OK ZSMS že razposlala vsem osnovnim organizacijam ZSMS. Hkrati je pozvala mlade, ki se že ukvarjajo z računalništvom, da se pridružijo društvu.

V počastitev praznika dela so v največji delovni organizaciji v radovljiški občini Verigi iz Lesce svečano izročili **namen prizidek k obratu sidrskih verig**. V novem objektu bodo izdelovali visoko kakovostne in odporne verige za transporterje in druge naprave. V spodnjih prostorih objekta bodo proizvodni prostori, v zgornjih pa so garderobe, sanitarije in sejna soba.

V Hotelsko turističnem podjetju Bled so vse temeljne organizacije združenega dela uspešno sklenile poslovno leto 1985, so ugotovili po aprilskih razpravah o zaključnih računih. V njihovih hotelih je bilo od planiranih 260.050 lani 2 odstotka več nočitev. Najboljša zasedenost je bila v hotelu Jelovica, ki je znašala v povprečju 66 odstotkov. Zelo dobro je poslovalo tudi kamp Zaka, kjer so imeli lani kar 70.871 nočitev ali 33 odstotkov več kot predlanskim.

V delovni organizaciji Hotelsko turistično podjetje Bled so lani kljub težavam uspešno sklenili investicije, ki so jih načrtovali. Zgradili so depandanso hotela Jelovice Bogatin, uredili Vilo Bled, zgradili K-bar in preuredili igralnico. Letos pa so v teku investicije v namestitve tretje faze toplotne črpalke v Grand hotelu Toplice, dograditev hotela Krim in razširitev oz. prizidek Bistrinja pri matični hotelski hiši Grand hotel Toplice.

Na območju radovljiške občine so po podatkih sekretariata za notranje zadeve občinske skupščine v letu 1985 zabeležili kar 25 požarov. To je pet več kot leto prej. Tudi materialna škoda na družbenem in zasebnem premoženju je bila precej večja kot leta 1984. Ocenili so, da je bila višja kar za 27.756.102 dinarjev, od tega na družbenem premoženju za skoraj 19 milijonov dinarjev. O protipožarni varnosti so spregovorili tudi vsi zbori občinske skupščine na seji 7. maja.

Zadnje aprilsko soboto so se s poti po Jugoslaviji ustavili v kampu Šobec italijanski turistični novinarji. Prišlo jih je okoli 50 z 18 avtoprikolicami. Seznanili so se z ureditvijo in poslovanjem tega lepega turističnega sotočja. Navdušeni so izrekli zelo pohvalne ocene, kar pomeni, da bodo tudi realno obveščali in pridobivali za letovanje na Šobcu italijanske turiste.

Na 11. konferenci Zveze kulturnih organizacij Slovenije v Ljubljani so pred prvomajskimi prazniki podelili **zaslužnim amaterskim kulturnim delavcem posebna odličja**. Prejel ga je tudi Anton Kelbl, dolgoletni prizadeveni režiser, igralec in organizator DPD Svoboda iz Bohinjske Bele.

Poleg srečanja odraslih pevskih zborov v počastitev praznika OF in prvega maja je Zveza kulturnih organizacij Radovljica, vzajemno z izobraževalno skupnostjo Radovljica in vsemi osnovnimi šolami v občini, organizirala **občinsko srečanje otroških in mladinskih šolskih zborov**. Srečanje je bilo v Sindikalnem domu v Kropi, nastopilo pa je 13 zborov.

V okviru prireditev v čast praznika OF in 1. maja so v **Festivni dvorani na Bledu** odprli spominsko razstavo foto dokumentacije z naslovom **Naše žene v gorah**. Razstavo je pripravila komisija za kulturo in preučevanje planinske zgodovine pri Planinski zvezi Slovenije.

Za praznik OF in 1. maj so v KS Podnart vsa gospodinjstva spet prejela Glasilo KS Podnart, ki ga je v nakladi 350 izvodov natisnila Knjigovzvedna tiskarna Radovljica in uredil uredniški odbor, ki ga vseskozi vodi Ciril Rozman.

Z UČINKOVITEJŠIM IZKORIŠČANJEM PAŠNIKOV CENEJE DO VEČ MESA IN MLEKA

Kmetje, ki združujejo svoje pašne interese na radovljiškem območju v pašni skupnosti Mošnje — Lancovo (prvotno je bilo prijavljenih petdeset, zdaj pa je v članjenih 32), so se konec aprila zbrali na rednem letnem občnem zboru v radovljiškem domu upokoencev.

O dejavnosti skupnosti je poročal njen predsednik Janez Ažman z Lancovega. Nova določila družbenega dogovora in pravilnika o pravicah in dolžnostih članov pašne skupnosti pa je na zboru posredovala predstavnica Kmetijsko zemljiške skupnosti Radovljica Andreja Ropret.

Zanimanje pašnih interesentov se iz leta v leto stopnjuje. To se kaže zlasti v tem, da so pašniki že premajhni za naraščajočo čredo goved. Zato v skupnosti že načrtujejo povečanje pašnih površin. Zavzemajo pa se tudi za smotnejšo uporabo neizkoriščenih pašnikov, kar bodo lahko dosegli s trdnjšimi kooperantskimi odnosi med skupnostjo in KZK Kranj, temeljna organizacija Kmetijstvo Radovljica. S tem bodo pospešili proizvodnjo mesa in mleka, hkrati pa zboljšali tudi dohodkovne rezultate. Spodbudna je tudi pripravljenost družbene skupnosti oziroma občinske skupščine Radovljica, ki preko svojega sklada za pospeševanje kmetijstva prispeva denar k načrtovanim naložbam za urejanje pašništva in večjo proizvodnjo v živinoreji. Pašna skupnost je iz tega sklada dobila okoli pet milijonov dinarjev. Denar je bil namenjen za

ureditev pašnika Goška raven na Jelovici. Čeprav je vsota razmeroma velika, bi potrebovali še precej več sredstev za urejanje pašnih površin, da bi lahko zadostili naraščajočemu številu goved, ki naj bi se pasla na planini. Če bodo naleteli na razumevanje v temeljni organizaciji Kmetijstvo Radovljica in jim bo vrnila nekatere objekte, ki jih sedaj uporabljajo v druge namene, a so primerne za živinorejsko dejavnost, bo tudi proizvodnja mleka in mesa boljša. Na občnem zboru so dali tudi pobudo, da bi pašna skupnost dobila pravico do brezplačne lesne mase, ki je posekana na pašnikih. Člani skupnosti bi jo sami pospravili in očistili pašnike s prostovoljnim delom, so zagotovili v prepričanju, da pobuda ne bo naletela na gluha ušesa.

Delo upravnega odbora v preteklem obdobju so udeleženci, člani radovljiške pašne skupnosti, pohvalili.

Ponovno so izrekli soglasje in potrdili njihovo kandidacijo, kot tudi kandidacijo predsednika Janeza Ažmana.

JR

REPUBLIŠKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO V KRŠKEM

Od 22. aprila do 27. aprila je bilo v Krškem republiško šahovsko prvenstvo. Udeležili smo se ga trije učenci naše šole.

Tekmovanje je bilo zelo naporno, kajti igrali smo štiri ure eno partijo, na dan pa dve partiji. Zjutraj smo morali vstati zelo zgodaj, ker se je tekmovalenje pričelo ob 8. uri. Udeležilo se ga je 30 deklic in 34 dečkov iz vse Slovenije. Uvrstili smo se zelo dobro. Boris Tavželj je bil štirinajsti, Zoran Bogdanovski devetindvajseti, jaz pa sedemnajsta. Med dnevi tekmovalja smo imeli dan namenjen za počitek. Odšli smo v Kostanjevico, kjer smo si ogledali kostanjeviški grad.

Ce pomislimo, da smo se letos prvič udeležili republiškega prvenstva, smo zadovoljni s svojim uspehom in se bomo še naprej trudili, da bo drugo leto boljše.

Eva Bešič, 6. b, OŠ Prežihov Voranc, Jesenice

Referendum za tretji samoprispevek

V skladu s srednjeročnim planom 1986—1990 in po zaključnih zborih delovnih ljudi in občanov, ki so bili v drugi polovici aprila v vaseh v krajevni skupnosti Podnart, je skupščina delegatov krajevnih skupnosti Podnart v sredo, 7. maja, soglasno sprejela sklep o razpisu in izvedbi referenduma za tretji petletni samoprispevek. Referendum bo v nedeljo, 1. junija. Če bo referendum uspel, bodo 60 odstotkov zbranih sredstev porabili za vgraditev manjkajočega finega asfalta, 40 odstotkov pa za obnovo doma kulture, požarno varnost, nabavo kontejnerjev in razna komunalna dela v skladu s srednjeročnim planom razvoja KS Podnart.

Ciril Rozman

RAZPRAVA O URESNIČEVANJU RESOLUCIJE

Na prvi seji predsedstva občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica, na kateri so bili navzoči tudi delegati ZZZ NOV v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine, so med drugim razčlenjevali uresničevanje resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1985.

Opozorili so na pomanjkljive ocene izvajanja varstva okolja in prostora, kar je razvidno iz skupščinskega gradiva za drugo zasedanje vseh treh zborov četrtega mandata. Še do danes namreč nikomur ni znano, kako in kaj je z načrtovano začetitvijo Save pri Radovljici, čeprav je bilo v zvezi s tem postavljenih ničliko delegatskih vprašanj in zahtev. V poročilu o izvajanju resolucije prav tako ni podatkov, kaj je bilo storjenega za preprečevanje črnih gradenj in za odstranjevanje na črno grajenih objektov, o čemer je bilo sprejetih več sklepov občinske skupščine. Po mnenju članov predsedstva pristojni družbeni sveti in komisije, prav tako pa tudi inšpekcijske službe v občini niso izpolnili svoje naloge, vsaj kar zadeva nadzor in ukrepanje. Sicer se ne bi moglo zgoditi, da v najožjem središču Bleda še od uničujočega viharja februarja 1984 do danes ni nihče, kljub opozorilom, ničesar ukrenil za popravilo oziroma odstranitev posledic neurja na vili Zrenjanin, enem lepših objektov. Prav tako nikogar ne gane to, kar se dogaja s stavbami garaže v kompleksu Vile Bled tik ob magistralni cesti v Bohinj. Objekt pred očmi mimoidočih, med njimi je tudi veliko tujcev, klavrnog propada. Nihče si tudi ne bel glave zaradi okolice pred kratkim zgrajene luksuzne depandanse hotela Jelovice Bogatin. Razpadajoča hiša in navlaka okoli je vse prej kot lepa podoba sodobne turistične ponudbe. Podobno je tudi z videzom in skrbjo za nekatere druge počitniške domove v občini, za katere se zdi, da niso nikomur mar.

Skrb zbujajoč je zlasti odnos do družbenih stanovanjskih blokov v novih naseljih ter zelenic in nasadov. Medtem ko na veliko govorimo o varstvu okolja in narave, ne znamo in nečemo najprej pomesti pred lastnim pragom. Očitno je, da zgolj stanovanjska samouprava, ki največkrat niti ne deluje, ne bo premaknila problema z mrtve točke, dokler ne bo posegla vmes pristojna upravna služba in navsezadnje tudi sodnik za prekrške. Česa podobnega zaenkrat še nismo zasledili. Reda ne morejo

napraviti niti miličniki in komunalni redarji na cestah v naselju. Pločnike zasedajo avtomobili, pešci pa se morajo v nenehni nevarnosti izogibati vozilom na cestišču. Nič čudnega: mandatna kazen je manjša kot parkirna. Zakaj le naj bi se vozniki držali predpisov?

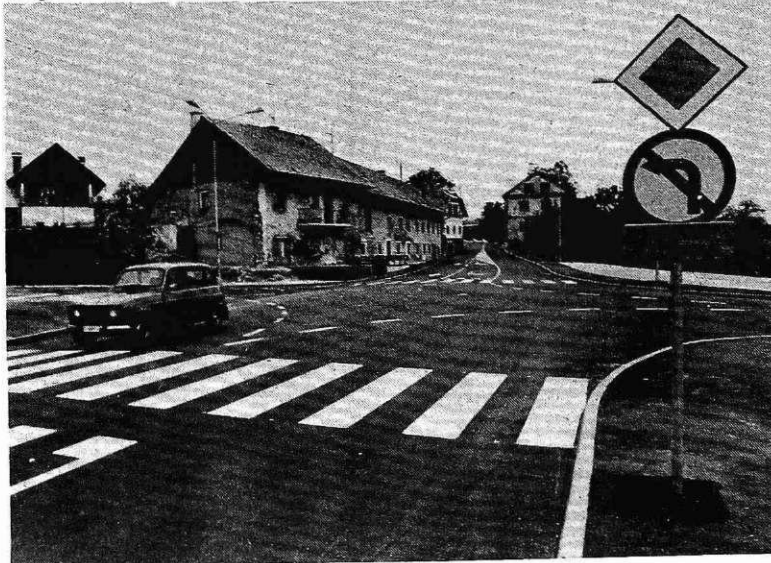
V Radovljici se poleg tega zaman upirajo, kljub številnim sklepom krajevnih in občinskih organov, naraščajočemu avtomobilskemu prometu v starem delu mestnega jedra, enem najlepših v Sloveniji. Linhartov trg je postal največje radovljiško parkirišče. Čeprav so želeli s pred leti zgrajeno obvoznico proti Lancovemu in Kamni gorici odpraviti promet skozi stari del mesta, od vsega ni ostalo drugega kot prazno besedičenje in upravičeni protesti občanov.

In še na nekaj so opozorili člani predsedstva občinskega odbora ZZZ NOV: na družbeno samozastito. Ocenimo varnostnih razmer v občini namreč kaže, da poleg kriminalitete, zlasti gospodarske, narašča tudi število mladoletnih prestopnikov. Posebno pa kaže upreti prst na nezainteresiranost pri protipožarni varnosti. V številnih stopniških stanovanjskih blokih nimajo protipožarnih aparatov, ali pa so poškodovani, poleg tega pa stanovalci niso večji upravljalci z njimi. Zadnja jedrska nesreča v Sovjetski zvezi je morala streljati marsikoga, ki je podcenjeval urjenje enot pripadnikov civilne zaščite. Zato upajo, da bodo tudi akcije Nič nas ne sme presenetiti, odlej bolj resne in bolj učinkovite.

Beseda je tekla tudi o zakloniščih, za katere občani namenjajo razmeroma veliko denarja, nič pa ne vedo, kje so ta zaklonišča in kako je sploh z njihovo uporabo.

To je le nekaj bistvenih problemov, s katerimi se vsakodnevno soočajo delovni ljudje in občani in bi jih po mnenju borcev morali resneje upoštevati; predvsem pa tudi ukrepe, ki so določeni z zakoni in predpisi.

JR

Prvomajsko darilo. Leščani in vsi ostali, ki so se že od minule zime sem skozi Lesce prebijali po raznih luknjah in slepih ulicah, so za letošnji praznik dela dobili lepo in prostrano križišče, ki je stalo dokaj cekinov, vendar pa ni rešilo nobene prometne zagate. Le ugibamo lahko, komu se tako nič ne smilijo občinski denarji in čemu pravzaprav služi novo leško križišče. (foto:BG)

SLIKARSKA SPOROČILA KARIMA ARADA

9. maja s o ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK Jesenice s krajšim koncertom moškega pevskega zbora Vintgar Blejska Dobrava odprli letošnjo deveto razstavo. Tokrat se s svojimi slikami predstavlja akademski slikar KARIM AZAD iz Iraka, ki pa živi in ustvarja v Sloveniji.

Za mladega iraškega umetnika Karima Azada velja ugotovitev, pravi likovni kritik Aleksander Bassin, da njegov likovni izraz temelji na simbolih. Na simbolih, ki ne prepuščajo posebnih problematike pomenoslovja simboličnih izrazov, temveč na simbolih, ki so po oblikovnih elementih podobni predmetu v samih umetniških delih, ko je torej umetnostni izraz pojmovan sam kot simbol (ičen). Če izhajamo, nadaljuje kritik, še iz znanih splošnih ugotovitev, da simbolika navadno ne dovoljuje ne stilnega, ne formalnega omejevanja, in da sestavljajo simbolike naše dobe simbolike posameznih ustvarjalcev, smo praktično dorekli vse.

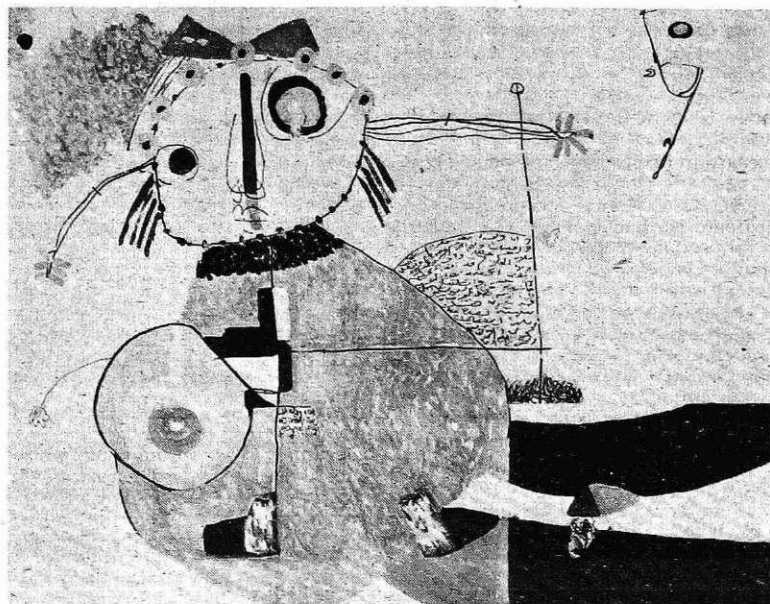
Azadovo slikarstvo sproščeno pristopa k obvladanju slikarskega prostora, ki ga prepenja z abstraktnimi, arabesko igrivimi poudarki; leti dopolnjujejo enotno obarvani prostor in prožijo v njem posebno živahno likovno igranje: »zasluge« zanj ima vsekakor nacionalna (arabeska) kaligrafija, ki jo Karim Azad uporablja kot svobodni kompozicijski element, sproščen kakršnekoli simbolične razsežnosti oziroma znakovne vrednosti.

Danes lahko tudi že potrdimo misel o preraščanju te likovne igre v osebni ekspresivni značaj, ki se manifestira v osveženem povečanju preproste otroške risbe, katere simbolika ima predvsem in povsem intimen značaj. Predan tej otroški spontanosti, čustveno vnesen nad njo, se Azad vendarle uspeva na zanimiv način »korigirati, zresniti« — in tako suvereno nadaljevati svojo zastavljeno pot v kaligrafsko-risarskem pomenu.

Risba kot najčistejša in hkrati najbolj primerno izrazno sredstvo, pravi Bassin, je pridobila v današnjem času v okviru oziroma kontekstu dvodimenzionalnega likovnega izražanja posebno vlogo: katalizatorja idej, utemeljitelja zasnove in sprejemnika prvih pobud zunanjega sveta. Hkrati s to vlogo pa marsikaj povzema, posega tudi v prej omenjen kontekst neposredno, se pravi v širino izrazito slikarskih razsežnosti, s tem pa prevzema ne samo izrazite barvite elemente, temveč tudi kompozicijsko urejenost, seveda večinoma v malem formatu; to ima za po-

sledico, da — kolikor ne zavzamemo izrazito purističnega gledišča in zavržemo v imenu »nečiste« tehnologije tako ustvarjalno obogateno risbo — lahko govorimo o stičnih točkah med risbo in sliko v malem (formatu).

Naj citiramo še besede Paula Klejeja, ki prav dobro opredeljujejo risbe — slike Karima Azada:

Karim Azad: Iz ciklusa »Goran« 1984, mešana tehnika

»Umetnost ne obnavlja vidnega, temveč napravi vidno. Bistvo grafike nas rado in upravičeno zapelje k abstrakciji. Domošljjski motiv lahko podamo s shematičnostjo in pravljico, čisto grafico črte, izrazimo pa ga lahko prav z izjemno natančnostjo. Oblikovni elementi grafike so pike in linearne, ploskovne in prostorske energije. Enostavna ploskev, tako preprosta, da je ne sestavljajo podelamenti, je črta, ki jo potegnemo s širokim svinčnikom in z njo izrazimo energijo — zaenkrat se brez modulacij. Prostorski element pa je, na primer, oblaku podobna čadasta packa, narejena s polnim dotikom čopiča in z različnimi intenzitetami.

Ne zmenimo se za mrtvo piko in jo razvijmo v črto. Po kratkem času,

stoj, zajemimo sapo (prekinjena ali, zaradi večkratnih počitkov, členjena črta). — Sprva nas druži veselje (sopadanje črt), polagoma se pojavijo nasprotja (samostojni črti) izražena v obojestranskem razburjenju (izrazna, dinamična, psihološko osmišljena črta). — Bliskavica na obzorju (cik-cak črta), toda nad nami so še zvezde (posevek pik). — Preden zaspimo, se še enkrat spomnimo tega in onega, kajti tudi tako majhno potovanje se nam vtisne v spomin: najrazličnejše črte, ploskvice, packe, gladke ploskve, z barvo napi-

kane ploskve, pomazane ploskve, valovnice, ovirano in členjeno gibanje, nasprotno gibanje; preplet, tkanje, zidanje, luskinast niz; enoglasje, mnogoglasje, črta, ki se izgublja in narašča, dinamika.

Nastel sem vidne elemente, ki naj pripadajo umetnosti. Tega pa ne gre razumeti tako, da ti elementi umetnine samo sestavljajo. Elementi se morajo spremeniti v oblike, ne da bi se pri tem izgubile. Morajo se ohraniti. Treba jih je sestaviti, da bi nastale oblike ali celo predmeti in druge stvari višje stopnje.

Razstava slik akademskega slikarja Karima Azada bo na Jesenicah na ogled do vključno 21. maja, in sicer vsak dan, razen sobote popoldan, nedelj in praznikov, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ ENNIA VICARIA

V petek, 16. maja, bo v galeriji Kosove graščine na Jesenicah otvoritev razstave fotografij ENNIA VICARIA, profesorja fotografije na umetniškem inštitutu v Monzi. Po otvoritvi bo filmski večer tujih filmov, ki so prepoznali prispeli na XIII. mednarodni festival amaterskega filma (iz Alžirije, Argentine, Bolgarije, Češkoslovaške, Portugalske in Japonske). Večer je pripravila filmska skupina ODEON.

Italijanski fotograf Ennio Vicario iz Milana v svojih fotografijah združuje dvojne kvalitete, ki sicer le redko najdemo skupni jezik, namreč lepoto in sporočilnost, to je bogato vsebino. »Lepa« fotografija nikogar več ne zanima, zato je pomembno, da avtor s pomočjo »lepote« podoba vsakdanje resničnosti pretvarja v njeno bistvo in obenem daje subjektiven opis vidnega. Razstava sestoji iz dveh delov: v prvem so fotografije posnete v Iranu in Jemenu, v drugem pa fotografije, ki so ekološko angažirane in nam na likovno učinkovit način predstavljajo propadanje naravnega okolja, trganje naravnih vezi med človekom in za njegov obstoj nujno potrebnim svetom. Ta del razstave, ki je po nastanku kasnejši, je vsebinsko tesno povezan s prvim. Avtor se je namreč pred skoraj dvajsetimi leti z bisago, lambreto in fotografskim aparatom odpravil iskat pristnejšo človečnost in naravo. Pot ga je odvedla na Bliznji vzhod, kjer je ostal več kot eno leto, tako da je na koncu za preživetje moral prodati lambreto in nato še najdragocenejši,

še, svoj fotoaparat. Vrnitev v potrošniško družbo je bila boleča, zato se je še dvakrat odpravil na potovanje. Iz teh potovanj sta nastali dve knjigi fotografij »Iran, zora civilizacije« (Milano 1971) in »Jemen, dežela graditeljev« (Milano 1977). Slednja publikacija je tako prevzela režiserja Piera Paola Pasolinija, da se je odpravil v Jemen posnet film Cvet ti soč in ene noči. Te fotografije so zdaj na Jesenicah sploh prvič razstavljene.

Doživetje primarnega, z zemljo tesno povezanega življenja, je v Enniu Vicariu zapustilo dovolj optimizma, da ga je najti tudi v fotografijah, ki nas opozarjajo na ekološko uničevanje sveta, kajti sem in tja vidimo rastlino, ki poganja iz odpadkov in kot zadnjo vidimo fotografijo zorane zemlje kot najdragocenejše dediščine, ki je, tako upa avtor, ne bomo zapravili.

Razstavo je razstavišče Kosova graščina pripravilo v sodelovanju s tržaškim centrom PHOTO-IMAGO.

Milan Stepanović

TEKMOVANJE HARMONIKARJEV V BEGUNJAH

Turistično društvo v Begunjah pripravlja letos že osmo leto zapored svoje Amaterske melodije, tekmovanje harmonikarjev, ki igrajo na diatonično harmoniko. Letošnja prireditev bo v nedeljo, 1. junija, ob desetih v rekreacijskem centru Krpin pri Begunjah.

vključijo v sistem predtekmovanj za Ljubecno pri Celju, kjer bo ob koncu avgusta slovenski finale. Najboljši iz Begunj bodo imeli neposredno pravico do nastopa v Ljubecni.

Gledalci pa s tem ne bodo prikrajšani za nastop nekaterih odličnih godcev, saj bo na koncu prireditve tako imenovana revija desetih najboljših iz različnih krajev Slovenije, ki so v preteklih letih v Krpinu dosegli najboljše uvrstitve. Ti se bodo z glasovanjem občinstva potegovali za pokal Krpina.

Vsi nastopajoči bodo prejeli spominske diplome in praktične nagrade, ki jih prispevajo delovne organizacije, ustanove in zasebniki.

Vsa leta ima krpinsko tekmovanje posebno obeležje, s poudarkom na ohranjanju tradicije partizanske pesmi, posebej pa še partizanske harmonike. Pokrovitelj je tudi letos Koroški odred, legendarni osvoboditelj nacističnih zaporov v Begunjah.

Program bodo popestrile humoristične in zabavne točke ter kulturno-umetniške skupine, med njimi pevci zbora Antonia Tomaža Linhartarja. Po razglasitvi rezultatov bo seveda tradicionalni skupinski nastop harmonikarjev, popoldne pa bodo za ples in razvedrilno poskrbeli fantje ansambla Rudija Jevška.

Za vse harmonikarje, ki se name ravajo prijaviti, objavljamo še naslov, kamor naj se pisмено ali po telefonu oglasijo najkasneje do srede, 28. maja: Tonček Triplat, Rodine 30 c, 64274 Žirovnica, telefon 80 369.

M. G.

RAZSTAVNA DEJAVNOST NA JAVORNIKU

V zadnjih nekaj letih so pri Delavskem prosvetnem društvu Svoboda France Mencinger končno le uresničili zamisel nekaterih članov DOLIKA, da bi tudi na Javorniku organizirali razstavno dejavnost v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernika. V nekdanji pevski sobi, sedanjem razstavnem prostoru, so organizirali le občasne razstave likovnih del in foto razstave, navadno je bilo to ob praznovanju krajevnega praznika, dneva republike in ob drugih priložnostih.

Pred dvema letoma pa so nekdanjo pevsko sobo preuredili v razstaveni prostor, kjer je mogoče organizirati manjše razstave likovnih del, za organizacijo večjih razstav pa bi lahko uporabili tudi sedanjo avlo, ki naj bi jo pozneje preuredili, da bi bila večnamenska uporabna.

Lani je bilo v razstavnem prostoru že več razstav, letos pa so njihovo število podvojili. Likovna dela (olja, akvareli, kolaži, izdelki iz tolčenega bakra in lignita) so v letošnjem letu razstavljali: Demitrij Cej iz Trsta, član DOLIK-a Rudolf Arh in učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, razstava je bila prirejena ob dnevu žena, sledila ji je izredno zanimiva razstava, ki so jo učenci te šole pripravili ob praznovanju 20-letnice valjarne blumingštek. Zanimivo je, da so učenci dopolne preživeli v valjarni blumingštek in svoja doživetja prenesli na papir. Njihova razstava je bila ena najlepših, kar jih je bilo doslej v razstavnem prostoru. Tej razstavi je sledila še dokumentarna razstava o gradnji in proizvodnji valjarne blumingštek, ki so jo pripravili v tehniškem muzeju Železarne Jesenice, v maju pa likovna dela razstavljata Bojan Pikelj in Ivan Žgalin, člana RELIK-a iz Trbovelj.

V načrtu je še razstava lovskih trofejev, ki jo pripravlja Lovska družina Jesenice. Naj povemo, da so letos v februarju ob razstavi Demitrija Gregorača, ki je bil v januarju leta 1942 ustreljen v Dragi pri Begunjah.

Da bi bila razstavna dejavnost kar se da stalna, je bil pri upravnem odboru DPD Svoboda France Mencinger imenovan tričlanski odbor, ki bo težno sodeloval z jeseniškim DO-

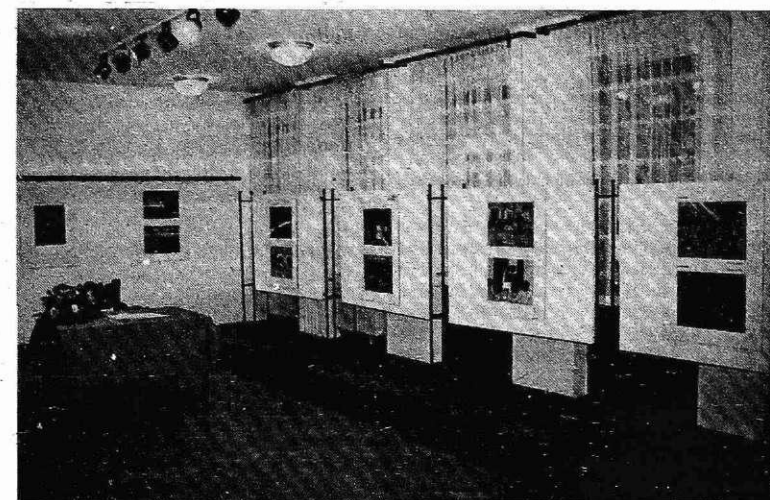
LIK-om. Na ta način bodo člani DOLIK-a v prihodnje večkrat razstavljali v razstavnem prostoru Viktorja Gregorača, to pa naj bi veljalo tudi za likovno skupino RELIK iz Trbovelj.

Ob vsestranskem razumevanju družbeno-političnih dejavnikov, predvsem pa DPD Svoboda France Mencinger, računamo, da bo razsta-

vni prostor namenjen izključno v te namene, medtem ko naj bi druge dejavnosti, ki so bile organizirane v nekdanji pevski sobi, porazdeljene v druge prostore v delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku.

Povemo naj še, da je zanimanje za razstavno dejavnost na Javorniku kar precejšnje, saj si je dosedanje razstave ogledalo kar veliko število ljudi, med njimi pa je bilo seveda največ učencev osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. Po zaslugi njihovega učitelja likovne vzgoje Vojka Otoviča si razstave ogledajo kolektivno.

Edo Žagar

Del razstavnega prostora Viktorja Gregorača na Javorniku (foto Z. Hanžek)

Razstava mineralov in fosilov

V soboto in nedeljo, 17. in 19. maja, bo v Tržiču že tradicionalna 14. razstava mineralov in fosilov, na razstavišču v Osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici. Tokrat je pokrovitelj razstave rudnik urana Žirovski vrh.

Vabljeni!

TO SE GOVORI ...

Pri vratarju so ob izhodu iz Železarne v rubriko KAM vpisovali: IS Sob, OK ZSMS, OK ZKS in podobno. Eden od delavcev je zapisal KTMV. Ko ga je vratar vprašal po pomenu te kratice, mu je delavec odgovoril: »Kar Tako, Malo Veni!«

MOJE DOZOREVANJE

Življenje v naših letih se mi zdi težko, čeprav se mi bo marsikdo nasmehnil čes: »Presita mladina!«

Največ težav je v zvezi s šolo. Veliko je snovi, veliko učenja in sedenja v šoli ter doma. Če kaj potožiš starejšim od sebe, te zavrnejo: »Ah, boš videla, kaj bo v srednji šoli!« Mlajši ti zabrusi: »Kaj se bahaš, če si starejši. Samo pretiravaš!« Kadar imam težek dan, na poti domov premišlujem: »Upam, da bo mamica pri volji in me bo poslušala ter razumela!«

Kadar potožim mamici, ponavadi bruhnem v jok, izmijem težavice in dan je spet lep.

Marija OŠ Mojstrana

MOJE DOZOREVANJE

Stara sem trinajst. Iz dneva v dan sem bolj vase zaprta. Ničesar se mi ne ljubi. Posedam in premišlujem. Veliko stvari se mi zdi brezveznih. Tudi strah me je. Bom lahko našla koga, ki bi mi zaupala?

Nekje so spet vrgli bombo! Kakšen bo svet, ki nam ga zapuščajo odrasli. Ga bomo mladi lahko spreminili?

Marusa OŠ Mojstrana

PESNIK ERVIN FRITZ NA JESENICAH

Quasi una fantasia

Kako rad bi zabijal dneve, o, mon amour.
Joški deklice Eve vabijo v objem tihih ur.
S polno glavo vina in s trto, vpleteno v lase, oh, antika, oh, zgodovina, kaj je človeško srce!
Rože padajo v dvorano; Eva v beli tuniki se valja na ležišču z mano, usta ji žarijo kot kri.

To je pesem Ervina Fritza. Pesnik se je odzval vabilu literarne sekcije kulturno-umetniškega kluba Svoboda.

Obeta se nam prijeten večer, saj je avtor zelo odmeven in ima tudi med Jeseničani precej simpatizerjev. Po branju pesmi bo razgovor s pesnikom. Vljudno vabljeni v torek, 20. maja, ob 19. uri v Kosovi graščini.

Vabi Literarna sekcija KUK Svoboda

25-LETNICA MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

V petek, 16. maja, bodo ob 19.30 s slavnostnim koncertom v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah zaznamovali 25-letnico neprekinjenega delovanja moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice. Poleg jubilarca bo na koncertu kot gost sodeloval ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Odkar je na Jesenicah pri Katoliškem delavskem društvu zapel prvi moški zbor pod vodstvom Nikolaja Bernarda, je minilo 85 let. Nekaj let zatem sta nastala moški in mešani zbor pri Slovenskem delavskem izobraževalnem in pevskem društvu Sava, ki ju je vodil M. Tancar. Sledil jima je pevski zbor pri jeseniški podružnici Vzemnost, ki pa je zaradi prepovedi Vzemnosti (zaradi govora Ivana Cankarja v Ljubljani) deloval le eno leto. Vsa ta dejavnost pa je med prvo svetovno vojno zamrla.

Ob praznovanju 1. maja 1919 je v novoustanovljenem delavskem prosvetnem društvu Svoboda Jesenice ponovno zapel moški pevski zbor, pod vodstvom Ceneta Ambrožiča. Delovanje zbora, ki je bil eden najštevilnejših med obema vojnima, pa je oblast po nekaj mesecih prepovedala, pevci pa so nadaljevali prepevanje v na novo ustanovljenem zboru javniške Svobode in drugih zbora.

Teh nekaj mejnikov, ki so nam znani iz zgodovine, kaže na dolgoletno tradicijo pevskih zborov na Jesenicah, ki je bila prekinjena le med obema vojnima. Omenili pa smo jih tudi zato, ker je prav, da se ob takih in podobnih jubilejih ozremo tudi nazaj. Pevski zbori in druge kulturne dejavnosti danes namreč le nadaljujejo in naprej razvijajo veliko tištev, kar je na Jesenicah nastajalo že ob koncu prejšnjega in na začetku tega stoletja.

Moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice je bil ustanovljen oktobra leta 1961, na pobudo takratnega upravnega odbora društva in nekaterih pevcev, ki so bili že upokojeni ali pa so bili pred upokojitvijo. Pobuda se je prepletala z željo in programsko usmeritvijo društva, da v društvu uvede čim več različnih interesnih dejavnosti, in željami pevcev, da tudi po upokojitvi, ko so jim glasovi že nekoliko opešali, nadaljujejo prepevanje v zboru s sebi enakimi.

Prvi zborovodja je bil pokojni Polde Ulaga, ki je zbor vodil šest let, skoraj do svoje smrti. Za njim je zbor prevzel tudi že pokojni Janez Ponikvar, ki je bil zborovodja do leta 1981, ko zaradi bolezni in naporov, ki so ga zahtevale vaje in nastopi, ni zmogel več te odgovornosti. Ob splošnem pomanjkanju zborovodij na Jesenicah in v občini nasploh je začasno prevzel vodstvo zbora pokojni Jože Kelvišar, vendar je zaradi bolezni moral že po pol leta zborovodstvo opustiti. Da zbor ne bi zamrl, ga je nekaj časa vodil Franc Jelenc, ki je bil hkrati tudi tajnik zbora in organizator številnih nastopov zbora.

Novo stran v zgodovini pa je pevski zbor začel pisati decembra 1982, ko je zbor prevzela glasbena pedagoginja Mira Mesarič, ki jo je doslej že dvakrat tudi doletela čast, da je dirigirala združenim moškim pevskim zborom društev upokojencev Slovenije.

Zbor je sodeloval na vseh občinskih srečanjih odraslih pevskih zborov, ki jih organizira Zveza kulturnih organizacij Jesenice. Ta tudi prispeva sredstva za strokovno vodstvo zbora in določen delež za dejavnost zbora. Zbor je sodeloval na vseh enajstih gorenjskih srečanjih pevskih zborov društev upokojencev, ki je vsako leto v organizaciji druge občine. Bil je udeleženec tudi vseh enajstih republiških srečanj pevcev upokojencev, ki so vsako leto v drugem kraju Slovenije. Tako je bilo deseto — jubilejno srečanje v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, enajsto pa na željo hrvaških upokojencev v dvorani Vatroslava Lisinskega v Zagrebu. Letošnje, dvanaajsto srečanje bo v dvorani sejmšča v Kranju.

Moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice je enajstkrat sodeloval na pevskem taboru v Šentvidu pri Stični, ki je največja pevska manifestacija v SR Sloveniji. Zbor je za sodelovanje na taboru prejel več diplom ter srebrno in zlato plaketo. Uspešno sodeluje tudi z ostalimi zbori v občini in tudi izven.

Zbor jeseniških upokojencev ima letno od dvajset do trideset in celo več nastopov v svojem domu upokojencev, v krajevnih skupnostih občin

ne in drugih krajih ožje domovine, celo v času, ko imajo ostali zbori letni odmor. Zbor že več let redno nastopa na spominskih svečanostih v spominskem parku na Plavžu, v Planini pod Golico, pred spomenikom padlim na Dovjem, na grobovih talcev v Begunjah, ob dnevu borca na kurirski postaji G-19 nad Dovjem, na Obranci in Zakopih na Mežakli, pel pa je tudi že na spominski svečanosti na grobu narodnega heroja Matija Verdnika-Tomaža v Svečah na Koroškem v Avstriji. Zbor je s svojo pesmijo popestril srečanje kurirjev NOV Gorenjske, srečanje upokojencev Primorske na Lokvah pri Čepovanu, pel je na Zavrhu in Čebinah nad Trbovljami, v Logu pri Litiji in v Litiji, v Kostanjevici na Krki in drugje. Dva celovečerna koncerta je imel v domu upokojencev v Izoli, s celovečernim koncertom pa je pozdravil tudi upokojence Brežic v njihovem domu.

Za varovanje Doma dr. Franceta Berglja na Jesenicah vsako leto zbor pripravi vsaj en koncert. Večkrat je s svojim nastopom obogatil občne zbore sindikalnih organizacij, Društva šoferjev in avtomobilnikov, Društva invalidov Jesenice in drugih. Jeseniško železarno je zbor že nekajkrat zastopal na srečanjih pevskih zborov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne, sodeloval na proslavah 1. maja, srečanjih planincev in tako dalje. Skoraj redno sodeluje na različnih prireditvah in praznovanjih v krajevnih skupnostih Sava, Podmežakla, v vseh treh skupnostih na Plavžu, na Hrušici in v Planini pod Golico. Posebno priznanje zboru pomeni sodelovanje v prvi televizijski oddaji Srečanje v nebotičniku in nastop na kongresu gerontologov v Cankarjevem domu v Ljubljani.

To je le nekaj utrinkov iz obsežne dejavnosti moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice, ki ga že nekaj let kot predsednik vodi Ludvik Smuk. V pevskem zboru se je v petindvajsetih letih zvrstilo 62 pevcev, od katerih jih je nekaj odšlo v druge zборе, nekaj jih je zbor zapustilo zaradi bolezni ali drugih vzrokov, petnajst pevcev in trije zborovodje pa so v tem času umrli. Zboru so se priključili novi pevci, še zlasti,

ki je zbor prevzela zborovodkinja Mira Mesarič.

V zbor je v jubilejnim letu vključenih 26 pevcev, ki na vaje in nastope prihajajo z Dovjega, Hrušice, Planine pod Golico, Blejske Dobrave, Javornika-Koroške Bele in z jeseniškega mestnega območja. Vseh petindvajset let v zboru prepevata Alojz Jeraša in Franc Terseglav.

Za svojo dejavnost je zbor prejel več priznanj, med drugim srebrno in zlato plaketo pevskega tabora Šentvid pri Stični, plaketo pevskega društva Vintgar Blejska Dobrava za dolgoletno sodelovanje, priznanja z občinskih, pokrajinskih in republiških srečanj in druga. Posebno pa so pevci ponosni na bronasto priznanje Osvobodilne fronte, ki so ga prejeli v krajevni skupnosti Sava. Ta je zbor letos predlagal tudi za srebrno priznanje Osvobodilne fronte, ki ga podeljuje občinska konferenca SZDL Jesenice. Priznanje bodo prejeli na jubilejnim koncertu. Glede na leta prepevanja je osemnajst pevcev prejelo zlato, trije srebrne in eden bronasto Gallusovo značko.

Vsekakor četrtoletni jubilej moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice v razvoju zborovske dejavnosti v občini zasluži spoštljivo pozornost. V zboru namreč prepeva večina pevcev tudi po upokojitvi, po štiridesetletnem težkem delu v jeseniški železarni in drugih delovnih organizacijah, medtem ko so mnogi drugi po upokojitvi povsem opustili družbene aktivnosti. Spoštljivo pozornost tudi zato, ker jih je petje povsem zasvojilo in jim resnično pomeni del življenja, ki ga dodajajo letom. Spoštovanje zasluži tudi zato, ker se ne zadovoljujejo z organiziranim rekreativnim prepevanjem. Dvakrat tedensko redno vadijo pod strokovnim vodstvom, da bi na številnih nastopih, ki jih imajo med letom, na letnem občinskem srečanju pevskih zborov in na srečanjih upokojenskih pevskih zborov pokazali kar največ pevskega znanja. Seveda, kakor je pred leti dejal Radovan Gobec, je tem pevcem mara, da se precej posegla v njihove glasove, zato ne morejo tekmovali z mlajšimi zbori, katerim pa je lahko njihovo voljo, vztrajnost in spoštovanje do lepe slovenske pesmi le za zgled.

Pevcem moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice želimo, da bi zborovsko dejavnost uspešno nadaljevali tudi v prihodnje in tudi s petjem dodajali življenje letom.

JUBILEJNI KONCERT MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

Ob 25-letnici moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice vabi na slavnostni koncert, ki bo v petek, 16. maja, ob 19.30 v dvorani Gledališča na Jesenicah.

SPORED KONCERTA:

Ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, zborovodkinja Breda Prašnikar

1. Danilo Bučar, KO BI JAZ VEDELA
2. Ciril Pregelj, VENITE ROŽICE MOJE
3. Danilo Bučar, CVIJEČE MI POLJE POKRILO
4. Matija Tomc, POJDMAM U RUTE

Moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice, zborovodkinja Mira Mesarič

1. Emil Ulaga, NAŠA PESEM
2. Franz Schubert, LIPA
3. Vilko Novak, SANAK SPAVA
4. Pavle Kernjak, POMLAD
5. Matija Tomc, KO SO FANTJE PROTI VASI ŠLI
6. Narodna, SE ŽE SVITA BO DEN
7. Vinko Vodopivec, NA POLJANI
8. Marjan Kozina, PARTIZANI
9. Mavricij Slatnar, ŽE ZARJA JE VSTALA
10. Jakob Aljaž, TRIGLAV

Vstopnice po enotni ceni 200 dinarjev lahko rezervirate v pisarni gledališča ali kupite eno uro pred koncertom pri gledališki blagajni. Z vstopnico prejmete tudi lično publikacijo OB 25-LETNICI ZBORA.

Koncert na Bohinjski Beli

Zborovsko petje v Kropi ima za seboj 110 let, sedanji moški zbor KUD Stane Žagar Plamen pa 25 let. Jubilej bo zbor obeležil z vrsto koncertov, na katerih bo poskušal v različnih krajih predstaviti nov spored, sestavljen iz tehtnih skladb, ki so jih v 400-letnem razvoju slovenske zborovske glasbe napisali J. Gallus, G. Ipavec, A. Foerster, A. Lajovic, Z. Srelovec, R. Simoniti, M. Kozina, J. Jež, C. Pregelj, O. Dev, Z. Švikaršič, P. Kernjak, P. Pivč, D. Švara in U. Krek.

Po prvih koncertih, ki sta bila v Radovljici in Poljčah, je 17. maja ob 20. uri na vrsti koncert na Bohinjski Beli. Tudi ta bo organiziran v okviru kulturne akcije občinskega sindikata.

KONCERT NAJBOLJŠIH GORENJSKIH ZBOROV

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je v soboto, 10. maja, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah pripravila koncert najboljših gorenjskih pevskih zborov, ki so sodelovali na letošnjem tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru Naša pesem '86.

S tekmovalnim programom so se predstavili: moški pevski zbor Davorin Jenko Cerklje (zborovodja Jožef Močnik), Študentski mešani pevski zbor Kamnik (zborovodja Janez Klobčar) in Akademski pevski zbor France Prešeren Kranj (zborovodja Tomaž Faganel).

Ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki je na tekmovanju v Mariboru Naša pesem '86 osvojil srebrno plaketo, ni nastopil zaradi službene odsotnosti zborovodja Antona Cimpermana. Slišati pa je bilo mnenje ljubiteljev jeseniških pevcev, da bi te kot gostiteljice najboljših gorenjskih pevskih zborov morale nastopiti. Med njimi so namreč pevke, ki bi bile sposobne nadomestiti zborovodjo in voditi zbor. Vsaka sprememba programa ali morebitne druge nevedenosti bi bile sprejete z razumevanjem, zato za odločitve, da ne nastopijo, ni opravičila.

Na tekmovanju v Mariboru sta moški pevski zbor iz Cerklje in mešani pevski zbor iz Kamnika prejela srebrne plakete, APZ France Prešeren iz Kranja pa zlato plaketo.

Tekmovanje slovenskih pevskih zborov Naša pesem, ki ga vsako leto prireja Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Slovenska pevska zveza in Mestna zveza kulturnih organizacij Maribor, je tudi letos doseglo svoj namen. Ocenjevalna žirija je podelila priznanja najboljšim, med katerimi so bili kar štirje pevski zbori z Gorenjske. Tri od nagrajenih zborov smo tokrat poslušali na Jesenicah. In kaj povedati o tem nastopu najboljših? Nastop pevk in pevcev iz Cerklje, Kamnika in Kranja nas je prepričal, da je ocenjevalna žirija v Mariboru tudi letos dobro opravila delo in da so strokovne ocene popolnoma utemeljene. Pevci so nam prikazali pravo pevsko razkošje, ki visoko presega merila amaterizma. Tisti, ki dvomijo v obstoj in napredek zborovske kulture, kakršno gojimo na Slovenskem, so v veliki zmoti. Naši zbori so se povzpeli tako visoko, da tradicija zborovskega petja ne more zamreti. »Srebrna« zbor iz Cerklje in Kamnika sta precej izenačene kakovosti. Razlikujeta se le po različni zvočnosti. »Zlati« Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja pa je ravno toliko bolj trden, stabilen, zvočen, discipliniran, natančen, ubran, ritmičen, da si je upravičeno priboril zlato odličje. Programsko so zbori posegli v literaturo renesančne, romantične in moderne dobe. Precejšnji del programov so zapolnili s priredbami ljudskih pe-

smi ali z izvirno domačo zborovsko ustvarjalnostjo. Na sporedu je bilo nekaj harmonsko zelo zahtevnih skladb. Tvegali so korak k zahtevnosti sodobnega glasbenega izražanja (Janko Ravnik, Kam si šla mladost moja, Lojze Lebič, Pesem nosačev žita, Emil Adamič, Pusto je, Zoltan Kodaly, Este, Jakob Jež, Klas, Marjan Lipovšek, Richepinov motiv in še posebno Lojze Lebič, Ljuba vigrad se rodi). Prav pri tem so bili mogoči tudi trenutni pevski spodrljaji. Tako tudi ta večer ni potekal brez nezaželenih trenutkov nihanja, nezanesljivosti. Vendar je živa prisotnost prostovoljnega dela in požrtvovalnega kulturnega amaterizma potrdila in vsebinsko izrazila kvaliteto moč naše pevske kulture. V ljubitelstvu je nastopil nov zborovski trenutek (seveda ne povsod), občuten je napredek, približali smo se tistemu kvalitetnemu vrhu, na katerem se amaterji soočajo s profesionalci — s poklicnimi zborovskimi pevci. Pri tem pa imajo že v tem trenutku največjo besedo zborovodje. Visoka kakovostna raven zborov je prav gotovo njihova zasluga, saj s strokovnostjo in prizadevnim delom prispevajo, da zbori dosegajo zavidljive uspehe.

Kot je že znano, je ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice na tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru osvojil srebrno plaketo. Prejel pa je še posebno priznanje za najuspešnejšo izvedbo obvezne pesmi V poznih noči Pavla Šivica. Ko so se 5. aprila pevke Jesenicam predstavile s celovečernim koncertom pred odhodom na tekmovanje v Maribor, smo jim zaželeli uspeh, s poudarkom, »da nikoli nobena izvedba ni tako dobra, da ne bi mogla biti še boljša«. Zaradi nepredvidenih okoliščin tokrat nismo imeli priložnosti slišati tekmovalnega programa, pa tudi tistega ne, kar je bilo na tekmovanju v Mariboru najboljše (obvezna pesem). Upajmo, da čas ne bo izničil pridobljeno formo zbora, ki so jo pevke pod vodstvom prizadevnega zborovodje ustvarile s požrtvovalnim delom.

Sodelujoče zборе, zborovodje in predsednico jeseniškega ženskega zbora Marijo Zupančič-Vičar je na odru pozdravil in jim čestital predsednik Združenja pevcev Gorenjske profesor Franc Demšar. Vsem zborom je podelil še spominske diplome za uspešno predstavljanje gorenjske pevske dejavnosti na tekmovanju v Mariboru.

Program je povezovala Majda Bernik.

Franjo Ropret

TEŽAVE Z NANOSOM

Vedno sem se rad vozil z vlakom, in ko sem bil mlajši, sem se vozil še raje. Na prste sem štel vožnje, vse do usodnega dne, ko mi je zmanjkalo prstov. Takrat sem se peljal z babico in dedkom v Sežano. Vso vožnjo sem bil zelo nestrpen, kajti babici in dedku sem nameraval razkriti veliko skrivnost. Hotel sem jima pokazati Nanos, ki je bila edina gora, ki sem jo takrat poznal. Domisljal sem si celo, da jo poznam samo jaz. Poskušal sem si predstavljati njuna presečenca obraza, mogoče bi se komu padla proteza iz ust. Potem me bo-sta verjetno očepelja h kakemu zemljepisnemu društvu v Ljubljani, od tam pa me bodo dali na radio, starši me bodo ponosno gledali na televiziji, brat bo zavistno zrl proč, pojavil se bom na naslovnih straneh časopisov... Domisljije ni bilo ne konca ne kraja.

Končno se je po dolgem času na jugu pokazala gora s televizijskim oddajnikom. Prišel je trenutek, da me spozna ves svet.

»Dedek! Babica! Glejta in čudita se. Tam doli je Nanos,« sem razburjeno začel govoriti.

»Kaj je?« sta me zaskrbljeno vprašala.

»Tam doli je Nanos,« sem hitro še enkrat pojasnil, a ropot je bil prevelik za njuna naglušna ušesa in vprašujoče sta se spogledala.

»Ali ne vidita Nanosa?« sem zadojovno vprašal, kajti vse je teklo po načrtu.

»Fant, jaz te nič ne zastopim,« je zabundral dedek.

»Tista gora je Nanos,« sem skoraj ponosno rekel in že sem se gledal na televiziji, gledalce sem razlagal pomen novega odkritja. Okrog mene se smehljajo zajetni predsedniki naših in tujih zemljepisnih društev, novinarji se prerivajo do mene, da bi mi postavljali vprašanja...

»Res ne veva, zakaj se gre,« je začudeno rekla babica.

In v rokah držim palčico, kot Trontelj, in maham z njo po sliki Nanosa in bahavo pokažem televizijski oddajnik in kot za šalo stresam višinske podatke gore...

»Pustiva ga. Saj ga tako nič ne slišiva,« je dedek nervozno rešil problem in oba sta se znova zagledala v časopise, jaz pa sem se ujezil.

»Kakor hočeta. Če nočeta nikoli izvedeti za Nanos in biti vedno neumna, pa bodita. Zaradi vaju je svet oškodovan in ne bo nikoli vedel za Nanos,« sem se razočarano razjezil in ju grdo gledal.

Medtem smo Nanos že skoraj obkrožili in ga puščali v daljavi, ko je dedek nenadoma skočil k oknu, ga odprl in me potegnil k sebi.

»Skoraj sem pozabil, pa mi je tvoja mama tolikokrat naročala,« je skoraj opravičujoče govoril. »Poglej tisto goro v daljavi. Vidiš, to je pa Nanos.«

Rok Kovačič

OBČINSKO TEKMOVANJE V SLO IN DS

V petek, 9. maja, je bilo na osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB tradicionalno občinsko tekmovanje učencev osnovnih šol in dijakov srednjega usmerjenega izobraževanja v splošnem ljudskem odporu in družbeni samozastiti. Organizator občinskega tekmovanja je bila občinska konferenca SZDL.

Občinskega tekmovanja se je udeležilo 17 ekip iz osnovnih šol in 15 ekip iz Centra srednjega usmerjenega izobraževanja. Ekipa so sestavljali po štirje tekmovalci, izbrane pa so bile na osnovi šolskih tekmovanj, ki so bila večinoma izvedena že pred 1. majem.

Proga in potek tekmovanja sta bila prilagojena priporočilom Zavoda za šolstvo in oddelka za teritorialno obrambo in družbeno samozastito v zvezi z nevarnostjo radioaktivnega

sevanja, ki je bilo še posebej preverjeno pred tekmovanjem.

Vodja tekmovanja je bil kot že večkrat Tone Dežman, ki vodi tudi odbor za izvedbo tekmovanja. Osnovna šola Karavanških kurirjev pa je omogočila prostor za posamezne dele programa ter kosilo v šolski kuhinji.

Tekmovalo je 128 učencev in dijakov. Program je zajemal osem kontrolnih točk, na katerih so tekmoval-

ci reševali naloge iz naslednjih področij:

- testi znanja o tem, kako preživet v najtežjih razmerah,
- streljanje z zračno puško za osnovnošolce in s puško M — 48, minsko eksplozivna sredstva, met bome,
- pomniki NOB,
- določanje azimuta in orientacija po karti,
- prometni znaki,
- protipožarna zaščita,
- zdravilne in užitne rastline,
- prva pomoč.

Pri postavitvi proge in pri kontrolnih točkah so poleg učiteljev osnovnih šol in Centra srednjega usmerjenega izobraževanja sodelovali še strelska družina Javornik — Koroška Bela, ZRVS, oddelek za SLO in DS ter teritorialna obramba občine Jesenice, občinska gasilska zveza. Podatke so na računalniku obdelali dijaki računalniške usmeritve srednjega usmerjenega izobraževanja iz Kranja, pod vodstvom Jožeta Grubarja.

Najboljše tri ekipe osnovnih in srednjih šol so dobile praktične nagrade, ki sta jih zagotovila oddelek za SLO in DS ter občinska konferenca SZDL Jesenice. Spominske značke za vse tekmovalce ter plakete za ekipe je poslal republiški sekretariat za ljudsko obrambo. Za prvo mesto so tekmovalci prejeli tudi pokal.

Tekmovalci so s krajšim kulturnim programom sklenili učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB, direktorica VIZ Malenškova in predsednik občinske konference SZDL Kalan, ki je podelil nagrade.

Najboljše so se uvrstile naslednje ekipe:

- Osnovne šole**
1. mesto: I. ekipa OŠ Karavanških kurirjev NOB, vodja Jani Mohorč
 2. mesto: II. ekipa OŠ Karavanških kurirjev NOB, vodja Urš Zorman
 3. mesto: II. ekipa OŠ Gorenjski odred Žirovnica, vodja Brane Krnjc
 4. mesto: I. ekipa OŠ Gorenjski odred Žirovnica, vodja Mojca Malej
 5. mesto: I. ekipa OŠ Jeseniško bohinjski odred Krnjska gor, vodja Marko Koder

Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice

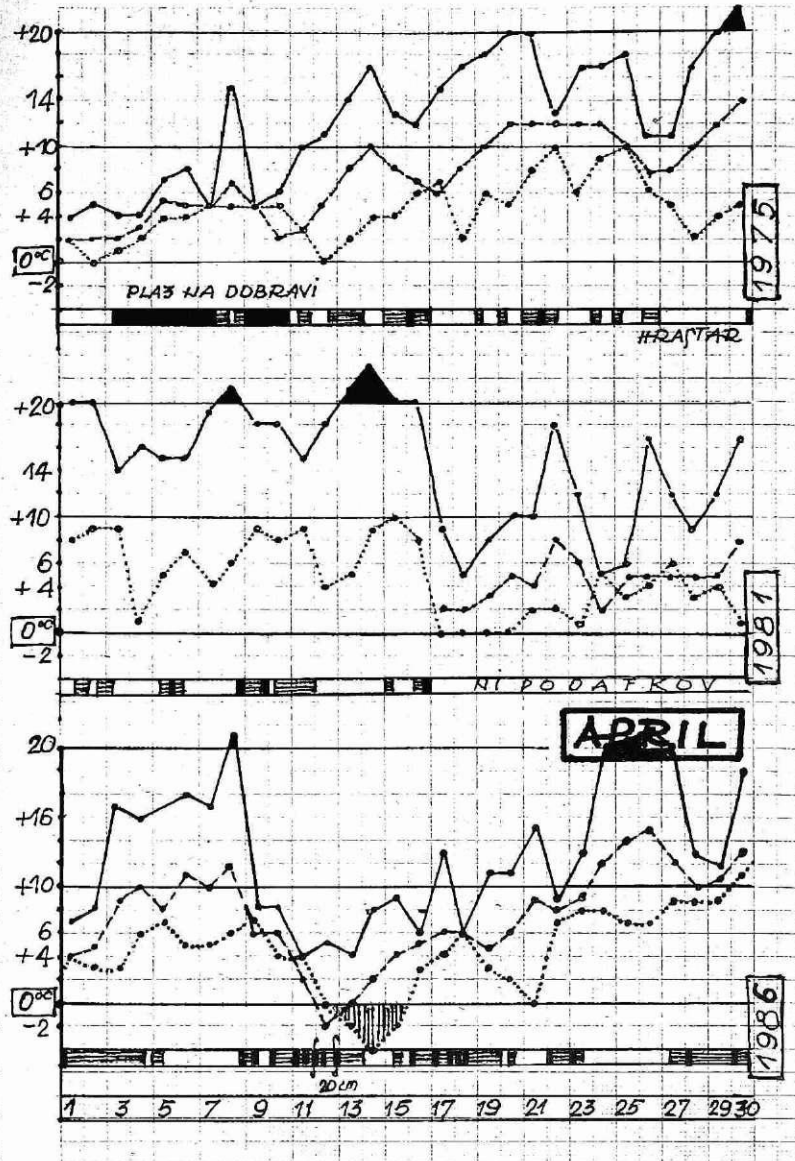
1. mesto: ekipa 2. letnika naravoslovne usmeritve, vodja Iztok Svetina
2. mesto: III. ekipa 1. letnika naravoslovne usmeritve, vodja Alen Zvonar
3. mesto: ekipa 1. b letnika — kvi narji, vodja Frank Lukan
4. mesto: ekipa 2. letnika metalurške usmeritve, vodja David Dvoršak
5. mesto: ekipa 4. letnika naravoslovne usmeritve, vodja Robert Jensterle

Prve tri ekipe osnovnošolcev in srednješolcev se bodo udeležile regijskega srečanja v SLO in DS, ki bo 23. maja pri osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici.

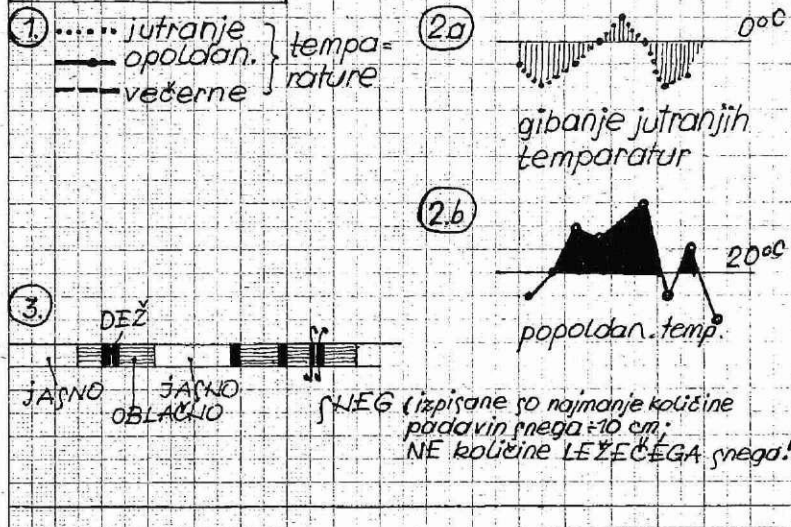
Organizator ocenjuje, da je tekmovanje potekalo v prijetnem delovnem vzdušju in se zahvaljuje vsem učiteljem in zunanjim mentorjem, ki kot dobro utečena skupina sodelavcev znajo organizirati tekmovanje v zadovoljstvo vseh navzočih.

Majda Malenšek

DIAGRAM DNEVNIH TEMPERATUR IN VREMENSKEGA STANJA V APRILU

TOLMAČENJE:

PRVA ZMAGA ŽELEZARJA

V letošnjem letu je znova zaživel košarkarski klub veteranov. Tako kot pred leti si je nadel simbolično ime Železar, saj je k oživitvi veliko pripomogel sindikat Železarne.

Moštvo nastopa v gorenjski rekreacijski ligi, ki je letos razdeljena v tri kvalifikacijske skupine: Sever, Center in Vzhod. V skupini Sever poleg ekipe Železarja nastopajo še ekipe Verige iz Lesc, Plamena iz Kropce, Elana iz Begunj, Asparagusa iz Radovljice in Mojstrane. V petek, 9. maja, so se v prvem kolu Jeseničani srečali z ekipo Verige in jo visoko premagali z rezultatom 66:40. Ekipa Verige, ki je vsa zadnja leta med najbolje organiziranimi ekipami na Gorenjskem, je kljub odlični igri in vodstvu 24:23 v nadaljevanju povsem popustila in omogočila, da so se domačini razigrali in visoko zmagali. V ekipi Železarja je bil najboljši Pirih, ki je dosegel 18 košev, odlična pa sta bila tudi Domevšek (13 košev) in Rizvanović (12 košev). Nastopili so še Kolman (6), Smid (4), Vezzosi (4), Varl (4), Grlic (3), Logar (2), Glogovšek in Konobelj.

V drugem kolu gostuje ekipa Železarja pri ekipi Plamena. Tekma bo v petek, 16. maja, ob 18. uri v Kropi.

TK

JESENICE : CERKNICA 89:33 (45:14)

Jesenice, igrišče Podmežakla, sodnika Rakovič (Jesenice) in Hladnik (Lj). Jesenice : Deretič 26, Smitran 23 (4:3), Felc 20 (1:0), Strajnar, Sefič, Ališič, Berus, Bešič 8, Smolej, Zrnič 12 (1:0).

Mladinke košarkarskega kluba Jesenice so v prvi tekmi nove tekmovalne sezone visoko premagale vrstnice iz Cerknice, ki so se v letošnjem letu s člansko ekipo uvrstile v 1. slovensko ligo.

T.

Tek po Triglavskem narodnem parku

Športno društvo Dovje-Mojstrana prireja v nedeljo, 18. maja, drugi mednarodni tek po Triglavski cesti 67 v Mojstrani, na poti proti slapu Peričniku. Proga bo potekala po dolinah Krme in Vrat, zelo bo razgibana in ne preveč zahtevna, dolga pa 14 kilometrov. Organizator teka bo poskrbel tudi za hrano in pijačo. Vsak tekmovalček bo prejel spominsko značko, najhitrejši in najhitrejša na teku pokal, prvi trije iz vsake kategorije pa medalje.

Tekmovalci in tekmovalke bodo razvrščeni po kategorijah: Moški v kategorijah do 20 let starosti, od 20 do 30 let, od 30 do 40 let in od 40 let naprej; ženske pa bodo tekmovalce v kategorijah do 30 let in nad 30 let. Športno društvo Dovje-Mojstrana vabi vse ljubitelje teka, ki bi radi tekli po lepi pokrajini Triglavskega narodnega parka.

A. Kerštan

ZDENKA TORKAR-TAHIR

10

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Lesene votle stene so napolnili z žaganjem, žlindro ali kar s kartonom, jih z zunanje strani ometali in pobarvali s svetlo turkizno zeleno barvo, znotraj pa pobelili z apnom. Značilna je bila visokoprtilična hiša, katere pritličje sta sestavljala le dva in ponekod trije prostori. V zgornjo kamro ali najemniško stanovanje se je prišlo po zunanjih enoraznih lesenih stopnicah ob stranski steni. Vhodna vrata so bila na cestni strani in so vodila naravnost v kuhinjo ali ponekod v manjšo vežo.

Tudi večina zidanih hiš je bila le visokoprtiličnih. Nadstropnih je bilo okoli deset, med njimi ena dvonadstropna. Električna je bila v zgornjem koncu naselja napeljana 1919. leta, od Ceste 1. maja 30 pa 1931. leta. Vodovod pa je bil po naselju napeljan v letu 1939. Stranišča, greznice, tu imenovana lesena »stranišča na štrbunk«, so bila v večini primerov ob hiši in na dvorišču. Le kakih 10 hiš, grajenih konec tridesetih let, je imelo stranišče vgrajeno v sam stanovanjski prostor.

Ker nam naselja ne morejo predstaviti le hiše, ampak tudi njihovi tvorci, uporabniki in oblikovalci življenja v njem, naj spregovorimo o stanovalcih. Eno ključnih vprašanj je prav gotovo, od kje izvirajo oziroma od kod so se priselili, da se ustalijo v bližini »fabrike«, ki je že desetletja ovita v komaj vidno rdečo meglo železovega prahu. Izhajajoč iz rojstnih podatkov odraslih mož in žena, sem prišla do naslednjih podatkov:

Rojstni kraj	Število mož in žena — lastnikov hiš in najemnikov tovarniških stanovanj	Število mož in žena podnajemnikov	Število koštarjev	Skupno
Jesenice	66	16	5	87
Kraji na Gorenjskem razen Jesenic	113	29	4	146
Primorska	29	5	4	38
Koroška	20	12	—	32
Dolenjska	10	9	1	20
Notranjska	5	3	1	9
Pomurje	3	1	4	8
Ljubljana in okolica	7	1	—	8
Hrvatska	1	—	1	2
Poljska	—	1	—	1
Skupaj	254	77	20	351

Ker o številu prebivalstva ni bilo podatkov, veljavnih v točno določenem času, sem si pomagala s pričevanji informatorjev, ki so mi pomagali skonstruirati sliko o velikosti družin. Z dobljenimi podatki sem poskušala prikazati stanje tik pred drugo svetovno vojno. Število stanovalcev najemniških stanovanj v šestih tovarniških barakah, kolikor jih je bilo ob tej cesti, pa je vzorčno in nam kaže sliko o številčnosti prvih naseljenih družin, ko so bile le-te v največjem obsegu. V barakah je imelo stanovanje 39 družin tovarniških delavcev (186 otrok in 78 staršev), ki so v predvojnem času dale tovarni kar 112 delavcev. Pri tem številu moramo upoštevati to, da je vključevalo dosti otrok, ki so se zaposlovali že s 13, 14, 15 in 16 leti. Ker pa so bile barake v lasti Kranjske industrijske družbe, so bili tovarniški delavci tudi vsi družinski očetje. Tu so imele družine v povprečju 6,7 članov oziroma 4,7 otrok (1 družina z 11-imi otroki, 3 z 10-imi, 12 z 9-imi, 22 z 8-imi, 1 s 7-imi, 7 s 6-imi, 1 s 5-imi, 9 s 4-imi, 6 s 3-imi, 5 s 2-ema, 2 z 1-imi in 1 družina brez otrok).

Ker je bilo v barakah na takratni Jadranski cesti 1 in 2 osemnajst stanovanj v velikosti 44,5 m², v barakah na Blej-

ski cesti 4, 6, 8 in 10 osemnajst stanovanj v velikosti 44,5 m², šest stanovanj s površino 45 m² in tri stanovanja s površino 51 m², pridemo do povprečne stopnje naseljenosti, ki znaša 5,61 m² ali 5 m², kar po merilih, ki jih je uporabila Mojca Ravnik,³¹ kaže na močno prenaseljenost. Če si položaj ogledamo natančneje, je živel v močni prenaseljenosti (1 do 5 m² na osebo) ka 23 barakarskih družin, v prenaseljenosti (5 do 10 m² na osebo) je živel še nadaljnjih 11 družin, medtem ko je imelo zadosti stanovanjske površine (11 do 20 m² na osebo) le pet barakarskih družin.

Z lastnimi hišami so se družine tovarniških delavcev v glavnem rešile stanovanjske stiske, ki jih je pestila v barakarskih, kasarniških ali podnajemniških stanovanjih, saj je le v šestih hišah prišlo do 5 m² stanovanjske površine na osebo, medtem ko je v 12-ih prišlo 6 do 10 m² na osebo, v 27-ih 11 do 15 m² na osebo, v 12-ih 16 do 20 m² na osebo, v 13-ih, 21 do 25 m² na osebo, v 12-ih 26 do 30 m² na osebo in v 18-ih hišah več kot 30 m² stanovanjske površine na stanovalca.³²

Stiske s prostorom pa ni bilo tudi zato, ker so bile družine v tridesetih letih že manj številne.

V stotih privatnih hišah, kjer je tik pred 2. svetovno vojno živel 756 ljudi (385 odraslih in 371 otrok) v okviru 100-ih družin lastnikov hiš, 50-ih podnajemniških družin in 52-ih družin sorodnikov lastnika, je štela povprečna družina 4,5 člana oziroma je v povprečju imela 2,5 otroka. (6 družin brez otrok, 34 z enim otrokom 55 z dvema, 25 s tremi, 13 s štirimi, 6 s petimi, 6 s šestimi, 3 s sedmimi in 2 z devetimi otroki).

Na privatno hišo je prišlo v povprečju 7,5 stanovalcev. Celotno naselje pa je štelo 1020 prebivalcev (to število sem dobila na podlagi družinskih shem in je približno, ker ne odgovarja nekemu točno določenemu trenutku).

Če si ogledamo poklicni sestav, ki vpliva tudi na socialni položaj, vidimo, da je bilo v tem obcestnem naselju od 469 odraslih mož in žena kar 294 tovarniških delavcev (od njih samo v barakah 112). Od 100 lastnikov privatnih hiš pa je bilo 86 tovarniških delavcev, dva bolničarja v tovarniški ambulanti, tovarniški mojster, železničar, železniški uradnik, dva uslužbenca, dva trgovca, dva železniška čuvaja in vdova po tovarniškem delavcu (za dva lastnika hiš nisem dobila podatkov).

ZAHVALE

Ob tragični izgubi sina

MATJAŽA STARETA

se zahvaljujem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem za darovano cvetje ter ustna in pismena sožalja. Zahvaljujem se tudi sošolcem z Bleda, sošolcem Iskre Kranj, sošolcem nemščine iz Radovljice in vsem našim dolgoletnim prijateljem. Posebej se za hitro medicinsko pomoč zahvaljujem dr. Lubeju, medicinskemu osebju ljubljanskega kliničnega centra pa za požrtvovalni odnos.

Zalujoči starši

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in babice

ALOJZIJE KONČ

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, prijateljem in znancom za izrečena sožalja in darovano cvetje. Zahvaljujem se tudi dr. Dražiču, župniku za pogrebni obred, Majdi Rugelj in HTDO Gorenjski Jesenice. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

Ob prezgodnji in boleči izgubi draga očeta

ANTONA KRIVCA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Remontnih delavnic za izrečena sožalja in podarjeno cvetje.

Hčerka Zvezdana in ostalo sorodstvo

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage

MARIJE ŽLEBIR

rojene BABIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za podarjeno cvetje in izrečena sožalja. Posebna hvala dr. Mihaelu Sajevcu za dolgoletno pomoč in obiske na domu, zdravnikom in sestram Bolnice Jesenice ter Doma dr. Franceta Berglja za zdravljenje in nego. Hvala tudi hišnemu svetu Bokalove 10 za pomoč, pevcem za zapete žalostinke, tovarišu Divjaku za poslovljene besede ob odprtem grobu ter župniku za obred. Hvala vsem, ki ste ji pomagali in jo imeli radi.

Vsi njeni

Osnovni organizaciji TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in ji želim še obilo uspehov.

Ignac Šušteršič

Vsem sodelavcem delovne skupine plavž 2 se najlepše zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj. Vsem skupaj pa želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Ivan Berlot

Vsem delavcem TOZD Remontnih delavnic se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč.

Jožica Zupancič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu in jim želim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Alojzija Pivec

TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za pozornost — obisk na domu in denarno darilo. Celotnemu kolektivu pa želim še mnogo delovnih uspehov.

Rudolf Ažman

Sekciji za Družbeno aktivnost žensk pri KK SZDL na Plavžu se iskreno zahvaljujem za čestitko in pozornost ob mojem rojstnem dnevu in jim želim še veliko uspeha pri njihovem humanem delu.

Pavla Kolenc

Vsem sodelavkam in sodelavcem adjustaže bluming se iskreno zahvaljujem za darilo ob mojem življenjskem jubileju, posebno IV. dnini.

Mladen Matič

Prva skupina iz Železarne Jesenice, ki je bila na zdravljenju v Sklepih toplicah na Češkem od 7. do 27. aprila, se iskreno zahvaljuje socialno zdravstveni službi in oddelku za družbeni standard Železarne, ker sta nam omogočila prijetno počutje in uspešno zdravljenje.

Udeleženci zdravljenja

Ob odhodu v pokoj se sodelavkam in sodelavcem oddelka splošne administracije in tajništva najlepše zahvaljujem za pozornost in lepo darilo, ki mi bo drag spomin. Zahvaljujem se izvršnemu odboru OOZS KSI za knjižno darilo in denarno nagrado. Enaka zahvala velja tudi sodelavcem in delavkam v blagajni za darilo. Iskreno se zahvaljujem dekletom iz Državne založbe za lepo darilo in želje.

Vsem se še enkrat iskreno zahvaljujem za dobro sodelovanje, pri nadaljnjem delu pa vsem želim veliko delovnih uspehov.

Jana Košir

Društvu Upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu in jim želim veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Katarina Žmitek

Vodstvu TOZD Žičarna HVŽ in sodelavcem se iskreno zahvaljujem za prijetno srečanje, ki ste ga organizirali ob otvoritvi novega obrata. Iskrena hvala tudi za prejeto priznanje in podarjeno plaketo ob mojem odhodu v pokoj.

Želim vam še veliko delovnih uspehov.

Mirko Žigmund

»Gradbenemu vzdrževanju« remontnih delavnic in vsem njenemu kolektivu se zahvaljujem za darilo prejeto ob moji 50-letnici. Enako se želim zahvaliti tudi sindikatu ŽJ.

Se enkrat hvala lepa.

Atifa Budimović

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč med mojo boleznijo.

Silvo Kapus

Občinskemu odboru združenja borcev NOB Jesenice, društvu upokojencev Jesenice in vsem prijateljem, tovarišicam in tovarišem se iskreno zahvaljujem za čestitke in lepe besede ob življenjskem jubileju 70-letnici!

Organizacijama želim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu.

Julij Springer

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za obisk na domu, vsem skupaj pa želim še veliko delovnih uspehov.

Ana Smolej

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu. Upravnemu odboru želim še mnogo delovnih uspehov.

Ivan Berlot

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 17. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

ROŽCA, samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 79, in DELIKATESA, samopostrežna trgovina, Kašta 1, Cesta železarjev 20.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu maju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 18. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Rvar, Ravena, Narta, monitor, Ronald, Atacama, Reagan, ral, Nan, MG, sikativ, DY, Eliot, SK, čada, ES, Mahre, traktoristka, Anabis, Irian, start, Ian Rush, mapa, RA, žolt, trtica, orbita, ER, Olib, Viren, Anit, Nirvana, amaro, Laci, Ast, kan, ranar, trak.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V razstavnem salonu DOLIK Jesenice je od 10. do vključno 21. maja odprta razstava slik akademskega slikarja KARIMA AZADA, po rodu iz Iraka, sicer pa delujočega v Sloveniji.

Slike so na ogled vsak dan, razen sobot popoldan, nedelj in praznikov, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu. Upravnemu odboru želim še mnogo delovnih uspehov.

Ana Klanšek

Obrtni zadrugi »Prevozniki Gorenjske« in njenim članom se najlepše zahvaljujem za vsestransko pomoč pri reševanju avtomobila.

Posebno pa se zahvaljujem tudi tovarišu s transporta Dragu Kolencu in Francu Gregoriču.

Senad Lović

Osnovni organizaciji sindikata KSI ter personalni Varnostne službe se iskreno zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Marija Herman

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

16. maja, angl. barv. thriller NEVIDNI MORILEC ob 17. in 19. uri, ob 21. premiera amer. barv. akcij., film HUDOBNI FANTJE.

17. maja, angl. barv. thriller NEVIDNI MORILEC ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. komedije DOVOLJENJE ZA WEEKEND.

18. maja, amer. barv. mlad. film LASSIJEVE ČAROVNIJE ob 10. uri, ob 15. amer. barv. komedija DOVOLJENJE ZA WEEKEND in ob 17. in 19. uri, angl. barv. thriller NEVIDNI MORILEC

19. maja, amer. barv. komedija DOVOLJENJE ZA WEEKEND ob 17. in 19. uri.

20. maja, amer. barv. komedija DOVOLJENJE ZA WEEKEND ob 17. in 19. uri.

21. maja, franc. barv. pust. film GWENDOLININE AVANTURE ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

16. maja, hongkonški pust. film NORA MISIJA ob 18. in 20. uri.

17. maja, grški barv. erot. film NATALIE ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

18. maja, ital. barv. pust. film TATTOVI ZLATE KOBRE ob 16. in 18. uri, ob 20. uri grški barv. erot. film NATALIE.

19. maja, amer. barv. srhljivka PODGANE ob 18. in 20. uri.

20. maja, ital. barv. pust. film APOKALIPSA JUTRI ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

21. maja, ZAPRTO!

22. maja, amer. barv. karate film PETORICA MOČNIH ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

18. maja, amer. barv. thriller MORILEC V HIŠI ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

16. maja, ital. barv. pust. film SRCE IN OKLEP ob 18. uri.

17. maja, amer. barv. thriller MORILEC V HIŠI ob 20. uri.

20. maja, amer. barv. pust. film CONAN 2 ob 20. uri.

NARAVA, ZDRAVJE, LEPOTA

Leto je naokrog, prosti zimski dnevi so mimo. Mladi pomladanski dnevi prebujajo naravo. Torej vzemimo in uporabimo ponujeno lepoto živo pisane barve rojevajočega cvetja in zelene okolice.

Od 5. maja bo potekala že znana akcija turističnega društva Žirovnica pod geslom NARAVA, ZDRAVJE, LEPOTA.

Ta akcija teče v okviru cele Slovenije in je na pragu še posebno zahtevne sezone zelo pomembna. Poleg tradicionalnega ocenjevanja komisij v posameznih turističnih društvih so pomembne še komisije v občinskem, gorenjskem in republiškem merilu. Ocenjevalna komisija pri turističnem društvu Žirovnica bo v času od 5. maja do 30. septembra trikrat ocenjevala po KS Žirovnica. Ocenjevalo se bo individualne stanovanjske hiše in kmečka gospodinjstva v okolico.

Turistično društvo Žirovnica poziva krajanke k čim aktivnejšemu urejevanju naše KS k čimboljši in lepši ureditvi domov in okolice, kar bo vplivalo na dobro in zdravo počutje prebivalstva in nas vseh.

TD Žirovnica

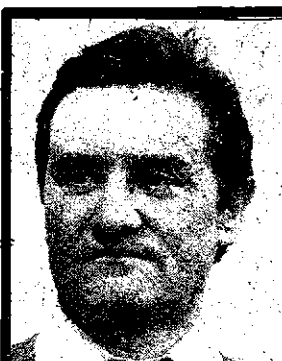
Popravek programa planinskih pohodov SOZD slovenskih železarn

- Železarna Ravne, pohod na Peco z avstrijske strani, dne 24. maja (razpis je bil objavljen v 18. številki Železarja).
- Železarna Store, pohod na Kamniško sedlo, 23. avgusta,
- Železarna Jesenice, pohod na Prisojnik, 31. avgusta
- Železarna Jesenice, organizira pohod na Triglav, 30. avgusta, za vse tiste delavce SOZD SZ (največ 50 oseb), ki se niso bili na njem. Na Vršču bo skupni piknik za pohodnike na Triglav, Prisojnika.
- Veriga Lesce, pohod v smeri Zelenica-Roblek-Krpin, predviden je prvo soboto ali nedeljo v septembru (6. ali 7. septembra). Točen datum bo objavljen v glasilu »Železar« vsaj dva tedna pred pohodom.

BODOČI VOZNIKI!

Avto-moto društvo Jesenice obvešča, da se bo tečaj o cestno-prometnih predpisih za voznike A in B kategorije, začel v sredo, 21. maja, ob 17. uri v domu AMD Jesenice, C. B. Kidriča 26/c.

Prostih je še nekaj mest, zato naj se zainteresirani zglasijo v pisarni AMD Jesenice, tel. 83-197.

KANADA										MOJSTRI KARIKATURE										DESETNIK TUSIH ARMADAH										RADON										OBTIC										NAPOLVED										FR. PISA										TELE										ČAČAK																													
WASH.										HELENA										IDAHO										WYOMING										ANGEL. FANSL. IGRA										IGRALEC LEC										(ROGER) (JANER)										FINSKA										(ORIG.)																													
DELANEC V										ZIV. STROM										BRIGITTE										BARBOT																																																																															
6										14																																																																																																			
LAJDA										VLAČILKA										ITALIJ.										NAFTNI										KONCERN										MOJSTRI										STARO										PEVEC										MARTIN										LEO																			
KRAJ PRI										ZIROVNICA										HARUKO										MUNARIC										MOJSTRI										KARIKATURE										PRIMOR.										TOVORNA										ŽIVAL										LEPO										VEDENJE									
NAS										NAJBOJ.										TELOVADEK										MOJSTRI										KARIKATURE										MALEZIJ.										BOLEZEN										ŽIVALI																																							

ČRKE Z OŠTEVILČENIH
POLJ V KRIŽANKI PRENESETE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODRAVNO FINSKI PREGOVOR.

21.10m
DOVSKA VRAČA

SKOPOLJ

GR. BOG ZDRAVILSTVA

EV. BREN

VERNIK

11

9

MOŠKI OKRAS

POD NOSOM

KEMIK

ONSAGER

ORODJE ZA SEKANJE

ERNEST

OCVIRUK

PREVAL

RIBNICE

IGRAJKA

REGONIC

10

VELETOK V

INDISI

SHUC. EK.

BAUTONAH

MOJSTRI

KARIKATURE

OBLOŽEK

PREPOST

PLUG

BRONOST

SUROVOST

JULIJCI

2501m

UNITES

NATIONS

ANGLEŠKO

SVETO PIVO

7

3

ZAMASEK

SESTAVIL

RONNER

HK Jesenice prireja

Veliko javno tombolo

ki bo 15. junija ob 14.30 v Športnem parku Podmežakla ob vsakem vremenu.

GLAVNI DOBITKI:

1. avto škoda
2. avto Jugo 45 A
3. avto FIAT 126
4. motorno kolo JAWA 250 m³
5. ba. vni televizor
6. spalnica
7. cevi za centralno kurjavo za enostanovanjsko hišo
8. tri tone betonskega železa
9. hladilna skrinja
10. tri tone cementa
11. traktorski gumi
12. tri tone premoga
13. tri tone premoga
14. smuči ELAN GS
15. štiri avtomobilske gume

in še deset vrednostnih tombol, stopetdeset »trojčk«, sto »četvork« in petdeset »petork«.

Predprodaja tombolskih kart je v vseh kioskih Tobaka.

Vabljeni!

KOŠARKA

PIONIRJI:

**JESENICE : TRIGLAV
KRANJ 30:55**

Ekipa jeseniških najmlajših košarkarjev je tekmo proti republikanski pravokom začela preveč plašno. To je tudi razumljivo, če vemo, da trenirajo skupaj šele od 28. aprila, ker čez zimo mlajše selekcije na Jesenicah nimajo nobenih terminov v telovadnicah, razen treningov enkrat do dvakrat tedensko po nekaterih šolah.

Kranjčani so kmalu visoko povedli in razliko do konca polčasa tudi ohranili. V drugem polčasu so domači zaigrali res spodbudno. Ekipa je poprečno tudi zelo visoka. Trenutno trenira v klubu okrog 40 pionirjev od 5. do 7. razreda.

Za pionirje Jesenic, ki jih trenirata Davor Smolej in Goran Praskalo, so igrali: Bertonec, Suljanovič, Košir, Kačarevič, Gasar, Karadžić, Mujčić, Fajković, Prešeren, Adrovič, Milaković.

Naslednjo tekmo bodo pionirji igrali v soboto, 17. maja, ob 10. uri na igrišču v Podmežakli.

KADETI:

**JESENICE A : KLADIVAR
ŽIRI 117:44 (50:13)**

V tej sezoni ima košarkarski klub Jesenice dve ekipi kadetov. Druga ekipa je bila v prvem kolu prosta, prva ekipa pa je igrala doma proti Kladivarju iz Žirov.

Začetek je minil v previdnem obojestranskem »otipavanju« nasprotnika. Potem pa so Jeseničani zaigrali, kot je treba in povedli v deseti minuti 25:0 in enajsti že 31:1, polčas pa se je končal 40:13.

V drugem polčasu so domači razliko še precej povečali in zmagali s 73 točkami razlike. Razlika bi bila lahko še večja, če bi domači boljše izvajali proste mete (zadelo so jih le 7 od 26). Koše so dosegli vsi igralci, kar je zelo spodbudno.

Jeseniško moštvo je izredno visoko in lahko ob ustreznem treningu še veliko doseže. Velike rezerve ima predvsem pri igri v obrambi (skoki za odbitimi žogami, blokiranje nasprotnikovih metov), pri hitrejšem prehodu iz obrambe v napad in pri razvijanju fizičnih sposobnosti (hitrost, vzdržljivost, skočni moči — odziv, eksplozivnost ...).

Za Jesenice so nastopili: Grahovac, E. Čatac, Peternel, Petač, Blagne, Jovanovič, Todorovič, Samar, Milaković in Rebol.

Naslednjo tekmo bodo kadeti A igrali v nedeljo, 18. maja, v Gorenji vasi, kadeti B pa prav tako 18. maja v Podmežakli ob 10. uri s Krvavcem (Cerklje).

6. SREČANJE PARAPLEGIKOV

V soboto, 17. maja, se bo ob 9. uri v telovadnici ŽIC začelo šesto tradicionalno srečanje paraplegikov Slovenije v sedeči košarki. Vabljeni!

Razpis prvenstva Železarne v odbojki

Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo, izvajalec pa OK Jesenice. Vodja tekmovanja bo Marjan Mahnič.

Tekmuje se po pravilih OZ Slovenije z dodatki Pravilnika o DŠRI v Železarni Jesenice. Ekipa šteje šest igralcev in štiri rezerve, ki se neomejeno menjajo. Igra se po sistemu vsak z vsakim na dva dobljena seta. Ekipa lahko nastopi z najmanj petimi igralci in je lahko tudi mešana.

Prijave pošljite na sindikat ŽJ (tel.: 32-66), do četrтка, 22. maja, do 13. ure. Zrebanje bo v sejni sobi.

Ljubiteljem jadrnanja na deski!

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne Jesenice obvešča delavce Železarne, da lahko najamejo jadrnalne deske za jadrnanje na Blejskem jezeru.

Deske so shranjene v regatnem centru Bled, ključ pa dobite na oddelku za družbeni standard, soba 11. Dnevna najemnina za desko znaša 200 dinarjev.

Jadrnalne deske si lahko delavci Železarne sposodijo tudi za svoj letni oddih na osnovi pisne vloge. Izposojevalnina je 200 dinarjev na dan, vsaka poškodba pa se zaračuna ob vrnitvi deske.

Jadrnalne deske so kupljene iz naših skupnih sredstev, zato prosimo vse uporabnike, da z njimi skrbno ravna in s tem omogočijo njihovo daljšo uporabo.

Komisija za športno rekreacijo

MLAJŠE TELOVADKE NA XIII. TRUGARJEVEM MEMORIALU

10. maja so telovadke druge selekcije — pionirke — tekmovali na 13. Trugarjevem memorialu v Trbovljah, kjer so prijetno presenetile. Tekmovalo je 63 telovadk, oziroma enajst ekip in nekaj posameznic. Jeseniška vrsta je v ekipnem tekmovalstvu dosegla le 7. mesto in zbrala 135,7 točke, vendar moramo pri tem upoštevati, da je bila okrnjena, saj so tekmovali le štiri telovadke, ekipa pa šteje 4+1 telovadko.

Dobro je tekmovala Milena Klemen in v skupnem vrstnem redu dosegla 6. mesto, čeprav je naredila nekaj napak na gredi in pri preskoku. Pohvaliti pa je treba tudi Tanjo Vister, staro 8 let, ki je šele v spomladanskem delu tekmovalstva začela tekmovali. V skupnem vrstnem redu je dosegla 46. mesto, vendar je v preskoku prvič na tekmovalju skakala premet čez konja. Ponovno pa je razočarala Saša Obid, kar pa je odraz njenega dela na treningih.

REZULTATI:
EKIPNO: 1. LGZ — 147,00 točk, 2. Zelena Jama 2 — 145,575 točk, 3. Zelena Jama 1 — 142,95 točk, 7. Jesenice — 137,70 točk.
POSAMEZNO: 1. Sandra Čalič — 37,45 točk, 2. Karmen Šibar — 37,00 točk, 3. Lidija Perić — 36,5 točk (vse iz Ljubljane), 6. Milena Klemen — 36,026 točk, 28. Alenka Dovžan — 34,10 točk, 33. Saša Obid — 33,325 točk, 46. Tanja Vister — 32,25 točk (vse Jesenice).

VM

NAMIZNI TENIS JESENICE ČETRTE V LIGI SRS ČLANI

Članska ekipa Jesenic je odigrala zadnjo tekmo v prvi B namiznoteniški ligi SRS, in sicer najprej v Sevnici, kjer je zmagala s 5:4, nato pa še v Logatcu, kjer je zmagala s 7:2. Obakrat so nastopili Babjič, Ferbežar in Šmitran. Tekmovalje v ligi SRS za sezono 1985-86 je s tem za ekipe članov končano. Končni vrstni red je naslednji: 1. Piran, 2. Izola, 3. Sava Krnjač, 4. Jesenice, 5. Vrtojba, 6. Sevnica, 7. Logatec, 8. Kobarič. V prvo A ligo se je uvrstila ekipa Pirana.

Zenska ekipa Jesenic je gostila na Jesenicah drugouvrščeno ekipo Vesne iz Zaloge ter jo nepričakovano premagala s 6:3. Markezava, Smolejeva in Samarjeva so dobile vsaka po dve igri.

Zatem je gostovala na Jesenicah še vodilna ekipa v prvi A ligi Ilirija. Gostje iz Ljubljane so bile premočne in so zmagale s 7:2. Obe igri za Jesenice je dobila Markezava. Ekipa Jesenic je trenutno na petem mestu na lestvici, odigrati pa mora še tekmo z ekipo Sobote.

(S)

NOGOMET

**JESENICE — LESCE
3:0 (1:0)**

Strelci: Pihler (44), Omanović N. (68), Lamberger (84-11m).

Igrali so: Tokić, Zubanovič, Pivač, M. Omanović, Džamastagić, Troha, Čatac, Bešić, N. Omanović, Lamberger, Pihler.

V odločilni tekmi za prvo mesto v gorenjski ligi so Jeseničani po boljši igri zasluženo premagali moštvo Lesce. Na težkem, blatnem igrišču so imeli domači nogometaši ves čas tversko premoč, ustvarili so si nekaj izrednih priložnosti, vendar pa so bili neučinkoviti. Gostje so se največ branili in s protinapadi skušali ogroziti vrata Tokića. Ker je tekma odločala o prvaku, so bili igralci dokaj nervozni, tako da je moral sicer dobi sodnik Petkovič iz Lesce pokazati tri rdeče kartone (dva igralcem Lesce, enega domačinom). Z zmago so si Jeseničani skoraj zagotovili prvo mesto in nastop v kvalifikacijah za vstop v območno slovensko ligo.

**POLET — JESENICE
0:2 (0:1)**

Strelca: Bešić (31), Čatac (61).

Nastopili so: Tokić, Zubanovič, Pivač, M. Omanović, Džamastagić, Hadzislejmanović, Čatac, Bešić, Husić (Mitrovič), Lamberger, Pihler.

Jeseniške nogometaše so pri Svetem Duhu pričakali zelo grobi domačini, ki jim je precej pomagal tudi sodnik. V takih okoliščinah je bilo bolj pomembno končati tekmo brez težje poškodbe, kot pa zmagati z veliko razliko v golih. Najlepši zadetek je dosegel Bešić iz prostega strela z 18 metrov, ko se je žoga od vratnice odbila v mrežo.

24. maja gostuje NK Jesenice v Škofji Loki, 31. maja pa igrajo doma z NK Reteče, za prvo mesto pa Jeseničani potrebujejo še tri točke.

O.

TRETJE REGIJSKO TEKMOVANJE MLADIH TEHNIKOV

Zveza organizacij za tehnično kulturo Jesenice je v sodelovanju z vzgojnoizobraževalnim zavodom Jesenice pripravila 10. maja na osnovni šoli Prežihov Voranc 3. regijsko srečanje mladih tehnikov, učencev osnovnih šol iz občin Kamnik, Škofja Loka, Tržič, Kranj, Radovljica in Jesenice. Občinske ekipe so bile zbrane na osnovi predhodnih občinskih tekmovalnih razpisov, po predlogih ZOTK Slovenije. Ekipa, ki bo zastopala Gorenjsko na X. republiškem srečanju mladih tehnikov 30. in 31. maja v Celju, bo sestavljena iz najboljših tekmovalcev posameznih panog.

Panoge	Število tekmovalcev po občinah						SKUPAJ
	Jesenice	Kranj	Šk. Loka	Tržič	Kamnik	Radov.	
1. Spoznavanje proizvodnega procesa	2	2	-	2	2	1	9
2. Mladi fiziki v tehniki	1	2	-	-	-	-	3
3. Mladi računalničarji	1	2	1	2	2	-	8
4. Mladi elektriki	1	-	-	-	-	-	1
5. Mladi kemiki v tehniki	-	2	-	-	2	-	4
6. Uporaba el. orodja Klip Klap	2	2	2	-	-	2	8
7. Jadrnalni modeli	2	2	2	2	-	2	10
8. Modelarski zrnji - škatljasti	-	1	1	-	1	1	4
9. Modelarski zrnji - deltoidni	1	1	1	-	-	-	3
10. Modelarske rakete	2	2	2	2	2	-	10
11. Modeli avtomobilov na el. pogon	2	2	-	-	-	2	6
12. Ladijski modeli MC-i	2	2	2	2	2	2	12
13. Sestavljenke konstrukcij Fischer UT-1,2	1	1	-	-	1	-	3
14. Sestavljenke konstrukcij Mehanotehnika	-	1	-	-	-	-	1
15. Sestavljanje elektronskih vezij	1	-	-	-	2	-	3
16. Sestavljanje modelov lesko modelar	-	-	-	1	-	-	1
17. Mladi kovinar	1	-	-	-	-	-	1
18. Mladi oblikovalec	1	-	-	-	-	-	1
19. Amatersko radiogoniometriiranje	2	2	-	-	-	2	6
20. Mladi tehniki v obrambi in zaščiti	3	3	-	-	-	-	6
21. Mladi fotografi	2	2	2	-	2	2	10
22. Mladi filmarji	-	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ:	27	29	13	11	16	14	110
Število zastopanih panog po občinah	17	16	8	6	9	8	

Udeležba po panogah in po občinah na 3. srečanju mladih tehnikov Gorenjske na Jesenicah 10. maja 1986

Tekmovalno področje zajema 23 panog (v tabeli je izpuščena panoga izumitelj in inovatorji). V vsaki panogi bi lahko imeli po dva, v SLO pa tri tekmovalce. Vendar tehnično področje ni množična dejavnost, ampak se po šolah učenci pod vodstvom učiteljev, zunanjih mentorjev ali sami lotijo reševanja določenih nalog, ki jih potem lahko predstavijo na srečanjih mladih tehnikov. Lahko bi rekli, da se imajo prav na srečanju mladih tehnikov možnost uveljaviti ustvarjalni učenci, ki jih vznemirja jo fizikalni, kemijski, računalniški, elektronski problemi ali tisti, ki se ukvarjajo z modelarstvom in konstrukcijami (fischer, mehanotehnika), filmanjem, fotografiranjem. Za družbo so to gotovo dragoceni učenci, Zveza organizacij za tehnično kulturo pa jim daje možnost za predstavitev njihovega dela.

Na regijskem srečanju se je predstavilo 110 učencev. Iz Kranja je bilo 29 tekmovalcev v 16 panogah, z Jesenic pa 27 tekmovalcev v 17 panogah. Druge štiri občine so imele tekmovalce v 6 do 9 panogah. Naknadno bodo odbrani še pionirski filmi filmskega krožka OS Karavanskih kurirjev, ker na samem srečanju ni bilo filmarjev iz nobene druge občine.

Tabela prikazuje udeležbo tekmovalcev po panogah in po občinah. Tabela kaže predvsem na to, kakšna je povezava osnovnih šol z občinskimi ZOTK in aktivnost samih ZOTK na področju dela z mladimi. Za panogi mladi fiziki in kemiki bi lahko rekli, da dodatna naloga izven šolskega programa zahteva od učiteljev in od skupin učencev, ki se naloge lotijo, precej dodatnega dela, za katero je v šoli malo možnosti in denarja.

Elektroniki bi bilo potrebno zagotoviti mentorja zunaj šole, da bi jo lahko bolj razvijali, ker učitelji večinoma nimajo dovolj znanja s tega področja. Računalništvo razvijamo na večini šol v regiji. Klip-klap spada sicer v redni šolski program tehnike, je pa drago učilo.

Modelarstvo na Jesenicah razvijamo v okviru modelarskega kluba. Klub deluje na osnovni šoli Prežihov Voranc, večinoma z zunanjimi mentorji, ki jih usmerja tovariš Surjan. Problem je material za modeliranje. Modelarstvo je izredno privlačna dejavnost, s katero posameznik pridobiva ročne spretnosti, spoznava lastnosti materiala in razvija vztrajnost in natančnost pri delu.

Mladi kovinarji so po šabloni oblikovali kovinsko ploščico ali izdelali uporaben izdelek iz kovine. Panogo smo dodali zato, ker je značilna za našo občino, imamo pa tudi kovinarske krožke na treh šolah, ki smo jih želeli predstaviti. Sestavljanje konstrukcij fischer in mehanotehnika sodi v šolski program, vendar se učilo težko dobi in dopolnjuje, tako da je to verjetno vzrok, da tekmovalcev ni bilo več.

Za radiogoniometriiranje usposablja učence na Jesenicah radio klub Železar. Radiomateriji se vključujejo tudi v SLO in DS, kjer ekipo sestavljata še fotograf in raketar, vsi skupaj pa rešujejo tudi naloge s področja topografije, prve pomoči ter obrambe in zaščite.

Mladi fotografi so po šolah kronisti, tu pa so slikali Jesenice in Jeseničane v pomladnih dneh.

Mentorji so ZOTK Slovenije dali pobudo, da bi iz srečanja mladih tehnikov črtili kemike, fizike, računalničarje, ker so tekmovalnja za ta področja organizirana tudi v okviru teh predmetov in bi jim bilo bolj smotno priključiti tudi zahtevo po opravljanju določenih nalog.

Tudi področje SLO in DS ima že svoje tekmovalce, torej je podajanje nepotrebno.

3. regijsko srečanje mladih tehnikov je imelo tudi tekmovalni značaj. Ocenjevalne komisije so sestavljali učitelji in mentorji ter strokovni učitelji praktičnega pouka Centra srednjega usmerjenega izobraževanja.

Predsednik ZOTK Jesenice inž. Darko Katrašnik je s sodelavci ERC Železarne Jesenice organiziral računalniško obdelavo podatkov, pri vodenju srečanja pa sta pomagala tudi Stane Mencinger in Majda Malenšek.

Prva je bila ekipa Jesenic, druga ekipa Kranja, obe sta si bili po številu tekmovalcev in številu doseženih točk precej blizu. Ostale ekipe so bile v neenakopravnem položaju že zaradi tega, ker so bile zastopane v bistveno manjšem številu panog, razvrstile pa so se takole: Kamnik, Radovljica, Tržič, Škofja Loka.

Tekmovalje je posneto tudi na video film. Pokrovitelj srečanja sta bila Skupščina občine Jesenice in Železarna Jesenice, del sredstev pa so prispevale posamezne delovne organizacije, ki se jim organizator ZOTK Jesenice prisrčno zahvaljuje.

Ob koncu tekmovalja sta priznanja najboljšim tekmovalcem podelila skupaj s predsednikom ZOTK Jesenice inž. Darkom Katrašnikom predsednik Skupščine občine Jesenice inž. Jakob Medja in predsednik poslovnega odbora Železarne Jesenice inž. Boris Bregant.

Majda Malenšek

LOKOSTRELSTVO

Na Reki je bil v soboto in nedeljo mednarodni lokostrelski turnir v disciplini FITA. Nastopilo je preko 60 tekmovalcev iz Italije, Avstrije in Jugoslavije. Turnir je potekal v dveh delih. V soboto so tekmovalci streljali na dolge razdalje, to je 90 in 70 metrov. Najboljši po prvem delu je bil Strgačič (Ri), sledili pa so Šarič H. (Ri), De Paoli (It), Jakopič (KB), Ristič (Ri) in S. Šarič (Ri) ...

Drugi dan so se tekmovalci pomerili še na 50 in 30 metrov. Vnel se je hud boj za mesta pri vrhu, saj so bile razlike med tekmovalci izredno majhne.

Končni zmagovalce je postal H. Šarič (Ri), pred Strgačičem (Ri). Na tretje mesto pa se je s 1207 krogi kot edini slovenski predstavnik v članski konkurenci uvrstil Dare Jakopič, član TVD Partizan Javornik-Koroška Bela, ki je tudi prvič dosegel 1200 krogov. Tekmovalje je potekalo v prekrasnem vremenu, velja pa pohvaliti tudi organizatorje, ki so odlično pripravili tekmovalje.

D.

jev (med

Te

kovi

obči

mov

šali

poln

upr

ke, i

so i

mov

ci p

Ni

Š

Škol

1.

758

2.

neti

3.

668

B.

ber

1.

napi

2.

napi

3.

746

R.

žič:

1.

2.

točk

3.

ril.

O.

Ško

1.

Lok

2.

Jese

3.

318

K

(org

1.

seni

2.

seni

3.

nice

S.

Veri

1.

seni

2.

nice

P.

zato

1.

ce, f

2.

točk